

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KLİNİK PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI

**YALNIZLIK VE ÇOCUKLUK ÇAĞI TRAVMALARININ
ERGENLERDE SOSYAL MEDYA BAĞIMLILIĞI
ÜZERİNDE İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ**

RAZİYE TAKAN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

LEFKOŐA

2020

**YALNIZLIK VE ÇOCUKLUK ÇAĞI TRAVMALARININ
ERGENLERDE SOSYAL MEDYA BAĞIMLILIĞI
ÜZERİNDE ETKİSİNİN İNCELENMESİ**

RAZİYE TAKAN

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KLİNİK PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEZ DANIŐMANI

Yrd. Doç. Dr. Meryem KARAAZİZ

LEFKOŐA

2020

KABUL VE ONAY

Beyza Takan tarafından hazırlanan “Yalnızlık ve Çocukluk Çağı Travmalarının Ergenlerde Sosyal Medya Bağımlılığı Üzerinde Etkisinin İncelenmesi” başlıklı bu çalışma, 13/01/2020 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

JÜRİ ÜYELERİ

Dr.Bingöl HARMANCI (Başkan)

Yakın Doğu Üniversitesi

Fen Edebiyat Fakültesi Psikoloji Bölümü

Yrd.Doç.Dr Meryem KARAAZİZ (Danışman)

Yakın Doğu Üniversitesi

Fen Edebiyat Fakültesi Psikoloji Bölümü

Yrd.Doç.Dr. Başak BAĞLAMA

Yakın Doğu Üniversitesi

Eğitim Fakültesi Özel Eğitim Bölümü

Prof.Dr. Mustafa SAĞSAN

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin, tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt ederim. Tezimin kağıt ve elektronik kopyalarının Yakın Doğu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım.

- Tezimin tamamı heryerden erişime açılabilir.
- Tezim sadece Yakın Doğu Üniversitesinde erişime açılabilir.
- Tezimin iki (2) yıl süre ile erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde tezimin tamamı erişime açılabilir.

Tarih:

İmza:

Ad Soyad: Raziye Takan

TEŞEKKÜR

Tez çalıőmamın her aőamasında ilgi ve desteğiyle çalıőmamı bilimsel yönde şekillendiren ve pozitif enerjisiyle bana cesaret veren danışman hocam Sayın Yrd. Doç. Dr. Meryem KARAAZİZ'e; yaőamım boyunca bana güç veren, zor zamanlarımda yanımda olan, varlığıyla hayatıma anlam katan tek ailem sevgili annem Fatma TAKAN'a ve her zaman yanımda olan dostlarıma sonsuz teőekkürlerimi sunarım.

Raziye TAKAN
LEFKOŐA, 2020

ÖZ

YALNIZLIK VE ÇOCUKLUK ÇAĞI TRAVMALARININ ERGENLERDE SOSYAL MEDYA BAĞIMLILIĞI ÜZERİNDE ETKİSİNİN İNCELENMESİ

Travma, kişinin karşı durmadığı bir güç eliyle çaresiz kaldığı; denetleme, mana verme ve bağlantı duyma hislerini veren baş etme sistemlerinin kullanmadığı, kendi güçsüzlüğüyle karşı karşıya gelmesi halidir. Yalnızlık ise, kişinin deneyimlemiş olduğu psikolojik vaziyetten sıyrılmak, sosyal çevrelerinden kaçınması biçiminde de düşünülebilmektedir.

Günümüzde, özellikle internet tabanlı sosyal medyanın süratle artmasıyla bilgi teknolojisinin gelişmesiyle, kişilerarası iletişimin yolları büyük ölçüde değişmiştir. Sosyal medyayı kullanmanın çeşitli nedenleri olduğu gibi, sosyal medyanın yalnızlığı ortaya çıkarmasının farklı yolları olabileceği gibi, yalnızlıkla mücadelede güçlü bir katalizör olarak da görülebilir. Bu bağlamda bu çalışmada, sosyal medyanın yalnızlıkla ve çocukluk çağı travmalarıyla ilişkisinin araştırılması amacıyla 383 lise öğrencisi arasında anket yapılmıştır. Bu sosyal medya bağımlılığı, çocukluk çağı travması ve yalnızlık ölçekleri arasında gerçekleştirilen anlamlı farklılaşma testlerinde, başarısızlık, aile geliri, sosyal medyada geçirilen zaman ve yalnızlık arasında ilişkiler saptanmıştır.

Bu çalışma ile çocukluk çağında yaşanan olası travmaların bir sonraki evre olan ergenlik döneminde sosyal medya bağımlılığı olarak kendini gösterdiği ortaya konmuştur. Dolayısıyla özellikle ailelerin çocuklarını yetiştirme konusunda oldukça eğitilmiş olmaları ve yaşanabilecek en küçük ihmalin bile çocukta bir travma oluşturduğunu bilmeleri gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yalnızlık, Sosyal Medya Bağımlılığı, Çocukluk Çağı Travmaları

ABSTRACT

THE INVESTIGATION OF THE EFFECT OF LONELINESS AND CHILDHOOD TRAUMAS ON SOCIAL MEDIA DEPENDENCY IN ADOLESCENTS

Trauma, the person is helpless with a power that he does not resist; it is a state of being confronted with its own weakness, which cannot be used by coping systems that give the feeling of supervision and connection. Loneliness, on the other hand, can be thought of as getting out of the psychological situation that one has experienced and avoiding social environments.

Today, especially with the rapid increase of internet-based social media, the development of information technology, the ways of interpersonal communication have changed to a great extent. There are various reasons for using social media, as well as different ways of revealing loneliness, as well as a powerful catalyst in fighting loneliness. In this context, in this study, a survey was conducted among 383 high school students in order to investigate the relationship of social media with loneliness and childhood traumas. Significant differentiation tests between these social media addiction, childhood trauma and loneliness scales revealed relationships between failure, family income, time spent on social media and loneliness.

In this study, it was revealed that the possible traumas experienced in childhood are manifested as social media addiction in the next stage of adolescence. Therefore, especially families need to be highly educated about raising their children and know that even the smallest negligence may cause trauma to the child.

Key Words: Loneliness, Social Media Dependency, Childhood Trauma

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY

BİLDİRİM

TEŞEKKÜR	iii
ÖZ.....	iv
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER.....	vi
TABLolar DİZİNİ.....	ix

1. BÖLÜM.....	2
GİRİŞ.....	2
1.1. Problem Durumu	3
1.2. Araştırmanın Amacı	3
1.3 Araştırmanın Önemi.....	4
1.4. Sınırlılıklar.....	5
2. BÖLÜM.....	6
KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	6
2.1. Çocukluk Çağı Travması	6
2.1.1. Çocukluk Çağı Travma Türleri	9
2.1.2. Çocuk İstismarı ve İhmali	9
2.1.2.1. Fiziksel İstismar	11
2.1.2.2. Cinsel İstismar	14
2.1.2.3. Duygusal İstismar	15
2.2. Yalnızlık Kavramı	17
2.2.1. Yalnızlık İle İlgili Kuramsal Yaklaşımlar	18
2.2.1.2. Bağlanma Teorisine Göre Yalnızlık	20
2.2.2. Yalnızlığın Boyutları.....	21
2.2.3. Yalnızlık ve Kişilerarası İlişkiler	23
2.3. Bağımlılık.....	24

2.3.1. Bağımlılık Türleri	26
2.3.1.1. Madde Bağımlılığı	26
2.3.1.2. Davranışsal Bağımlılık	27
3. BÖLÜM.....	37
YÖNTEM	37
3.1. Araştırma Modeli.....	37
3.2. Evren ve Örneklem	37
3.3. Veri Toplama Araçları	38
3.3.1 Kişisel Bilgi Formu	38
3.3.2 Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği	38
3.3.3 Çocukluk Çağı Travma Ölçeği	39
3.3.4.Ucla Yalnızlık Ölçeği	39
3.4 Verilerin Toplanması.....	40
3.5 Verilerin Analizinde Kullanılan İstatistiksel Teknikler	41
4. BÖLÜM.....	42
BULGULAR.....	42
4.1. Yalnızlık Ölçeğinin Sosyo Demografik Değişkenlere Göre Farklılaşma Durumunun İncelenmesi.....	45
4.2. Sosyal Medya Bağımlılığı Genel Ve Alt Boyutlarının Sosyo Demografik Değişkenlere Göre Farklılaşma Durumunun İncelenmesi .	53
4.3. Çocukluk Çağı Travması Genel Ve Alt Boyutlarının Sosyo- Demografik Değişkenlere Göre Farklılaşma Durumunun İncelenmesi .	66
4.4. Yalnızlık, Sosyal Medya Bağımlılığı ve Çocukluk Travması Arasındaki İlişkiye Yönelik Korelasyon Analizi	79
4.5. Yalnızlık değişkeninin ve Çocukluk Çağı Travması alt boyutlarının Sosyal Medya Bağımlılığı alt boyutlarını Yordaması modeli için regresyon analizleri	80
5. BÖLÜM.....	86
TARTIŞMA	86
5.1. Tartışma	86

6. BÖLÜM.....	91
SONUÇ.....	91
6.1. Sonuç.....	91
6.2. Öneriler.....	92
KAYNAKÇA.....	95
EKLER.....	112
İNTİHAL RAPORU.....	121
ETİK KURUL RAPORU.....	122

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo 1. Anlam düzeyine ($\alpha=0,05$) göre örneklem büyüklükleri	38
Tablo 2. Araştırmada kullanılan ölçek alt boyutlarına göre güvenilirlik analizi	40
Tablo 3. Katılımcıların Demografik Özellikleri Dağılımı	42
Tablo 4. Yalnızlık Ölçeği-Cinsiyet T Testi	45
Tablo 5. Yalnızlık Ölçeği- Sınıf-Anova Testi	46
Tablo 6. Yalnızlık Ölçeği- Yaş-Anova Testi.....	46
Tablo 7. Yalnızlık Ölçeği- Başarı-Anova Testi	47
Tablo 8. Yalnızlık Ölçeği-Gelir-Anova Testi	48
Tablo 9. Yalnızlık Ölçeği-Anne Baba Durum-Anova Testi.....	49
Tablo 10. Yalnızlık Ölçeği-Anne Eğitim Durumu-Anova Testi	49
Tablo 11. Yalnızlık Ölçeği-Baba Eğitim Durumu-Anova Testi	50
Tablo 12. Yalnızlık Ölçeği-Akademik Başarı - Anova Testi	50
Tablo 13. Yalnızlık Ölçeği-Günlük İnternet Kullanımı- Anova Testi	51
Tablo 14. Yalnızlık Ölçeği- Sosyal Medya Kullanımı - Anova Testi	51
Tablo 15. Yalnızlık Ölçeği-Sosyal Medyaya Nereden Bağlanıldığı-Anova Testi.....	52
Tablo 16. Yalnızlık Ölçeği- Sosyal Medya Kullanım Amacı-Anova Testi.....	52
Tablo 17. Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği-Cinsiyet-T Testi	53
Tablo 18. Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği-Sınıf - Anova Testi.....	54
Tablo 19. Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği-Yaş-Anova Testi	55
Tablo 20. Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği-Başarı-Anova Testi	56
Tablo 21. Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği-Gelir-Anova Testi.....	57
Tablo 22. Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği-Anne Baba Durumu-Anova Testi	58
Tablo 23. Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği-Anne Eğitimi-Anova Testi	59
Tablo 24. Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği-Baba Eğitimi-Anova Testi	60
Tablo 25. Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği- Akademik Başarı -Anova Testi.....	61
Tablo 26. Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği-Günlük İnternet Kullanımı-Anova Testi .	62
Tablo 27. Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği-Sosyal Sosyal Medyada Geçirilen saman-Anova Testi.....	63
Tablo 28. Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği-Sosyal Medyaya Nereden Bağlanırsınız- Anova Testi.....	64
Tablo 29. Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği-Sosyal Medya Kullanım Amacı-Anova Testi.....	65
Tablo 30. Çocukluk Çağı Travması Ölçeği-Cinsiyet-T Testi.....	66
Tablo 31. Çocukluk Çağı Travması Ölçeği-Sınıf-T Testi	67
Tablo 32. Çocukluk Çağı Travması Ölçeği-Yaş-Anova Testi	68

Tablo 33. Çocukluk Çağı Travması Ölçeği-Başarı - Anova Testi	69
Tablo 34. Çocukluk Çağı Travması Ölçeği-Gelir-Anova Testi.....	70
Tablo 35. Çocukluk Çağı Travması Ölçeği-Anne Baba Durumu-Anova Testi	71
Tablo 36. Çocukluk Çağı Travması Ölçeği-Anne Eğitimi-Anova Testi.....	72
Tablo 37. Çocukluk Çağı Travması Ölçeği-Baba Eğitimi-Anova Testi.....	73
Tablo 38. Çocukluk Çağı Travması Ölçeği-Akademik Başarı-Anova Testi.....	74
Tablo 39. Çocukluk Çağı Travması Ölçeği-Günlük İnternet Kullanımı-Anova Testi.....	75
Tablo 40. Çocukluk Çağı Travması Ölçeği- Sosyal Medyada Geçirilen Zaman- Anova Testi.....	76
Tablo 41. Çocukluk Çağı Travması Ölçeği - Sosyal Medya Kullanılan Cihaz -Anova Testi.....	77
Tablo 42. Çocukluk Çağı Travması Ölçeği-Sosyal Medya Kullanım Amacı -Anova Testi.....	78
Tablo 43. Yalnızlık, Sosyal Medya Bağımlılığı ve Çocukluk Çağı Travması Ölçeği- Korelasyon Testi.....	79
Tablo 44. Yalnızlık Değişkeninin Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği Alt Boyutlarını Yordaması -Regresyon Testi	80
Tablo 45. Çocukluk Çağı Travmalarından Duygusal İstismar Değişkeninin, Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği Alt Boyutlarını Yordaması -Regresyon Testi	81
Tablo 46. Çocukluk Çağı Travmalarından Fiziksel İstismar Değişkeninin, Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği Alt Boyutlarını Yordaması-Regresyon Testi	82
Tablo 47. Çocukluk Çağı Travmalarından fiziksel ihmal değişkeninin, Sosyal Medya Bağımlılığı ölçeği alt boyutlarını yordaması -Regresyon Testi.....	83
Tablo 48. Çocukluk Çağı Travmalarından Duygusal İhmal Değişkeninin, Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği Alt Boyutlarını Yordaması -Regresyon Testi	84
Tablo 49. Çocukluk Çağı Travmalarından cinsel istismar değişkeninin, Sosyal Medya Bağımlılığı ölçeği alt boyutlarını yordaması- Regresyon Testi	84
Tablo 50. Çocukluk Çağı Travması total değişkeninin, Sosyal Medya Bağımlılığı ölçeği alt boyutlarını yordaması -Regresyon Testi.....	85

1. BÖLÜM

GİRİŞ

Travma, bireyin engel olamadığı bir güçle çaresiz kaldığı; denetleme, mana verme ve bağlantı duyma hislerini veren baş etme sistemlerinin kullanamadığı, kendi güçsüzlüğüyle baş başa gelmesi halidir. Çocukluk çağında travmaya meydana gelebilecek çok fazla sebep ile karşılaşılabilir. Çeşitli durumlarda farklı nedenlerden ötürü travma ortaya çıkabilir. Bu çeşitli alanlar çevresel, sosyal, ailevi veya kişisel faktörler şeklinde çocuk istismar ve ihmallerinde belirgin duruma gelir. Bir kişinin sosyal ilişkileri, o kişi tarafından istenenden daha az miktarda ve özellikle kalitede olduğu algısı ortaya çıktığında meydana gelen duygu durumuna yalnızlık denmektedir. Yalnızlık ise, kişinin deneyimlemiş olduğu psikolojik vaziyetten sıyrılmak, sosyal çevrelerinden kaçınması biçiminde de düşünülebilmektedir.

Son yıllarda, özellikle internet tabanlı sosyal medyanın süratle artmasıyla bilgi teknolojisinin gelişmesiyle, kişilerarası iletişimin yolları büyük ölçüde değişmiştir. Sosyal medya platformları ve internete kolay erişim, sosyal medya bağımlılığı potansiyelini, yani günlük yaşamın diğer yönlerine müdahale ettiği ölçüde sosyal medyanın irrasyonel ve aşırı kullanımını ortaya çıkarmaktadır.

Sosyal medyayı kullanmanın çeşitli nedenleri olduğu gibi, sosyal medyanın yalnızlığı ortaya çıkarmasının farklı yolları vardır. Erişilebilirlik kolaylığı, dijital alanda daha fazla bağlantı kurmamıza neden olabilir, ancak etrafımızdaki dünyayla bağlantıyı kesebilmektedir. Öte yandan, yalnız olan bireyler tecrit duygularını bastırmak için dijital dünyaya dönebilirler. Bu nedenle, bu özlem, yalnız olan birinin cihazına daha fazla bağlanma ihtiyacı geliştirme olasılığının daha yüksek olmasına neden olabilir. Öte yandan, yalnızlık yaşamayan bireylerin sosyal medya deneyimlerinin niceliği ve kalitesi nedeniyle bir tecrit duygusu geliştirmeleri mümkündür. Bununla birlikte, birçokları için sosyal medyanın yalnızlıkla mücadelede güçlü bir katalizör olabileceğini kabul etmek

önemlidir. Sosyal medyadan dolayı yalnızlık yaşayabilenler için benlik saygısı, güven ve üzüntü gibi diğer faktörler dikkate alınması gereken temel faktörler olabilir. Bu bölümde araştırmanın ana dayanağını meydana getiren sorunun durumu, araştırmanın hedefi ve önemi ile sınırlılıklardan bahsedilmiştir.

1.1. Problem Durumu

Çocukluk çağı travması yaşam boyu etkileri sürebilen bir durum olabilmektedir. Bunlar, travmanın ciddiyetine ve süresine, travmatik olaylar sırasında ebeveyn desteğinin varlığına ve bunları yaşayan çocuğun doğuştan durumuna bağlı olarak küçük ila şiddetli olabilir.

Duygusal olarak yaralanan birey, yaşadıkları acı verici deneyimlerden sonra başkalarına güvenmek konusunda daha fazla zorluk çeker. Sevgi dolu bir ilişkiye sahip olmadıklarına dair derin bir inançları olabilir. İncinmekten, sömürülmekten, terk edilmekten veya reddedilmekten korkuyor olma ihtimalleri, onların, kendilerini soyutlamalarına ve başkalarıyla yakınlıklarından kaçınmalarına yol açabilir. Günümüzde yalnızlık ve izole olma bu gibi durumlarla ortaya çıkabildiği gibi çeşitli başka sebeplerle de ortaya çıkabilir.

Mevcut gençlerin ve genç yetişkinlerin yaşamlarında, önceki nesillere kıyasla en büyük farklılıklardan biri, akranlarıyla yüz yüze iletişim kurmak için daha az zaman harcamak ve elektronik olarak, özellikle sosyal medya aracılığıyla daha fazla zaman harcamaktır. Bazı uzmanlar, yalnızlık hissiyatındaki artışı, sosyal medya kullanıcılarının elektronik olarak oluşturdukları bağlantıların duygusal olarak daha az tatmin edici olduklarını ve kendilerini sosyal olarak izole hissettiklerini ortaya koymaktadır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı yalnızlık, çocukluk travmaları kavramlarının sosyal medya kullanımı ile ilişkilerinin ve etkileşimlerinin incelenmesidir. Sosyal medya bağımlılığı, meşguliyet, tekrarlama, çatışma, duygu durum düzenleme boyutlarıyla incelenmiştir. Çocukluk çağı travması ise, duygusal istismar, fiziksel istismar, fiziksel ihmal, duygusal ihmal, cinsel istismar alt boyutları ile incelenmiş, yalnızlık ölçeğinin ise sosyo-demografik ölçeklerle farklılaşma durumuna bakılmıştır.

Bu çerçevede bu çalışmada, ayrıca sosyal medya bağımlılığının, yalnızlıkla ve çocukluk çağı travmalarıyla ve farklı demografik özellikler ile korelasyonuna yer verilmiştir.

Araştırmanın lise öğrencilerinde yüzyüze uygulanan anketle elde edilen bulgular üzerinden sonuçlandırılması amaçlanmaktadır. Bununla birlikte aşağıdaki alt araştırma amaçlarına da cevap aranacaktır:

- Sosyal medya bağımlılığı sosyal ve demografik değişkenlere göre farklılaşmaktadır.
- Yalnızlık sosyal ve demografik değişkenlere göre farklılaşmaktadır.
- Çocukluk çağı travması sosyal ve demografik özelliklere göre farklılaşmaktadır.
- Sosyal medya bağımlılığı sosyal ve demografik özelliklere göre farklılaşmaktadır.
- Sosyal medya bağımlılığı ile yalnızlık arasında anlamlı ilişki bulunmaktadır.
- Çocukluk çağı travması ile yalnızlık arasında anlamlı ilişki bulunmaktadır.
- Sosyal medya bağımlılığı ile Çocukluk çağı travması arasında anlamlı ilişki bulunmaktadır.
- Çocukluk çağı travması, Sosyal medya bağımlılığını etkilemektedir.
- Yalnızlık, Sosyal medya bağımlılığını etkilemektedir.

1.3 Araştırmanın Önemi

İnsanlarla daha az kurulan derin ve empatik ilişkiler, sosyal etkileşimin faydalarının yok olmasına sebep olmakta bu da özellikle ergenlerde yalnızlık duygusunu ortaya çıkarmaktadır.

Sosyal medya bağımlılığı ile yalnızlık ve çocukluk çağı travmalarının ilişkisinin alt boyutlar ve ilişkili kavramlarda netleştirilmesi, direkt olarak ilişkiler üzerine durulması ve farklı kuramlar içerisinde incelenmesi problemin kaynağının göz önüne serilmesi açısından önemlidir. Elde edilen sonuçlar ergenlerdeki sosyal

değsimlerin nedenini anlamaya dair çeşitli bakış açılarına yarar sağlaması ve literatüre katkıda bulunması açısından önemlidir.

1.4. Sınırlılıklar

Araştırma 383 lise ğrencisi bireyin görüşleri ve değişkenleri ölçmek için kullanılan ölçeklere verdikleri cevaplar ile toplanan verilerle sınırlandırılmıştır.

2. BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Çocukluk Çağı Travması

ABD Ulusal Ruh Sağlığı Enstitüsü'ne göre çocukluk travması, çocuğun duygu olarak acı verici ya da üzücü olan bir deneyimi sıklıkla kalıcı zihinsel ve fiziksel etkilerle sonuçlanacak biçimde yaşaması şeklinde açıklanmaktadır (NIMH, 2008).

Travma, bireyin baş edemediği bir kuvvet üzerinden çaresiz bırakıldığı; denetleme, anlamlandırma ve bağlantı kurma duyularını veren baş etme yöntemlerinin çalıştırılmadığı, bireysel güçsüzlüğüyle karşılaşması durumuna denir. Travmayı olumsuz deneyimlerden ayırt eden taraf, bireyin beden bütünlüğüne veya yaşamına karşı tehdit oluşturması, şiddet ya da ölümlerle burun buruna getirmesine denir. Travma az sayıda görülmesi ve yaşam olaylarına uyum sağlarken tercih edilen başa çıkma yollarını etkisiz kılabilecek kadar fazla olması nedeniyle sıra dışı bir olgudur. Savaşlar, yaralanmalar, trafik kazaları, iş kazaları, tecavüzler, işkenceler, doğal afetler, tutsak kalmak, ani gelişen rahatsızlıklar, ani yaralanmalar, ağır yanık vakaları, aniden bir yakınının ölmesi durumları travmatik olgular arasında sayılabilir. (Türksoy, 2003).

Çocuk travmatik stres, çocuklar ve ergenler travmatik olaylara maruz kaldıklarında ortaya çıkar ve bu maruziyet deneyimleri ile başa çıkma kabiliyetlerini ortadan kaldırmaktadır. Travmatik olaylara maruz kalan çocuklar, yoğun ve devam eden duygusal sıkıntı ve davranış sorunları, dikkat zorlukları, akademik başarısızlık, uyku sorunları veya hastalık gibi çok çeşitli sonuçlarla karşılaşabilir. Bazı çocuklar için, bu reaksiyonlar günlük yaşamı ve diğerleriyle işlev ve etkileşim yeteneklerini etkiler. Bu reaksiyonlar bazen travma sonrası

stres bozukluğu (TSSB), anksiyete ve depresyon gibi ciddi zihinsel hastalıklara veya ciddi duygusal rahatsızlıklara dönüşür. Travmatik deneyimlere maruz kalmak, önceden var olan zihinsel sağlık sorunlarını daha da kötüleştirebilir ve çocukların olumlu ilişkiler kurma ve duygu ve davranışları ele alma yeteneğini bozabilir (Copeland vd., 2007).

Tedavi olmadan, travmatik olaylara tekrar tekrar çocuklukta maruz kalmak beyin ve sinir sistemini etkileyebilir ve sağlık riski bulunan davranışlarını artırabilir. Çocuk travma mağdurlarının uzun süreli sağlık sorunlarına sahip olma veya daha erken yaşta ölme olasılıklarının daha yüksek olabileceği sonucunu çıkarabilmektedir. Tedavi edilmeyen çocuk travmatik stres, bireylerin, ailelerin ve toplumların yoksulluk, suç, düşük akademik başarı, bağımlılık, ruh sağlığı sorunları ve kötü sağlık sonuçları da dahil olmak üzere karşılaştığı en önemli sorunların bir parçası olabilir (Fang vd., 2012).

Çocukluk çağında travmaya yol açabilecek çok fazla neden ile karşılaşılabilir. Çeşitli alanlarda farklı nedenlerden ötürü travma meydana gelebilir. Bu çeşitli alanlar çevresel, toplumsal, ailesel veya kişisel etmenler şeklinde çocuk istismar ve ihmallerinde belirgin hale gelmektedir. Polat (2001)'in ifadesine göre çocuğun istismarı ve ihmali meydana gelen durumları iç ve dış stres etmenleri şeklinde açıklamak gerekir. Dış stres etmenleri yoksulluk, iktisadi yetersizlik, işsizlik ve bununla beraber ortaya çıkan durumlar, sağlıksız çevre koşulları, beslenme problemleri, eksik ve hatalı olan yetiştirme şartlarıyken; iç stres etmenleri ise kişisel nitelikleri, ailenin kişisel nitelikleri, toplumsal grupların ilkelerine göre çocuktan beklenen şeyler şeklinde alan yazında özetlenmektedir.

Farklı açılardan ele alındığında ailenin yapısı, çocuğun ve ebeveynin özellikleri sebebiyle de travmatik etkiye yol açan faktörlerle açıklanabilir. Ebeveyn özellikleri yönünden düşük özgüven, eksiklik duyguları, endişe, depresyon, kişilik bozuklukları, madde kullanım bozukluğu, dürtü kontrol bozukluğu, aile yapısı açısından noksanlıklar ve yetersizlikler, eğitim seviyesinin yetersiz kalması, erken ebeveynlik tecrübesi, dış etmenlerce denetimli olma, aile gelenekleri ve deneyimleri, nesiller arası aktarımlar, empati yapamama, çocuk davranışlarına olumsuz tepkiler, çocuk gelişimine ilişkin eksik bilgi ve donanım

şeklinde belirtilebilirken; çocuğun özellikleri olarak da yaşının ufak olması, fiziksel ve zihinsel yetersizlikler, uyumsuz ve zor yapı özelliklerine sahip olması ve bununla birlikte gelişimsel çağlarda gençlik şeklinde sıralanabilir (Gürgen, 2017).

Ebeveyn yapısı açısından ele alındığındaysa; yetersiz sosyoekonomik düzey, tek ebeveyn olma, toplumsal noksanlıklar, başka nesillerle veya akraba ilişkileri mevcut aile beraberliği içerisinde yaşama, aile bireyleri arasındaki bağların sağlam olmaması ve tartışmaların ortaya çıkması gibi durumlar etkili olmaktadır (Gürgen, 2017). Travmaların sağlıklı bir şekilde tanımlanması ve engellenebilmesinin en mühim şartı travmaya yol açan, ihmal ve istismara sebep olan durumların ayırımına varılmasıdır.

Çocuklar ve gençler travmatik olaylar sebebiyle yükselen uyarılmalara maruz kaldıklarında başa çıkılan bir stres yaşamaktadırlar. Toplumsal şiddet veya aile içi istismar gibi travmatik deneyimler devamlılık arzettiğinde, çocuk veya gencin stres tepkisi genellikle aktif hale gelir. Çocuğun veya gencin normal gelişimini bozan da stres tepki sisteminin, uzun vadeli aktivasyonudur (National Center for Mental Health Promotion and Youth Violence Prevention, 2012). Bu stres seviyesi aynı sürede toksik stres olarak da isimlendirilir. Bu tür deneyimlerin, beyin gelişiminde bozulmalara ve sosyal ve duygusal gelişimin gecikmesine sebebiyet verdiği söylenmektedir. Çocuğun travma deneyimi, evde ya da okuldaki davranış biçimini, bunun neticesinde de çocuğun ne şekilde bir yetişkine evrileceğini doğurabilir (National Center for Mental Health Promotion and Youth Violence Prevention, 2012).

Bireyin üstesinden gelemediği ve zorluk yaşadığı her olay kişide travmatik etkilere yol açabilir ve bu etkilerin altında genellikle kişisel algılar yer alır. Yüksek seviyede korku, çaresizlik, denetimsizlik yok olma veya zarara uğrama riski, kaygı gibi olguların travmaların esas noktası olduğu ve bireyin de bu şekilde riskler algılaması travmatik etkilere açıklama getirmektedir (Herman, 2007).

Herman (2007)'nin gerçekleştirdiği araştırmaya göre travmatik etkiye yol açan faktörler deprem, saldırılar, trafik kazası, sel gibi doğal afetler, uçak veya deniz kazaları, savaşlar, ani can kayıpları, uzuv kaybı ya da fiziksel bütünlüğe zarar

veren kazalar olabilir. Aynı zamanda yaralanmalar, bireyin hayatını ya da kendisini tehdit eden durumlar, hareketler veya bunlara tanık olmak, aile içi olumsuz durumlar, işkence veya siyasi olayları tecrübe etmek ya da tanık olmak, yakınlarınca duygusal, fiziksel ve cinsel gibi meselelerde suistimal edilmek ve daha pek çok olumsuz yaşam tecrübesi de travma yaratabilmektedir.

Travma etkilerinin bireyde kalıcı olup bilişsel ve duygusal açıdan yıpratıcı olması, bireyin kişisel özellikleri ile birlikte toplumsal grubun ve kültürün travmaya gösterdiği tepki süreçleriyle de alakalıdır (Friedeman, 2000). Özetle çevrenin gösterdiği tepkiler ile bireyin kişisel algı ve durumu deneyimlenen olayın travmatik yöne kavuşmasında da mühim bir rol oynar. Bu biçimdeki kişinin şuan ki ve gelecek hayatında ruhsal açıdan etkiler tespit edilmektedir.

2.1.1. Çocukluk Çağı Travma Türleri

Çocukluk travması, bir çocuk, çocukluk çağında olumsuz deneyimlere tanık olduğunda veya deneyimlediğinde ortaya çıkabilir. Bu olumsuz deneyimler, ilişkiler bazında olabilir ve istismar, ihmal, şiddet gibi unsurları içerebilmektedir. Buna kişilerarası travma denmektedir. Çocuklar travmatik olaylar da yaşayabilirler. Bunlar arasında kazalar, doğal afetler, savaş ve sivil huzursuzluklar, tıbbi prosedürler veya ebeveynlerin ani kaybı sayılabilir (NIMH, 2008).

2.1.2. Çocuk İstismarı ve İhmali

İstismar ile ihmal kavramının farklı yönünü vurgulamak gerekirse buradaki esas ayrım istismarın aktif, ihmalin ise pasif şekilde betimlenmesidir (Aral, 2001). Literatürde çocuk istismarı farklı biçimlerde gruplandırmalara ayrılmıştır fakat çoğunlukla kabul edilen fiziksel, cinsel ve duygusal istismar şeklinde gruplandırma yapılarak alt bölümlere ayrılmasıdır.

Çocuk istismarı çok fazla değişik şekilde meydana gelmekte ve kaynağı kültürel, sosyoekonomik normlara dayanır. Bu sebeple çocuk istismarına özel evrensel bir anlatıma erişilmesinde kimi sıkıntılarla boğuşulmaktadır. Çocuk

istismarına göre beynelmilel bir yaklaşımın, dünyadaki kültürel farklılık içinde ebeveynlik davranışı için değişik standart ve beklentileri göz önüne alınması gerekiyor. Kültür bir toplumun inanç, tutum ve davranışlara dair tanımların birikimidir, bu tanımlar, hangi davranışın istismar hangi davranışın ihmal teşkil edebileceğine ilişkin düşünceler de barındırıyor (Korbin, 1991). Başka bir söyleyişle, kültür çocuk yetiştirme ve bakma konusunda kabullenilmiş kuralları tanımlamaya çalışır ve her kültürün kendi tanımları içinde kabul edilebilen ebeveynlik uygulamalarına dönük değişik tanım, kural ve sınırlılıkları vardır. Kültürlede istismar kabulü çeşitlilik gösterse de birçok kültürde, çocuk istismarını hoş görmeme ve bu konuda çok fazla katı disiplin kurallarının gerekliliği konusunda hemfikirlik olduğu söylenmektedir (World Health Organization, 2002).

Literatür tarandığında çocukluk çağı travmalarının Tip I ve Tip II şeklinde de ayrıma maruz kaldığı görülmektedir. Doğal afetler, savaşlar, trafik kazaları gibi beklenmeyen ve bir kez yaşanan travmalar Tip I travmalar şeklinde adlandırılırken, çocuk istismarında yaşandığı gibi çeşitli, birden fazla olan, çoklu travmalar, tecavüz, taciz, terör gibi olaylar Tip II travmalar şeklinde adlandırılır (Terr, 1991).

Öte yandan kayıp travmaları şeklinde de alt başlıklar altında ele alınan çocukluk çağı travmalarını Ruppert şöyle tanımlamıştır:

"Bir kişi, gerçekten istemediği halde temel ve çok mühim bir duygusal ve bilişsel bağın yok olmasından dolayı acı çeker ve o konuda bir şey yapamıyorsa, bu durum kayıp travması olarak adlandırılır" (Ruppert, 2011: 150).

Ruppert'in açıklamasına göre bir olayı travma olarak görmek için çaresizlik ve zayıflık duygusu yaşanmalı, kayıp yaşayan kişilerin kayba konu olan şeyin hayati önemde olması gerekir (Ruppert, 2011).

Çocuğa yönelik olumsuz davranışın insan temelli olması önemlidir, bu nedenle deprem, yangın, sel gibi doğal afet veya hastalıklar travma altında ele alınsa da doğal ve bireysel müdahale esaslı etki olmadığından "çocuk istismarı" ifadesinin kapsamına girmemekte ancak bu olumsuz tecrübeyi edinen çocuğa bakım sağlayan kişinin, bu durumları tahmin ettiği halde müdahalede

bulunmaması veya bitiminde elinde imkan olduğu halde çocuğa yardım etmemesi durumu da "ihmal" kavramı içerisinde yer almaktadır.

Dünya Sağlık Örgütü (WHO) çocukluk çağı travmaları istismar şeklinde değerlendirilmiş, ihmal de istismar kapsamında ele alınıp bu şekilde çocukluk çağı travmalarım fiziksel istismar, cinsel istismar, duygusal istismar ve ihmal şeklinde 4 şekilde incelenmiştir. DSM IV-TR göre istismar ve ihmal, "klinik ilgi odağı olabilecek başka durumlar" başlığında beş grupta açıklanır (DSM-4, 2007). Bunları sıralarsak; çocuğun fiziksel istismarı, cinsel istismarı, ihmali, yetişkinin fiziksel istismarı, cinsel istismarı şeklindedir.

Çocuk istismarı çocuğu fiziksel, cinsel, duygusal, toplumsal açıdan sömürücü biçimde ifade edilmekle birlikte çocuğun gelişimini önleyici yapıdadır. Fiziksel ve cinsel istismarlar hemen belirlenip daha kolay fark edilirken, duygusal ve toplumsal açıdan istismarın ortaya çıkması daha zor ve örseleyicidir.

DSM-5 tanı gruplamasıyla 'Travma ve stresle ilişkili bozukluklar' başlığında yedi tanı grubunda ifade edilmiştir. Bu bozulmalar; "Tepkisel bağlanma bozukluğu, sınırsız sosyal katılım bozukluğu, akut stres bozukluğu, TSSB, uyum bozukluğu, tanımlanmış diğer yıpranma ve tetikleyici faktörle alakalı bir bozukluk ve tanımlanmamış yıpranma ve tetikleyici faktörle alakalı bozukluk" olarak sıralanmıştır (DSM-5, 2013).

2.1.2.1. Fiziksel İstismar

Fiziksel istismarın literatürdeki tanımları birbirleriyle çok benzeşmektedir. Dünya Sağlık Örgütü (2006) 'ne göre çocuktan sorumlu ve çocuğu bakan bireyin veya herhangi birinin çocukta fiziksel hasara yol açması veya fiziksel hasara yol açıcı risklerle karşı karşıya bırakmasına yol açan davranışlar olmakla birlikte tecrübe edilen olayın bir defa yaşanması ve yinelenmemesi muhtemel durumlar arasındadır.

Yetişkinler üzerinden çocuğa uygulanan, bilerek yapma nedeniyle olmayan, çocukta fiziksel zarara ya da yaraya sebebiyet veren bazen ölüme neden olabilecek davranışlara fiziksel istismar denilir (Kozcu, 1991). Vurma, dövme, boğma, sarsma, itme gibi tavırlar fiziksel istismar adı altındadır (Butchart ve ark., 2006). Ayrıca, fiziksel açıdan çocuğun canını yakan; saç çekme, kulak

çekme, çimdikleme, bir yere hapsetme veya kilitleme, belli bir şekilde durması için ona ceza verme gibi davranışlar da fiziksel istismar olarak adlandırılır (Korkmazlar ve ark., 2010). Fiziksel istismar kulak, deri, göz, yumuşak dokular, iç organlar ve lif ile kemiklerde hasarlara neden olduğu söylenebilir (Meadow, 2007). Yalnız bu istismarın olumsuz etkileri sadece fiziksel anlamda kalmamaktadır. Çocuğun bilişsel, duygusal ve psikolojik gelişimini de olumsuz manada etki etmektedir (O'Hagan, 2006).

UNICEF 'in ifadesine göre kaza olmayan, çocuğa hasar verici ve acı veren, yasaklanmış şiddet içerikli hareketler nedeniyle çocuğun büyümesini ve yeteneklerini zedeleyen durumlar fiziksel istismar kapsamında değerlendirilir (Şenkal, 2013). Çocuğun vücudunda ayırım yapılmaksızın bir kısımda farkında olarak ve bilerek güç uygulayarak ve kaza dışı yaralanmalara yol açan hareketlerin tamamı şeklinde tanımlanmaktadır. Bir diğer tanımlamada ise çocukların gelişmesi ve sağlıkları üstünde uzun vadede olumsuz sonuçları olan şiddet yaklaşımı şeklinde belirtilmiştir. Fiziksel istismar en hızlı fark edilebilen, zarar verme yönünden çok boyutlu etki yaratan istismar türlerindedir. Bunun haricinde istismarın kimin tarafından yapıldığına ve nasıl yapıldığına da vurgu yapmak önemlidir. Zira yapıldığı kişi ebeveyni veya bakımını üstlenen bakıcısı olabilir ve bu kişisel istismardır; öte taraftan kurumsal istismar olabilmekte ve bu da okul, kreş, yurt gibi alanlarda görülen istismarlar şeklinde değerlendirilmektedir. Fiziksel istismarın çocuğa yapıma biçimleri olarak da herhangi bir araçla şiddetle karşı karşıya bırakma veya tehdit etme ve araçsız olarak bireyin kendi kuvvetini uygulamak yoluyla tehdite maruz bırakması şeklinde ifade edilmektedir (Pelcovitz ve ark, 2000). Bunlarla birlikte çocuğun vücudunda morluklar, iç kanama, ezikler, yanıklar, kesikler, yara izleri gibi etkiler görülür.

Fiziksel istismarın en fazla yaşandığı yaş aralığının 4 ile 8 yaş olduğu belirtilir (Kaplan, Pelcovitz ve Labruna, 1999). Kempe'nin çalışmasında ise, fiziksel istismara uğramış çocukların büyük kısmını 3 yaşından küçük çocukların oluşturduğu görülmektedir (Kempe, Silverman, Steeie, Droegemuller ve Silver, 1962). Bu çalışmanın aksine Gil'in çalışmasındaki bütün vakaların yalnızca %13,8'i 1 yaşından küçük çocukları kapsarken vakaların yarısını 6 yaşın

üzerindeki çocuklar oluşturur denilir. Bu çalışma fiziksel istismarın yalnız bebeklerle sınırlırlanmadığını söylemektedir(akt. Jones ve McCurdy, 1992).

Fiziksel istismara maruz kalan pek çok çocuk bunu saklamayı, söylememeyi tercih eder ve bu nedenle de çok fazla istismar olayı kayıtlara geçmez ve gündeme gelmez. Yaşamının ilerleyen dönemlerinde tetikleyici bir durum yaşandığında ortaya çıkabilir veya bilişsel sorunlar şeklinde görülebilir. Toplumsal becerilerinde yoksunluk, iletişim kurmada güçlük, diğerleriyle etkileşime geçmekten çekinme, zihinsel açıdan gerilik veya sorunlar, istismar kaygıları sebebiyle gizleme eğilimini temel alan yalan söyleme yaklaşımı, içedönüklük veya agresif tutumlar sergiledikleri belirlenir (Gündüz & Gökçakan 2011).

Dünya çapında değerlendirildiğinde fiziksel istismar en fazla yaşanan istismar çeşidi olsa da kayıtlara geçmeyen veya kaza nedeniyle zarar görme şeklinde düşünülmesi sebebiyle yaygınlığın saptanması son derece zordur. Ancak buna rağmen ABD’de yürütölen bir araştırmaya göre fiziksel istismara, her 1000 kişi içinden 5 ile 20 kişide rastlanılmaktadır. Yapılan çalışmalarda, fiziki istismar vakalarında kız - erkek oranlarının arasında fazla bir fark olmadığı ortaya çıkmakla birlikte bu durumun çocuğun yaşıyla orantılı olduğu ileri sürölmektedir. Bu araştırmalara göre ergenlik çağında olan kız çocuklarının fiziksel istismarla karşı karşıya kalma durumunun daha fazla olduğu belirtilmektedir (Okutan, 2017).

Diğer taraftan araştırmalar annelerin çocukluk döneminde olan kişilere daha fazla fiziksel istismar uyguladığı iddia edilirken, babaların ise ergenlik döneminde olan bireyleri daha fazla fiziksel istismarla karşı karşıya bıraktığına odaklanmaktadır. Bunların dışında birebir fiziksel istismarla karşılaşmayıp anne babasının birbirine fiziksel istismar uyguladığına tanık olan çocukların da bilişsel açıdan negatif şekilde etkilenerak zarar gördüğü belirlenmektedir. Böylece yukarıda bahsedilen davranış sorunları ve ruhsal sorunlar bu çocuklarda da görölme olasılığını ortaya çıkarır. Şendil ve Kızıldağ (2005)’ın araştırmısından hareketle gerek fiziksel istismara maruz kalıp gerekse birbirlerine fiziksel istismar uygulayan ailede ortamında yetişen çocuklarda daha fazla problemlili davranışa rastlanılmaktadır2.

2.1.2.2. Cinsel İstismar

Uluslararası Çocuk İstismarı ve İhmalini Önleme Derneği, “cinsel istismarı bir yetişkinin bir çocuğu kullanarak cinsel tatmin yaşamak adına yaptığı davranışlar ve bu davranışlara izin verilmesi şeklinde açıklanmıştır. Bu açıklama, herhangi bir cinsel ilişki aracından faydalanılarak gerçekleştirilsin veya gerçekleştirilmesin; genel ya da fiziki teması bulunup bulunmadığına bakılmaksızın; çocuk tarafından başlatılsın veya başlatılmasın veya zarar gördüğü ve görmediği halleri içerecek biçimde açıklanmıştır (Polat, 2001).

5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu; cinsel tacizi,

“15 yaşını tamamlamamış ya da tamamlamış olmakla beraber fiilin hukuki mana ve neticelerini algılama kabiliyeti gelişmemiş olan çocuklara karşı yapılan her çeşit cinsel davranış "olarak açıklamıştır.

Fakat, sayısal veriler göz önünde bulundurulduğunda, kızların yüzde 12 ile 25'inin 18 yaşına kadar ve erkeklerin yüzde 8 ile 10'unun cinsel istismara maruz kaldığı anlaşılmıştır. Bununla beraber, cinsel istismar ve cinsel oyun kavramları birbirinden ayrıdır. Birbirinin aynı ilerleme seviyesindeki çocukların birbirinin özel bölgelerine dokunmaları nüfuz olmadıkça olağandır. Ancak 6 yaş çocuğu ve 3 yaşındaki bir çocuk arasında oral genital bir ilişki yaşanıyorsa bu olağan değildir. Öte taraftan her cinsel istismar temas ile gerçekleşmeyebilir.

Teşhircilik, röntgencilik ve çocuklardan pornografide faydalanılması cinsel istismar kapsamında değerlendirilmektedir. En fazla zarar gören çocuklar; 6-11 yaş grubunda bulunan çocuklardır. Ardından 0-5 yaş grubundakiler, sonrasında da 12-15 yaş grubundakiler gelmektedir. Çok küçük çocuklar çoğunlukla oral ve anal istismara maruz kalmaktadırlar. Vajinal ilişki çoğunlukla 6-8 yaşlarında görülmektedir. Cinsel taciz ölümle neticelenebilmektedir. Kızlar cinsel istismara erkeklere kıyasla beş kat daha çok maruz kalırlar ve istismarı yapanların geneli erkektir (Taneli, 1999). Cinsel istismara uğramış bireyler, yineleyen, rahatsız edici fikirler, sinir patlamaları, ilkokul ve ergenlikten sonra artan güçlükler, olayın anımsatıcılarına karşı duyulan bir aşırı kaygı, korku reaksiyonları gösterme eğilimindedir. Görüntü ve konuşmalardan kaçınma, yineleyen oyunlar rastlanabilecek davranışlardandır.

Duygusal açıdan zor ve acı verici yön cinsel istismarın aile içerisinde ya da çocukla akraba bireylerce uygulana cinsel istismar olduğu anlatılmaktadır. Ancak bu vakaların gün yüzüne çıkarılması zor bir olaydır (Aydemir, 1994). Yurtdışında tamamlanmış olan bir çalışmada cinsel istismara uğrayan katılımcıların yüzde 82'sinin akraba bireyler veya geniş aile bireylerince tekrarlayıcı şekilde cinsel istismara maruz kaldıkları incelenmiştir (Johan ve ark., 1994).

Çocuk istismarı ve ihmali, 1960 yıllarından bu yana önemli bir toplum sağlığı problemi olarak görülmesine rağmen, cinsel istismarın Batı toplumlarında bir problem olarak tanınması 1980 li yıllarda meydana gelmiştir (Beyaztas, Dokgoz ve Oral, 2006). 1970'li senelere kadar cinsel istismar çok az sayıda belirlenmiş; basın 1970'li yıllarda, feminen hareketlerin , kadınların ve çocukların cinsel şiddet altında kalmasına çok yer vermeye başlamış ve çocuk cinsel istismar ve ihmalinin tespit edilmesi, gereken tedavi ve terapilerin sağlanmasına ilişkin resmi faaliyetlerin önü açılmıştır (Belkin, Greene, Rodrique ve Boggs, 1994; Myers, Diedrich, Fincher ve Stern, 1999). Kempe ve arkadaşlarının çalışmaları neticesinde Uluslararası Çocuk istismarı ve İhmalini Önleme Derneği (International Society for Prevention Child Abuse and Neglect) açılmasıyla istismar ve ihmalin türleri, geçerli tedavileri ve önleme yöntemleri alanında düzenlenmiştir (Kempe, Silverman, Steele, Droegemuller ve Silver, 1977). Özellikle son 30 senede uzmanlar arasında, kamuoyu ve medyada duyarlılığının artmasıyla beraber bildirilen cinsel istismar vakalarının sayıları önemli sayıda yükselmiştir (Bahali, Akçan, Tahiroğlu ve Avcı, 2010).

2.1.2.3. Duygusal İstismar

Duygusal istismar, sömürü çeşitleri arasında fiil ve sonuç açısından rastlanılması ve değerlendirilmesi daha güç olan bir gruptur. UNICEF'in açıklamasından yola çıkarak, çocuk, toplumsal bütünlüğünden eksik bırakıldığında, yetenek ve arzularından devamlı olarak esirgendiğinde, çocuk, insanlık dışı bir kuvvetle, toplumsal açıdan zarar verme ya da terk edilme riski ile karşı karşıya bırakıldığında, devamlı olarak yetersizlikle korkutulduğunda duygusal istismardan söz edilmektedir(Kars, 1996).

Duygusal istismar, çocuk ve genç yetişkinleri, etkileyen tutum ve davranışlara mecbur bırakarak, ilgiden, şefkatten ve bakımdan mecbur bırakarak bilimsel ve toplumsal standartlara göre psikolojik zarara sebep olma şeklidir. Çocuğu reddetme, bağıırma, küfretme, yalnız kalmasına sebep olma, tehdit etme, korku verme, yıldırıcı davranma, duygusal gereksinimlerini karşılama, değersizleştirme, ayrımcılık, küçük düşürme, alaycı davranma, aşırı baskı kurma, lakap kullanma, bağıımlı kılma, yaşından fazla işler yapmasını bekleme ve fazla koruma bazı duygusal istismar isimleridir (Kara ve ark., 2004).

Duygusal istismar , çocuğun duygusal, sosyal ve karakter oluşumuna karşı bütün davranışları içerir. Bu durumlar kişisel boyutta (tenkit, aşağılama, korkutma, reddetme, tehdit etme) ve ailede toplumsal ve kültürel seviyede ortaya çıkabilmektedir. Hart ve Brassard, direkt ve yoğun duygusal istismarın, çocuklarda pek çok davranış problemleriyle ve öğrenme zorluklarıyla (hırsızlık, düşük özsaygı, yalan, bağıımlılık, depresyon, başarısızlık, şiddete meyil gibi) arasında anlamlı ilişki bulunduğu belirlenmiştir (Kozcu, 1991).

Günümüzde duygusal istismar anlaşıldığından daha çok hangi alanlarda yaygın olduğuna yönelik uzamn görüş birliğine gelindiği vurgulanmıştır. İstismarın tüm çeşitlerinin temelinde duygusal istismar ve ihmal vardır; etkisi fiziksel ve cinsel istismarın etkilerinden çoğunlukla daha çok zarar vermektedir ve kötüye kullanmanın fiziksel formlarından duygusal olanın ayrılması özel bir önem gerektirir (Iwaniec, 1995; Brassard ve Gelardo, 1987; Rosenberg, 1987). Diğer bir şekliyle duygusal istismar geneli vakada fiziksel ve cinsel istismarla beraberdir (Şahiner, Yurdakök, Kavak ve Çetin, 2001), fiziksel ve cinsel istismarın izleri yok olduktan çok sonra bile duygusal istismarın oluşturduğu izin sürdüğü görülür (Bilir, Arı, Dönmez, Atik ve San, 1991).

2.1.2.4. İhmal

Diğer bir çocuk istismarı çeşidi ihmaldir. Çocukların giysi, gıda, sağlık, öğrenim, sosyal yardım ve güvenlik gereksinimlerinin giderilmesi gerekmektedir. Bu gereksinimlerin giderilmesinde öğrenim, sağlık gibi devletin yapması gereken vazifeler vardır. Çocukların ihtiyaçlarının giderilmemesi ihmal olarak belirtilmektedir. Ağır ihmaller can kaybıyla neticelenebilir. İstismar ve ihmali farklılaştıran mühim nokta, istismarın aktif ve ihmalin pasif eylem

şeklinde açıklanmasıdır. Çocukların iyi düzeyde gelişiminde duygusal destekten yoksun kalmalarında, duygusal ihmal etki gösterebilmektedir. Çocuğun sağlıklı gelişiminde tıbbi bakım noksanlığı, önerilere uyulmaması ya da zamanından geç uyulması, tıbbi ihmal olarak adlandırılmaktadır. Çocuğun kabiliyetleri ve yetkinlikleri, öğrenimin ihmali ile ortaya çıkmayabilir. Bu alanlardaki kayıtsız yaklaşımların neticeleri ihmali beraberinde getirir. Çocuklarda, bilhassa büyüme geriliği yaşandığı hallerde, psiko-sosyal uyum zorluğu çekildiğinde ihmal olabileceği göz önünde bulundurulmalıdır (Kara ve ark., 2004).

Çocuk için lazım olan sağlık hizmetlerini, gereksinim duyduğu yiyecek ve giyeceği almamak, tehlikelerden koruma sebebiyle çocuğu gözetmeyi ve kontrol etmeyi yapmamak fiziksel ihmal alanındadır. Çocuğun dışlanması, yalnız bırakılması, evden kovulması, barınma için uygun ortam sağlanmaması, yıkanmaması, temiz giysi satın alınmamak ve giydirilmemek, hastalık ve yaralanma hallerinde tedavi ettirilmemesi çocuğun fiziksel ihmale altında kaldığı demektir (Yurdakök ve İnce, 2010).

Çocuğa yeterli şekilde sefkat verilmemesi, sevgi ihtiyacını vermemek, bazı evrelerde desteklenmeden ve denetimden yoksun bırakmak ve yalnızlığa terk etmek duygusal ihmal alanıdır (Acehan ve ark., 2013). Ayrıca çocuğun sosyal anlamdaki gelişimini arttıracak faaliyetlerin olmaması, sosyal kuralları ona öğretmede yetersiz bırakmak gibi davranışlarda birer duygusal ihmal modelleridir (Yurdakök ve İnce, 2010).

2.2. Yalnızlık Kavramı

Bir kişinin sosyal ilişkileri, o kişi tarafından istenenden daha az miktarda ve özellikle kalitede olduğu algısı ortaya çıktığında meydana gelen duygu durumuna yalnızlık denmektedir. Yalnızlık deneyimi son derece öznedir ve bir birey yalnız hissetmeden yalnız kalabilir ve diğer insanlarla iken bile yalnız hissedebilir. Uzun süreli yalnızlık depresyon, zayıf sosyal destek, nevrotiklik ve içe dönüklük ile ilişkilidir (Hawkley, 2018).

Yalnızlık, son dönemlerde teknolojide yaşanan ilerlemelerle medyanın kullanımında yaşanan artışla beraber kaygı duyulan bir sorun olarak ortaya çıkmıştır. İnsanların yaşamlarından daha çok hızlı yaşamaları ve devamlı

farklılaşan yaşamları kişilerin hayat dengelerini değişmiş görülmektedir. Dengenin değişmesiyle mutlu olmayan, kaygılı, samimiyetsiz ve yalnızlığı tercih eden kişiler artmıştır. Kişiler kendi kendilerine kalmayı seçmeye, sosyalleşme, diğerlerine vakit vermeyi bir köşeye atmaktadır. Bunlar ailevi ilişkilere, kişiler arasında ilişkilere pek çok yere odaklanmaktadır (Alkan & Sezgin, 1998). Yalnızlık, bireylerarası ilişkilerin, toplumsal iletişim ve etkileşim hallerinde azalış yaşanmasıyla beraber ortaya çıkan bir ruh halidir. Yalnızlık, kişinin iletişimde bulunduğu çevresiyle olan ilişkisini kesmesi, kendi arzusuyla seçtiği bir durum halidir (Yılmaz ve Altınok, 2009).

Yalnızlık kavramı, bireyler tarafından öznel veya nesnel olarak tek başına olmaktan ve/veya kendini topluluk içinde yalnız algılıyor olmaktan kaynaklanan evrensel ve karmaşık bir duygudur (Kahyaoğlu Süt vd., 2016).

Yalnızlık, kişinin kurduğu toplumsal ilişkide kendini eksik hissetmesiyle veya kurmak istediği kişiler arası ilişkileri ile mevcut ilişkileri arasında yaşanan farklılıkla alakalı bir durumdur (De Jong-Gierveld, 1998) (Akt. Kılınç, 2005).

Yalnızlık yalnızca tek kişiye sahip olan bir olayla ilgilidir ve sosyalliği azaltma manasını taşımamaktadır. Yalnızlık kişilerin benlik algılama hallerine göre biçimlenmektedir ve burada zihinsel, davranışsal ve duyuşsal unsurları kapsamına almaktadır (Ernst & Caioppo, 1999) (Akt. Uğur, 2018).

Yalnızlık kavramı bireyin tek başına olması anlamına gelirken, günümüz teknolojisinin de insanları yalnızlığa ittiği gerçektir. Önceden yalnızlık kavramı arkadaşının olmaması durumunu anlatırken, günümüzde bu kavram bireyin kendi dünyasında teknolojik araçlarla meşgul olma durumu olarak ifade edilebilir (Çakır ve Oğuz, 2017).

Yalnızlık açıklamalarının geneli incelendiğinde kişilerin oluşturdukları sosyal çevrelerinden uzaklaşması ve yalnız kalmak şeklinde açıklaması yapılırsa dahi, kişinin deneyimlemiş olduğu psikolojik vaziyetten soyutlanmak, sosyal çevrelerinden kaçınması şeklinde de ifade edilir (Erözkan, 2009).

2.2.1. Yalnızlık İle İlgili Kuramsal Yaklaşımlar

Bu bölümde, psikodinamik (Fromm-Reichmann, 1959), bağlanma teorisi (Bowlby, 1980) ve bilişsel yaklaşıma (Peplau & Perlman, 1982) göre yalnızlık yaklaşımlarına yer verilecektir.

2.2.1.1. Psikodinamik Kurama Göre Yalnızlık

Freud yürüttüğü çalışmalarında bilhassa gelişim çağında karakterin farklılaşmasında bebeklik ve çocukluk çağının mühim olduğunu belirtmiştir. Yalnızlığa ilişkin açıklamalar Freud'un teorisini izleyenlerce yapılmıştır. Bunlardan biri Zilborg'tur. Psikolojik yönde yalnızlığa açıklama getiren birey olarak tanınmaktadır. Zilborg, yalnız ve bir başıyalık kavramlarının benzer manaya gelmediğini ifade etmiş ve bunu kesin bir biçimde ayırmıştır. Yalnızlık kavramını ifade etmek için "lonesome" kavramından faydalanmıştır (İmamoğlu, 2008).

Bu ayırım incelendiğinde, tek başına olmanın olağan bir hal olduğunu ifade etmiştir. Bu olağan hal herhangi birini kaybetmekten doğan ve kalıcı olmayan bir ruh durumudur. Yalnızlık açıklamasında ise, hayatta daha çok zorlayıcı ve inatçı olduğu ifade edilmiştir. Yalnızlık, kendine hayranlığın, düşmanlığın ve megaloman durumlu niteliklerin sergilenmesidir. Yalnızlık durumunu tecrübe eden birey, çocukça davranış ve hislerini muhafaza eder ve etrafındaki kişilerin onu yüceltmesini ister. Bu bireyler etrafında yaşananlara ya da kendisine yönelik net bir biçimde çok nadir davrandığı ifade edilmiştir (Peplau & Perlman, 1982) (Akt. Sarıçam, 2011).

Fromm, bir çocuğun yetişmesiyle beraber yaşamının da kişiselleştiği ve bunların neticesinde yalnızlığın meydana geldiğini ifade etmiştir. Kişi güven duyduğu bir bireyden ayrı kalında yalnızlık hissine kapılır. Bunun neticesinde çaresizlik hissetmektedir (Geçtan, 2004).

Kişiler bazı hallerde yalnız kalmak arzusunda olabilirler. Bunun nedeni onların yaşamlarında onları endişelendiren kişilerin yer almasıdır. Bu yaşanan endişeli durumdan sıyrılmak için 4 ayrı duruma başvurulmaktadır. Bu 4 ayrı yol; hayat sürülen sosyal çevreden uzaklaşmak, birisine itaat etme, güç göstergesi, hassaslıktır. Çevresinden uzak kalmayı tercih eden bireyler içine çekilme olarak değil de, kişinin karakterine gelecek hasarları önlemek şeklinde açıklanabilmektedir (Turan, 2010).

Psikodinamik kurucular yalnızlığı genellikle bir patolojik vaka şeklinde ele almakta ve klinik ortamlarla ilişkiler kurdukları gözlenmektedir (Peplau ve Perlman, 1982).

2.2.1.2. Bağlanma Teorisine Göre Yalnızlık

Bağlanma kuramı ilk kez Bowlby tarafından ortaya koyulmuştur. Kişiler, yaşamlarının belirli anlarında hatta her güçlü, içten, yakınlık olan ilişkiler kurmak arzusundadırlar. Diğer bir deyişle, kişiler sürdürdükleri yaşam kapsamındaki doğaları gereği diğerleriyle etkileşime geçmek isterler. Erken çocukluk ve çocukluk çağında anne-babayla beraber oluşturulan ilişki gelecekte yani erişkinlikte güvenli bağlanma hallerini ortaya koymaktadır. Bowlby'e göre yalnızlık, bu çağda bütünüyle oluşturulamamış olan samimi ilişkiler ve güvensiz bağlılık neticesi meydana gelmekte ve buna ilaveten, duygusal bağlılığın reddedildiğini ileri sürmektedir (Halvorsen, 1993).

Kişilerden yalnızlık duygusuna kapılanların çocuklukları incelendiğinde, bu bireylerde anne-babalarının onlara karşı mesafeli, içten olmayan, güvenilmeyen biri olarak bulunmuşken, yalnızlık hissi yaşamayan kişilerin anne-babalarına bakıldığında son derece yakın olan, aşırı içten ve onlara yardım eden şeklinde yer aldığı sonucuna ulaşılmaktadır (Rubinstein, Shaver, ve Peplau, 1979).

Bowlby teorisine göre, yalnızlığın çocukluk dönemi yaşam öyküleri üstündeki ehemmiyeti fazladır. Weiss (1973)'e göre, bir çocuğun çocukluk döneminde anne-baba rolünün onun yaşamında sevecen, güvenli ve devam eden bir bağlılık türü olmalıdır. Çocuk o çağda yani çocukluk çağında uygun düzeyde güven veren bir bağlanma elde edememişse, çocukluk çağı sona erip yetişkinlik çağına geçtiğinde başka insanlara karşı güvenmeme duygusu olmuş olacak, o kişilere karşı kin besleme hali meydana gelecek ve bunların neticesinde kendisini yalnız bırakacaktır (Peplau & Perlman, 1982).

2.2.1.3. Bilişsel Yaklaşım Göre Yalnızlık

Bilişsel tutumda yalnızlık, bir kişinin kurduğu ya da kurmak istediği ilişkiler arasında meydana gelen uyumsuzluk ve bunların arasındaki farkı algılamasıdır. Bazı durumlarda kişiler farklı kavradıklarından ötürü durumları farklı durumlarda aktarabilirler. Bu yaklaşıma göre, bireylerin yalnızlıklarına çeşitli nedenler aktarmaları ve negatif kendilik algılamaları mühim durumlar arasında yer almaktadır (Duy, 2003).

Peplau ve Perlman'a göre yalnızlık, kişinin yaşadığı toplumsal ilişkilerinde tatminsizlik hissettiğinde meydana gelmektedir. Yalnızlığı tecrübe eden kişilerin akıl dışı inançları üzerine gidildiğinde yalnızlığın çözülmesi olanaklı hale gelmeye başlar (Eminoğlu, 2018).

Bilişsel yaklaşıma göre, yalnızlığa farklı bir açıdan baktığımızda, kişinin yalnızlığın nedenlerine çeşitli manalar yüklenmesidir. Zira yalnızlığı tecrübe eden kişinin yalnızlığa attığı anlamlar kişinin bu hissin üstesinden gelebilme duygularını, hareketlerini ve gelecekle alakalı beklentilerini şekillendirdiği görülür (Duy, 2003). Yalnızlığı kendi arzusuyla ve isteğiyle tecrübe etmiş olan kişi bu yalnızlığın üstesinden daha basit bir biçimde gelebilmektedir (Eminoğlu, 2018).

Yalnızlık, kişinin kurduğu toplumsal ilişkilerinde eksikliği hissettiren duygusu ve bu durumlardan hissettiği memnuniyetsiz durum yol açmaktadır. Kişi yalnızlığı, toplumsal bağlantılarında ki kişiler arasındaki ölçmesi istediği seviyenin en azına indiğinde deneyimlemektedir. Bunun neticesinde, zihinsel süreç yalnızlığın dozunun da ne denli mühim olduğunu ifade etmektedir (Kozaklı, 2006).

Bilişsel kuram, davranışsal ve duyuşsal unsurların mevcudiyetini onaylamıştır. Bilişsel proses incelendiğinde, kişilerin yaşadıkları ortamı ve kendilerini hangi durumda düşündüğüne ve ne şekil değerlendirdiğine değinildiği görülmektedir. kişinin ortaya koyduğu değerler kriterler yalnızlığın derecesini belirlemektedir. Önceki yaşamlarında tecrübe ettikleri, öteki kişilerle ilişkileri, toplumsal ilişkilerini şekillendiren noktalardır. Bazı hallerde bireysel bazda yapılan ölçümlerin gerçekten uzak olduğu görülmektedir. Kişiler yaşamış oldukları yalnızlıklarını toplumsal hayattaki başarısızlıklarına yükleyebilmekte ve bunun neticesinin değişmeyeceğini öngörmektedirler (Sarıçam, 2011).

2.2.2. Yalnızlığın Boyutları

Yalnızlık açıklamasının çoğu hatlarıyla alakalı müşterek bir düzeye varılsa da, araştırma yapanlarca yalnızlığın boyutları, çeşitleri hususunda kesin bir ayırım meydana gelmemiştir. Bu boyutlardan bazıları aşağıda açıklanmıştır:

2.2.2.1. Sosyal Yalnızlık

Kişiler hayatlarını sürdürdükleri insanlar içinde kendilerini yalnız düşünseler de etrafındaki kişilerle etkileşime geçmekten uzak duruyorlarsa ve bununla beraber yaşadıkları topluma kendilerini kabul görmeyip yabancılık duyuyorlarsa bunlar sosyal yalnız hissetmenin sinyalleridir. Bu kişiler için kalabalık olan yerler bunaltıcı bir durum alır, kişilerle yapılan toplu faaliyetlerden bir zevk duyulmaz ve diğer insanlarla ilişkide bulunmak arzusunda olmazlar. Topluluğa girmek istemezler ve toplu şekilde gerçekleştirilen etkinliklere dahil olmazlar (Cüceloğlu, 2005).

Weis (1973)'e göre sosyal yalnızlığın nedeni ise, sosyal ilişkilerin yetersizliği veya benzer ilgi ve aktivitelerin paylaşıldığı bir gruba ait olamamaktır. Doyum sağlayıcı bir sosyal ağa ulaşmayla, bu sorun aşılabilir.

Kalabalık ortamlar kendisini tek ve yalnız hisseden kişiler için bunaltıcı bir hal alır. Herhangi bir faaliyete katılmak, bir işle alakalı yükümlülük altına girmek son derece güç bir durumdur. Bir faaliyete katılıp kalabalıkla beraber hareket etmek ve bu insanlarla faaliyette olmak istememek de sosyal yalnızlaşmanın bir neticesidir (Yahyaoğlu, 2007).

Sosyal yalnızlık; kişilerin yaşadıkları çevreye karşı yalnız hissetmesiyle ortaya çıkar, sosyal manada etkinliklere katılamama ve topluma yabancılaşmayı tercih etmiş olan bireylerin (Yılmaz, 2012).

2.2.1.2. Duygusal Yalnızlık

Duygusal yalnızlık, bir kişinin psikolojik ve duygu yaşamındaki beklentilerinde isteğini alamaması üstünde maruz kaldığı yalnızlık çeşididir. Kişi ya da kişilere gösterdiği değeri, sevgiye karşılık istediği şekilde geri dönüş görememesi nedenlerinden biridir. Tecrübe ettiği bu durum, kişinin yaşamında düş kırıklığı yaşamasına yol açmış ve bu onun gerek psikolojik gerekse duygusal dünyasını yıpratmıştır. Bu olaylar yaşandığı esnada kişinin etrafındaki yaşam şartları olağandır ve vücut direnci de oldukça iyi haldedir. Bu olay son derece az bir zamanda giderilebileceği gibi, değişik bir hal alıp rahatsızlık şeklinde de ortaya çıkabilmektedir. Kişinin yaşama karşı takındığı tavra, hayal kırıklığına

yüklediği sürece ve hayal kırıklığına karşı sergilediği duruşa göre olaylar ve neticeler şekillenmektedir (Yahyaoğlu, 2007).

2.2.1.3. Gizli Yalnızlık

Kişilerin yaşadıkları önemli kayıplar ya da yoğun mutsuzlukların ardından meydana gelen ve kişilerin yaşaması gerekli olan üzüntüler yerine hiçbir şey olmamış gibi görünmeyi seçmeleri esasında deneyimledikleri yoğun duygu halini içermektedir. “Her mutsuzluğumu veya öfkemi içimde yaşıyorum” diyen kişilerin yaşanılan oldukları yalnızlık çeşididir (Cüceloğlu, 2005).

Gizli yalnızlık çeşidi, kişinin hayatında karşı karşıya geldiği sıkıntılı durumları ya da onu kıran kişilere ve hayata karşı bakış şeklini farklılaştıracak daha müdahaleci ve daha paylaşımcı olmaması durumuyla beraber yoğun bir yalnızlığa doğru gelişme göstermesi durumuna sahip olmaktadır (Yahyaoğlu, 2007).

2.2.1.4. Triad Yalnızlık

Triad yalnızlık çeşidi, depresyon ve endişe vs. hisler neticesinde meydana gelen ve kişinin ruhsal yaşantısında iniş çıkışlara yol açan ve bunların üstesinden gelmesi güç olan bir yalnızlık çeşididir. Kişide negatif hisler yaratan bu duygu durumu yalnızlığı da kapsamaktadır. Birden bire yaşanan öfke durumları ve bıkkınlık durumu kişinin etrafındakileri kendisinden uzaklaştırarak ve bir döngü halini alarak kişinin daha da yalnızlaşmasına yol açar. Bu gibi durumlarda bir uzmana danışmak son derece mühimdir. Kişinin kendi kendine bunu aşabilmesi son derece zor bir durumdur hatta olanaksızdır şeklinde de ifade edilebilmektedir. Psikoterapi yardımı ve buna ilaveten ilaç tedavisi tatbik edilmesi lazım olmaktadır (Yahyaoğlu, 2007).

2.2.3. Yalnızlık ve Kişilerarası İlişkiler

Kişi kendine ve diğerlerine karşı bulunduğu değerlendirmeler sonucunda, zihinsel proseslerde yalnızlık halinin meydana gelmesine temel oluşturmaktadır. Kişi diğerlerine karşı negatif tutuma sahip ise, yakınlık kurmaya başladığı dakikadan başlayarak negatif durumlarla karşı karşıya

kalacağına ilişkin endişeler duymaya başlar ve ilerleyen zamanda bireylerarası ilişkilerden uzak durmalar ortaya çıkar. Bunların neticesinde de yalnızlık görülebilmektedir(Hamamcı, 2002).

Jones, Freemon ve Goswick (1981) çalışmalarında, yalnızlık durumuyla karşı karşıya kalan öğrencilerin yalnızlık çekmeyen öğrencilere kıyasla, daha az özgüvenli oldukları, bencil oldukları, yabancılık hissettikleri gibi hallerde eksik oldukları neticesine varılmıştır. Bunun haricinde, kişilerin diğerleriyle etkileşimlerinde faal olmayan inançlara sahip olmaları neticesinde toplumsal yetenek gerektiren hallerde yetersizlik gösterdikleri, kendilerine ve diğerlerine karşı samimi olmayan eleştirilerde buldukları ve bireylerarası ilişkilerde güvensizlik hissettikleri görülmüştür (İmamoğlu, 2008).

Yalnız bireylerin kişilerarası etkileşimlerde karşılarındaki kişilerin istek ve davranışlarını değişik ve negatif biçimde algıladıkları, bunlara kıyasla daha yalnız insanların ise, diğer kişilere ilişkin negatif fikirlere sahip oldukları, bu kişilerin bireylerarası olan ya da olmayan başarısızlıklarını, dışsal etmenlerle ilişkilendirdiklerini belirtmişlerdir. Aynı zamanda, yalnız kişilerin bireylerarası başarısızlıklarını kendi karakterlerinde bulunan olumsuz niteliklerden meydana geldiğine inandıkları ve diğerlerinin onlarla alakalı olan niyetlerini negatif bir biçimde yorumda buldukları görülmüştür. Bunların neticesinde, kişilerin kendilerinin olumsuz nitelikleri üzerinde daha değişik yoğunlaşmaları yalnız olmamalarının ve yakın ilişkide olmamaları en mühim nedenleri olarak belirtilmiştir (Anderson, Horowitz ve French, 1983)

2.3. Bağımlılık

Bağımlılık kavramı, çok boyutlu bir kavram olması dolayısıyla, ilgili literatürde birçok başka tanımla karşılanabilmektedir. Bununla birlikte kavramla ilgili üzerinde uzlaşılan husus, bağımlılığın bir ilişki türü olarak kendisini ortaya koymasıdır. Zira bağımlılık kavramı genel olarak, belirli bir durum ya da nesne ile kurulmuş bağ sonrasında ortaya çıkan özel bir durum olarak değerlendirilmekte ve birbirleri ile ilişkili davranışların bir neticesi olarak görülmektedir (Young, 1999). Bir başka ifadeyle de bağımlılık; bireylerin belirli bir madde, ürün ve/veya hizmeti uzun süre kullanmaları doğrultusunda

kendilerini geçici olarak iyi hissetmeleri durumu olarak tanımlanabilmektedir (Seferoğlu ve Yıldız, 2013). Koçak ve diğerlerine (2015) göre de bağımlılık; bireylerin psikolojik ve fiziksel sağlıklarına veya sosyal yaşamlarına hasar göstermesine karşın, belli bir eylemin yinelenmesine karşı konulmaz bir arzu duymadır.

Türk Dil Kurumu (2010) sözlüğünde “bağımlı olma durumu, tabiiyet” olarak tanımlanmaktadır. Ayrıca bağımlılık; birine ya da bir şeye maddi veya manevi açıdan fazla bağlı olma, sigara, alkol, uyuşturucu madde gibi zararlı maddelere aşırı derece düşkünlük, müptela olma durumu olarak tanımlanabilir (Zeybek, 2015).

Bağımlılık kavramı genelde akıllara alkol, eroin, esrar gibi kimyasal maddelerin kullanımı gelmektedir ama davranışsal bağımlılıklarda vardır (Arısoy, 2009a). Davranışsal bağımlılık olarak kumar, alışveriş, seks, yemek yeme, televizyon, bilgisayar oyunları da görölmektedir. Madde bağımlılığında olduğu gibi internet bağımlılığında, yemek bağımlılığında, seks bağımlılığında da eylemi kontrol edememenin olumsuz sonuçları olmasına rağmen bu eylemi devam ettirme durumu bağımlılıklar için ortak özelliktir (Henderson, 2001). Bağımlılık kavramının sadece maddeye bağlı gelişen durumlar değil, kumar, internet, seks, alışveriş ve teknolojik bağımlılıklar gibi davranışsal bağımlılıkları da kapsadığı öne sürölmüştür (Alaçam vd., 2015).

Bağımlılık bir ihtiyacın sonunda ortaya çıkmaktadır. Bağımlılık oluşumunda bireyin kendi kişiliği ile beraber, anne, baba, akraba, oturduğu mahalle ve arkadaşları yakından ilişkilidir. Birey, kendi gücünün değiştirmeye yetmediği durumlarda, hayatta karşılaştığı olumsuz durumları yok edemediği zaman hayatın gerçeklerinden uzaklaşmak istemektedir (Savic, 2015).

Türkiye Yeşilay Cemiyetinin “Türkiye Bağımlılıkla Mücadele Eğitim Programı” kapsamında hazırlamış olduğu broşürde teknoloji bağımlılığının sebepleri arasında şunlar gösterilmiştir:

- Kontrol etmeden ve fazla kullanımın ne olduğuna dair bilgi eksikliği,
- Bağımlılığın getirdiği zararları bilmemekten veya önemsememek,
- Merak duygusunu kontrol altına alamamak,
- Bağımlı arkadaşların yanında bulunmak,

- Can sıkıntısından ve yapacak uğraş bulamamak,
- Arkadaşlar tarafından yok sayılmamak için her denileni yapmak,
- Sorunlarla nasıl başa çıkacağını bilmemekten ve problemlerin üstesinden gelmek yerine teknoloji bağımlılığına yönelmek
- Bireyin dürtülerini kontrol altına alması zorlanması,
- Fazla sessiz kalma,
- Çevresinde beğeni almama korkusu,
- Kötümser düşünce şekli,
- Bireyin yaşamda doğru hayaller bulamaması,
- Kendine güven duygusunun azlığı,
- Yaşamdan hoşnut olmamak,
- Bireyin sosyalleşmemesi,
- Bireyin kendini tanımamasından ve asıl hayatta olması gerekenleri bilmemesi,
- Asıl yaşamda elde edilemeyen başarıyı hayal dünyasında yakalamaya çalışması.

2.3.1. Bağımlılık Türleri

Bağımlılık madde (kimyasal) ve ya davranışsal bağımlılık olmak üzere ikiye ayrılır. BU bağlamda, bağımlılık, olumsuz sonuçları bilmesine rağmen, sürekli ilaç kullanımı (madde ya da kimyasal) veya sorunlu davranışlarla karakterize edilen (davranışsal) karmaşık bir durumdur. Madde kullanımı bağımlılıkla en sık ilişkilendirilen etkinlik olsa da, bir kişi kumar gibi bazı davranışlara da bir bağımlılık geliştirebilir.

2.3.1.1. Madde Bağımlılığı

Madde bağımlılığı, olumsuz sonuçlara rağmen kompulsif alkol veya uyuşturucu kullanımı ile karakterize, ilerleyici, nükseden bir durumdur. Bağımlılık, kullanıcının madde bağımlılığını kontrol etme veya bırakma yeteneğini önemli ölçüde bozar. Madde bağımlılığını besleyen iki mekanizma tolerans ve bağımlılıktır. Bir maddeye tolerans geliştiren biri, istenen etkileri

hissetmek için artan dozlara ihtiyaç duyar. Sürekli artan dozlar almak veya toleransın üstesinden gelmek için daha sık almak bağımlılık gelişimini hızlandırabilir. Birisi bir ilaca bağımlı olduğunda, normal hissetmek için ilaca ihtiyaç duyar ve kullanım kesildiğinde veya durdurulduğunda genellikle bir tür çekilme yaşayacaklardır (Cami ve Farré, 2003).

Madde bağımlılığı, bağımlı olan bireyin ve çevresindeki kişilerin zararlı sonuçlarına rağmen, kompulsif madde arama ve kullanımına neden olan kronik, sıklıkla tekrarlayan bir beyin hastalığıdır. Her ne kadar ilk madde alma kararı çoğu insan için isteğe bağlı olsa da, zaman içinde meydana gelen beyin değişiklikleri, bir kişinin kendini kontrol etmesine ve maddeyi almaya teşvik eden yoğun dürtülere direnme yeteneğine engel olur (Fishbain vd., 1992).

2.3.1.2. Davranışsal Bağımlılık

Çoğu insan madde bağımlılığına aşına olsa da, araştırmalar bir kişinin davranışsal bir bağımlılık geliştirmesinin de mümkün olduğunu göstermektedir. Davranışsal bir bağımlılık ya da bazen belirtildiği gibi süreç bağımlılığı bir kişinin aslında belirli davranışların getirdiği zevkli duygulara bağımlı olması ve bunu zorunlu olarak uygulamaya başlaması nedeniyle bir madde bağımlılığına benzer. Tekrar tekrar bu hisleri yaşamak bu davranışları gösteren bireyler, iş ya da sosyal ilişkilerdeki olumsuz sonuçlara rağmen davranışın devam ettirilmesi de dahil olmak üzere, çeşitli belirtiler gösterebilir. Bu kişiler ayrıca, davranış üzerinde öz kontrollerini de kaybedebilirler. Araştırmacılar, bağımlılığa yol açabilecek bazı ortak davranışlar belirlediler. Buna göre bu davranışlar, cep telefonu ve sosyal medya, egzersiz, yemek, alışveriş yapmak ve video oyunları olabilmektedir (Alavi, 2012).

2.3.1.2.1. İnternet Bağımlılığı

İnternet bağımlılığı, insan-makine etkileşimine dayanan ve “Kimyasal Olmayan Dijital Bağımlılıklar” kapsamında değerlendirilmektedir. Dijital bağımlılık ile ilgili örnek vermek gerekirse internet bağımlılığı aktif bağımlılık olarak ele alınırken, televizyon bağımlılığı pasif bağımlılık olarak sınıflandırılmaktadır (Sanders vd., 2000).

Teknolojinin hızla gelişmesi ve internete erişimin kolaylaşması ile internet kullanımı bağımlılık hali almaya başlamıştır. İnternet bağımlılığı tanımı ilk defa İvan Goldberg tarafından 1995 senesinde kullanılmıştır. (Goldberg, 1996). Goldberg, ruhsal bozuklukların tanı kitabı DSM-4'te yer alan madde bağımlılığı uygunlukları internet bağımlılığı için uyarlamış ve internet bağımlılığı tanı kriterlerini oluşturmuştur (Ögel, 2017).

İnternet bağımlılığı tanı kriterlerinden beş ya da daha fazlası için gereklidir;

- İnternet ile uğraşmak (önceki çevrimiçi etkinlikleri düşünmek veya bir sonraki çevrimiçi seansı düşünmek).
- Memnuniyet hissetmek için interneti daha fazla artarak kullanmaya ihtiyaç duymak.
- İnternet kullanımını kontrol edememek, kısmak ya da durdurmak için başarısız girişimler.
- İnternet kullanımını azaltmaya ya da durdurmaya çalışırken huzursuz, karamsar, depresif veya huzursuz hissetmek.
- Amaçlanandan daha uzun süre çevrimiçi kalmak.
- İnternet kullanımından dolayı önemli bir ilişki, iş, eğitim veya kariyer fırsatını riske atmak ya da kaybetmek.
- İnternetle katılımın kapsamını gizlemek için aile üyelerine, terapistlere veya çevresine doğru söylememek.
- İnternet'i sorunlarından kaçmak ya da disforik bir duygudurumu hafifletmek için kullanmak (örneğin, çaresizlik, suçluluk, kaygı, depresyon) (Beard ve Wolf, 2001).

İnternet bağımlılığı farklı şekillerde belirtiler gösterebilir. İnternet bağımlılığının başlıca belirtileri tolerans gelişimi, yoksunluk, başarısız bırakma girişimleri, zararlarının farkında olunmasına rağmen kullanımın sürdürülmesi, kullanım süresinin kontrol edilememesi, sorumlulukların yerine getirilmemesi, psikososyal işlevlerde bozulma olarak sıralanabilir (Ögel, 2017):

a) Tolerans Geliştirme: İnternet bağımlısı kişi başlangıçta interneti belli süre sınırı içinde kullanır. Fakat zamanla istenilen doygunluğa ulaşmak ve rahatlama sağlamak amacıyla kullanım süreleri uzar. Tolerans geliştirme söz

konusu olduğundan başlangıçta kısa sürede ulaşılan doygunluğa zamanla internet başında geçirilen çok uzun süreler sonrasında ulaşılır.

b) Yoksunluk: Bağımlılık yapan her madde bağımlılık geliştikten sonraki zamanda bırakıldığında yoksunluk belirtileri ortaya çıkar. Rahatlayamama, huzursuzluk, depresyon, sinirlilik hali, iştahsızlık veya iştahta belirgin artış sıkça görülen yoksunluk belirtileridir ve bağımlılığın şiddetine göre değişiklik gösterebilir. İnternet bağımlılığında ise sıklıkla gözlenen yoksunluk belirtileri kaygı ve depresyondur.

c) Başarısız Bırakma Girişimleri: İnternet bağımlısı kişi, birden fazla kez bırakma girişimlerinde bulunsa da çoğu zaman başarısız olmaktadır. Sürekli bırakması gerektiğini düşünebilir fakat genel olarak bırakma girişimi başarısız olur. Böylece kişi bir kısır döngü içine girebilir. Bırakma girişimleri genellikle kısa sürelidir.

d) Zararlarının Farkında Olunmasına Rağmen Kullanımı Sürdürme: İnternet bağımlısı kişi sosyal hayatında, insan ilişkilerinde ve ekonomik açıdan bağımlılığın zararlarını fark etmesine rağmen kullanmayı sürdürebilmektedir. Kişi toplumdan uzaklaşır fakat bazı mantık dışı inançlara ve mazeretlere sığınarak kullanmayı devam ettirebilmektedir (Ögel, 2017). Bunun yanında uzun saatler hareketsiz oturma nedeniyle kilo artışı, sırt-bel ve boyun ağrıları gibi birtakım fiziksel zararlar da gözlemlenebilmektedir.

e) Sorumlulukların Yerine Getirilememesi: İnternet bağımlısı kişiler zamanlarının büyük çoğunluğunu internette geçirdiklerinden sorumlulukları yerine getirmede aksamalara rastlamak mümkündür. Yemek, uyumak gibi hayati aktivitelerin aksatılmasının yanı sıra işe geç kalmak, okula gitmemek, temizlik gibi sorumlulukların yerine getirilmemesi, ertelenmesi gözlemlenebilmektedir. Bağımlı kişi sorumluluklarını ya unuttur ya da erteleme yoluna gider.

f) Psikososyal İşlevlerde Bozulma: Bağımlılığın ilerleyen evrelerinde bağımlı kişinin aktiviteleri internet tarafından yönlendirilmeye başlar. Kişi çevrimiçi oyunlar oynamaya, sanal ortamlardan edindiği sanal arkadaşlarıyla sohbet etmeye, online kumar oynamaya başlayabilir. Böylece aile ve sosyal çevre bağımlı kişi tarafından görmezden gelinebilir. Gerçek hayatta yaşadığı

çoğu durumu sanal olarak algılamaya ve sanal internet ortamını gerçek sanmaya başlayabilir.

2.3.1.2.2. Sosyal Medya Bağımlılığı

İnternetin gelişim hızıyla beraber sosyal medyanın da tarihi zamanla şekillenmiştir. 1970 yıllarında başlayan ve 1990'ların sonrasında gelişimini hızlı bir şekilde sürdüren internetteki kullanıcı sayısının artmasıyla beraber 2000'li senelerde sosyal medya kullananların sayısı oldukça artmış, sosyal medya insanlar tarafından tercih edilen haberleşme aracı olmuştur (Akıncı-Vural ve Bat, 2010).

Sosyal medya, tanımı olarak ele alındığında kişilerin sosyalleşmesini medya araçlarıyla olması görülmektedir. Alanyazında sosyal medya tanımını anlatmaya çalışan faz miktarda araştırma yer almasına rağmen ilgili alanyazında tam manasıyla olan bir sosyal medya tanımlaması yer almamaktadır.

Büyükşener (2009)'e göre sosyal medya, kullananların sınırları daha eskiden belirtilmiş bir yapı içerisinde diğer kullananlara karşı bir hesap oluşturmasına, kullanıcıların etkileşim içerisinde olduğu diğer kullanıcıların hesaplarını görmelerine ve etkileşim içerisinde olan kullanıcıların birbirlerinin hesaplarında gezinmelerine olanak tanıyan internet altyapısı gerektiren hizmetlerin ismi şeklinde anlatılmaktadır.

Sosyal medya, bütün insanların kendileriyle eş zamanlı iletişim kurabilmesine ve kendilerini özgürce anlatmaya imkan sağlayan interaktif araçlardır. Bireyler sosyal medya ortamında düşüncelerini rahatlıkla paylaşabilmektedir. Yüz yüze iletişimde söylemediği düşüncelerini, bu platformlarda rahatlıkla söyleyebilmektedir. Bireyler kişilerarası şeklini sosyal medya üzerinde yapmakta ve bu doğrultuda hızlı bir yükselme yaşamaktadırlar. Sosyal medya sayesinde kişiler risk içeren olaylardan haberdar olabilmekte ve gereken tedbirleri alabilmektedir.

Sosyal medya; birtakım aktivitelere, deneyimlere ve etkileşimli ortamda bir araya gelen insanlar arasındaki iletişime işaret etmektedir. Bu kişiler, bilgi ve fikir paylaşımlarını çift yönlü etkileşimsel iletişime izin veren ortamda yani

sosyal medya ortamında gerçekleştirmektedir. Etkileşimsel iletişime izin veren medya, web tabanlı uygulamaya sahip olup, içerik oluşturmaya, oluşturulan bu içerikleri kolayca başkalarına iletmeye, dağıtmaya yaramaktadır. Bu içerikler ise genellikle ifadeler, resim veya fotoğraflar, videolar ve müzikten oluşmaktadır. Çok geniş bir yelpazeye yayılan sosyal medya platformlarında kişiler, her an çevrimiçi olmakta ve nerede olurlarsa olsunlar internet bağlantısı mevcut ise her daim aktif bir şekilde bu alanları kullanmaktadır (Smith, 2009: 559).

Kullanıcıların yaş sınırı olmadan ve gelişen bilgi teknolojileriyle beraber etki alanı giderek çoğalan sosyal medya, kişilerin etkileşim halinde olmalarını sağlarken, düşüncelerini paylaşımlarına olanak tanıyan, bilgi edinmelerini kolaylaştıran ve zamanlarını değerlendirmelerine olanak yaratan bir iletişim aracıdır (Barutçu ve Tomaş, 2013).

Sosyal medya, kişilerin iletişim halinde olacakları diğer kişilerle iletişim kurmalarına olanak sağlayan, bilgi alışverişi içerisinde olabilecekleri, bireysel alanlarını oluşturarak özgeçmişlerini paylaşabilecekleri ve kendilerine benzer kişiler bularak kendilerini onaylamalarını sağlayan ve çoğunlukla eğlence amaçlı kullanılan platformlar olarak tanımlanır. İnternete ulaşılan her yerde ve her zaman diliminde kişilerin sosyal medya platformlarına ulaşabilmeleri kişilerin sosyal medya platformlarını çoğunlukla kullanmalarına imkan tanımaktadır.

Teknolojinin gelişmesi ve kişilerin sosyal medyaya erişim imkânının da artmasıyla birlikte sosyal medya büyük kitleler tarafından aktif bir şekilde kullanılmaya başlanmıştır. Buna bağlı olarak da sosyal medya bireylere çeşitli fırsat ve fikirler sunmaktadır. Sosyal medya platformlarının bazı sosyal özellikleri bulunmaktadır bu özellikler ise aşağıdaki gibidir (Mayfield, 2010; Akıncı-Vural ve Bat, 2010; Hazar, 2011; İşlek, 2012; Bedir, 2016; Ulucan, 2016; Gönenli ve Hürmeriç, 2012):

Katılımcılar: Sosyal medya kendini geliştirmek isteyen tüm bireyleri katkı sağlamaya ve alâkalı olan her bir kullanıcıdan geri dönüş sağlamasına teşvik etmektedir. Sağlanan teşvik aracılığıyla medya ve kitle arasındaki içerik ortadan kalkacak ve aralarındaki fark giderek azalmaya başlayacaktır.

Açıklık: Sosyal medya servislerinin çoğu sosyal medyayı kullanan bireylere geribildirim ve katılımcılara açıklık imkânı sağlamaktadır. Diğer bir ifadeyle bu ortamlar oy verme, yorum yapma ve bilgilerini paylaşma konusunda bireyleri teşvik etmektedirler. Çünkü bu ortamlarda bir erişim sınırı bulunmamakta, bireyler rahatlıkla erişim imkânı yakalamaktadırlar.

Diyalog: Geleneksel medya konuyla alakalı tek bir yerden değişmeyen bir içerik ile bilgi aktarımı sağlarken, sosyal medya birçok yönden iletişime fırsat sunması açısından daha iyi olduğu düşünülmektedir. Bu yüzden sosyal medya çok yönlü bir iletişim üzerine inşa edildiği için rahatlıkla ve zamanında geri bildirim imkânı sağlamaktadır.

Topluluk: Sosyal medya topluluklara zamandan tasarruf sağlayarak hızlı ve etkili bir şekilde iletişim imkânı sağlamakta ve bunun oluşmasına izin vermektedir. Topluluklar da böylelikle ortak bir paydada buluştukları diğer bireyler ile bilgi alışverişinde bulunmaktadır ve paylaşımlarına göre alt topluluklar oluşturmaktadırlar. Paylaşımları genelde beğendikleri fotoğraf, düşündükleri politik değerler, popüler televizyon programları ve filmler gibi ilgili oldukları konulardan meydana gelmektedir.

Bağlantı: Sosyal medyanın birçok türü, birbirleriyle ilintili şekilde gerçekleşmektedir. Bunlar; farklı sitelerden, araştırma yapmasına imkân verip bireylerin ilgi duydukları bir konu üzerinde bağlantı adresi verilmesine olanak sağlamaktadır. Sosyal medya bu özellikleri ile daha da güçlenmekte ve edinmiş oldukları bu linkler sayesinde daha hızlı bir bağlantı trafiği gerçekleştirebilmektedirler.

İşbirliği: Bireyler sanal ortamlarda diğer bireylerden elde ettikleri bilgiler aracılığıyla iş birlikçi fikirler edinip, bunları geliştirip uygulayabilmektedirler. İşbirliği özelliğinin yanı sıra, sosyal medyayı daha da çekici hale getiren bazı önemli noktalar bulunmaktadır. Bunlar aşağıda sıralanmıştır (Bruns and Bahnisch, 2009; Üksel, 2015);

Siteye girişte kolaylık: Kullanışlı ve başarılı bir sosyal medya sitesi kullanıcılarını siteye giriş çıkışta yormayan, site içinde dolaşımda bireylere kolaylık sağlayan basit bir tasarım ile hazırlanmaktadır. Bu yüzden sadeliğin içinde mükemmelliğin de yer alması gerekmektedir. Siteye girişte kolaylığın

temel aldığı durum, bir bireyin siteye rahat bir şekilde katılıp, site içeriğinden rahat ve kolay bir şekilde fayda sağlaması ve siteye eklemeler yapabilmesi amacıyla kolay bir üyelik sistemini esas almaktadırlar.

Kullanıcılara eşit imkânlar sağlama: Site içerisinde dolaşım sağlayan bütün kullanıcıların sosyal medya içerisinde benzer özellikleri olduğu varsayılmaktadır. Kullanıcılara özgün içeriklerini oluşturabilecekleri ve kendilerini rahatlıkla ifade edip siteyi kişiselleştirebilecekleri bir ortam sunmanın daha faydalı olduğu düşünülmektedir.

Paylaşılan içerik sahipliği: Bu özellikte herhangi bir kullanıcı tarafından paylaşılan bir içeriğin yasal sorumluluğundan topluluğun tümü sorumlu olmaktadır. Bu sayede sitelerin içeriklerinin bireylere yüklediği sorumluluklardan dolayı gerçeğe aykırı olmayan, bireylerin ve diğer kullanıcıların kişilik haklarına saldırıda bulunmayan daha özenli web sayfaları oluşturulmaktadır. Sosyal medyanın yukarıda yer alan özellikler çerçevesinde geleneksel medyadan farklı kılan nitelikleri ise aşağıdaki gibi sıralanmaktadır;

Erişim: Geleneksel ve sosyal medya teknolojileri bütün bireylerin genel bir kitleye erişimine kolaylık sağlayıp rahat bir kullanım sağlamaya olanak tanımaktadır.

Erişilebilirlik: Kullanılmakta olan geleneksel medyanın üretimi çoğunlukla hükümet ve belli başlı şirketlerin denetimi altındadır ve bu araçlar genellikle bütün bireylere yer ve koşul sınırlaması olmadan İnternet erişimi olan her mekândan az veya sıfır maliyetle kullanılabilme imkânı tanımaktadır (Üksel, 2015).

Kullanılabilirlik: Geleneksel medyada üretim uzman kişiler tarafından yapılırken sosyal medya kullanımında herhangi bir uzmanlık gerekmemektedir (Üksel, 2015).

Programlanabilirlik: Sosyal medya platformlarının çoğu kendilerine özgü belli başlı kriterleri kullanan bir uygulama oluşturma ara yüzüne (Application Programming Interface - API) sahiptirler. Bu ara yüzler sayesinde kullanıcılara devamlı zamanlarda, yeni fonksiyonlar ya da mevcut durumdaki fonksiyonlara gerekli güncellemeleri tamamlayarak bir kullanım hizmeti sağlanmaktadır (Daldal, 2013).

Ölçeklenebilirlik: Sosyal medya da bir sayfada olanı beğenen, inceleyen, yorumda bulunan kullanıcı sayısı milyonları bulsa da, en başından beri teknolojideki yenilikleri sayesinde kullanıcı istatistikleri rahatlıkla izlenip ölçeklendirilebilmektedir (Yılmazel, 2011).

Dinamiklik/Yenilik: Sosyal medyanın bir diğer özelliği ise zamana ayak uydurabilmek adına durmadan kendini güncel tutmak zorunda olmasıdır. Bu yüzden meydana gelen tüm yenilikler güncel ve hızlı bir durumda sosyal medyada bulunmakta ve bu bilgiler kullanıcılar ile paylaşmaktadır (Özgen ve Kara, 2012; Ulucan, 2016).

Kalıcılık: Geleneksel medya yaratılıp meydana getirildikten sonra herhangi bir değişikliğe gidilemez. Örneğin; dergi için bir makale yazılıp, basılıp ve dağıtımı gerçekleştirildikten sonra bu makale için herhangi bir düzenleme yapılamamaktadır. Fakat sosyal medya üzerinde yapılan çoğu yorum veya eklenen başka yazılar düzenleme yöntemiyle istenildiği kadar değiştirilebilmekte ya da silinip yeni baştan yazılabilmektedir (Üksel, 2015).

Sosyal medya öteki adıyla yeni medya, kişilerin internet üstünde yer ve zaman sınırlaması olmaksızın duygu, düşünce ile görüşlerini belirtmelerine imkan sağlayan farklı bireylerle karşılıklı fikir alışverişine, paylaşımına dayanan, yaşamımızı kolaylaştıran ve hızlandıran unsurlardan oluşan bilgi ve muhteva platformu olarak açıklayabiliriz. Sosyal medya marka ile kurum konumlandırması açısından önemlidir (Bulunmaz, 2011). Sosyal medya kişileri internet üstünde yer ve zaman sınırlaması olmadan birbirlerini görmeden ve tanımadan görüş, düşünce ve fikir alışverişi yaparlar. Online durumlarda gerek yazı ve gerekse web camdan iletişim kurmaktadırlar. Kişiler kendi beğendikleri ve önemsediklerini paylaşarak birbirlerine mesaj verir, fikir ve düşünceleri hakkında birbirleriyle iletişim kurarlar.

Sosyal medya bağımlılığı ile alakalı kaynaklarda başka bağımlılık çeşitlerinden bir farklılığın bulunmadığı hatta kumar oynama ve madde bağımlılığının kişiler üstünde yarattığı etkilerin sosyal medya bağımlılığında da gösterdikleri cevabına ulaşılmaktadır. Genel olarak bakıldığında ise internet bağımlılığından bağımsız düşünülmemesi gereken ve çok fazla ve problemlili

internet kullanımının kişilerde oluşturduğu olumsuz duygu durum bozukluğu şeklinde sosyal medya bağımlılığının açıklaması yapılabilir.

Andreassen ve diğerleri (2012), uyuşturucu ve alkol gibi herhangi bir kimyasal madde içermemesine karşın Facebook bağımlılığının da benzer etkilerle ortaya çıktığını ifade etmiştir. Ayrıca, sosyal medya araçlarını normal seviyede kullanmayanların depresif bir yapıda olabileceklerini ve iletişim problemleri yaşayabileceklerini belirtmekte, bu araçları bağımlılık derecesinde kullananların ise anksiyete yani kaygı bozukluğu yaşayabileceklerini ifade etmektedir. Bazı psikologlar gençlerin henüz iletişim becerilerini geliştirmeden sosyal medyayı kullanmalarının sağlıklı bir kullanım olduğu belirtmektedir. Bu tür sanal ortamlar, çocuklarda ve yetişkinlerde güvensizlik yaratmaktadır. Sosyal platformlarda birey, yüz yüze söyleyemeyeceği şeyleri söyleyip yıpratılmakta ve karşısındaki kişiye gerekenden daha abartılı yorumlar yapabilmektedir. Bu tip durumlarda ise kişide yetersizlik duygusu ortaya çıkmaktadır (İşiten, 2012).

Sosyal medya bağımlılığının oluşması ve gelişmesi ile ilgili farklı açıklamalarda bulunan farklı modeller mevcuttur. Bilişsel-davranışçı modele göre, sosyal medyanın aşırı kullanımı uyumsuz bilişin bir sonucudur ve bağımlılığa iten bir dizi dış problemle daha kötü bir hal alabilmektedir. Sosyal beceri modeli; sosyal medyayı aşırı kullanan kişilerin kendilerini sunma becerilerinin ve yüz yüze iletişim becerilerinin düşük olduğunu, böylece aşırı kullanımın bağımlılık halini alabildiğini öne sürmektedir. Sosyo-bilişsel model ise; aşırı sosyal medya kullanımının olumlu sonuç beklentileri ve sınırlı öz düzenlemenin bir sonucu olarak ortaya çıktığını ve bağımlılığın böylece geliştiğini savunmaktadır (Turel ve Serenko, 2012).

Literatür incelendiğinde internet bağımlılığında gözlenen belirtiler sosyal medya bağımlılığında da gözlemlenmiştir (Çam ve İşbulan, 2012: 15; Kuss ve Griffiths, 2011: 3540; Tutgun Ünal, 2015: 85; Deniz ve Gürültü, 2018: 358).

Sosyal medya bağımlılığını tanımlayan bir diğer araştırma Young (1996) tarafından yapılmıştır. Yapılan bu tanımlamada sosyal medya bağımlılığının kumar oynama patolojisinin tanı kriterleri dikkate alınarak düzenlendiği

bilinmektedir. Young (1996) tarafından belirtilen sosyal medya ve internet bağımlılığı tanı maddeleri şunlardır:

- İnternetin çok fazla şekilde düşünülmesi
- İnternet kullanım zamanında bir artış olması şeklinde düşüncelerin olması
- İnternet kullanma zamanının devamlı ve aşırı bir artış içinde olması
- İnternet kullanma zamanının azmasına yapılan çabaların sonuçsuz kalması
- İnternet kullanma zamanının azaltılması durumunda eksiklik hissedilmesi
- İnternetin aşırı kullanılmasından dolayı ev, iş ve okul hayatında bozulmalar yaşanması
- İnternet kullanmak için patolojik yalan söyleme
- İnternet kullanıma içinde duygulanım bozukluğu yaşanmaktadır (Young, 1996).

Bu bağımlılığa yakalananların sayısı cep telefonlarının sayısının artmasına paralel olarak artış göstermektedir. Cep telefonları ve birtakım tabletler nedeniyle genler sosyal medyaya sürekli olarak bağlanabilmekte, devamlı çevrimiçi olabilmektedir. Bu bağımlılığın ana nedenleri arasında gelecekte kaygı duyma, sosyal fobi, kötümserlik, iletişimin zayıf olması, depresyon, kişinin içine kapanık olması gibi nedenleri bulunmaktadır (Günüç, 2009).

Bu bağımlılık, gençleri daha çok etkilemekle birlikte ülkemizi ve dünyayı tehdit eden yaygın bir hastalık gibi görülmektedir. Sosyal bağımlılıktan kurtulabilmek için aile ile çocuk arasında sağlıklı iletişim kurulabilmeli, aile bireyi ile ailenin bizzat ilgilenmesi gerekmektedir. Yapılan araştırmaların çoğu da bu bağımlılığın nedeninin kişinin kendisini yalnız hissetmesinden ve kimsenin kendisini anlayamadığından yakınması sonucu olduğunu ileri sürmektedir.

3. BÖLÜM

YÖNTEM

3.1. Araştırma Modeli

Bu çalışmada araştırma modeli olarak ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Yalnızlık ve sosyal medya bağımlılığı ile alt boyutlarının çocukluk çağı travmaları ile ilişkilerinin ve etkilerinin gözlemlenmesi adına ilişkisel olarak ortaya konmuştur. .

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırma evrenini 2019-2020 eğitim yılında Mersin ilinin ortaöğretim kurumlarında eğitim gören lise öğrencileri oluşturmaktadır. Mersin ilinde 72 lise bulunmakta ve bu liselerde 14-18 yaş arasında toplam 52.121 öğrenciden eğitim görmektedir. Araştırma örneklemini Mersin ilinin merkez ilçelerinden; Yenişehir, Mezitli, Akdeniz ve Toroslar ilçelerinde yer alan Anadolu liselerinde eğitim gören ve araştırmaya gönüllü olarak katılmak isteyen öğrencilerden oluşmuştur. Örneklemimizde farklı sosyal demografik özelliklere sahip 14-18 yaş arası 234'si kadın, 149'u erkek olmak üzere toplam 383 lise öğrencisi yer almaktadır. bu bağlamda Örnekleme metodumuzu rastgele seçimli "Kolayda örneklem" olarak ifade edebiliriz.

Araştırmada evrenimiz 52.121 öğrenciden oluştuğu için örneklem sayımızın yeterliliği tablo1.'de yer alan 100.000 evrenli araştırmalar için (Karasar, 2005) önerilen örneklem sayısı olan 383 rakamı dikkate alınmıştır.

Tablo 1.*a=0.05 İçin Örneklem Büyüklükleri***Tablo1. $\alpha = 0.05$ İçin Örneklem Büyüklükleri**

Evren Büyük- lüğü	± 0.03 örnekleme hatası (d)			±0.05 örnekleme hatası (d)			±0.10 örnekleme hatası (d)		
	p=0.5 q=0.5	p=0.8 q=0.2	p=0.3 q=0.7	p=0.5 q=0.5	p=0.8 q=0.2	p=0.3 q=0.7	p=0.5 q=0.5	p=0.8 q=0.2	p=0.3 q=0.7
100	92	87	90	80	71	77	49	38	45
500	341	289	321	217	165	196	81	55	70
750	441	358	409	254	185	226	85	57	73
1000	516	406	473	278	198	244	88	58	75
2500	748	537	660	333	224	286	93	60	78
5000	880	601	760	357	234	303	94	61	79
10000	964	639	823	370	240	313	95	61	80
25000	1023	665	865	378	244	319	96	61	80
50000	1045	674	881	381	245	321	96	61	81
100000	1056	678	888	383	245	322	96	61	81
1000000	1066	682	896	384	246	323	96	61	81
100 milyon	1067	683	896	384	245	323	96	61	81

(Karasar, 2005)

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada araştırmacı tarafından oluşturulan Demografik Bilgi Formu ile Sosyal Medya Bağımlılığı ölçek Yalnızlık ölçeği ile Çocukluk Çağı Travma Ölçeği kullanılmıştır.

3.3.1 Kişisel Bilgi Formu

Çalışmaya katkıda bulunan gönüllü katılımcıların sosyal ve demografik bilgilerine dair bilgi alma hedefiyle Demografik Bilgi Formu'ndan faydalanılmıştır. Formda, cinsiyet, yaş, ebeveyn eğitimi, ailenin geliri, sınıf, algılanan akademik başarı, internet ve sosyal medyaya geçirilen vakit ve kullanılan cihaza dair sorular yer almaktadır.

3.3.2 Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği

Çalışmada, Tutgun-Ünal ve Deniz (2015) tarafından geliştirilen Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği (SMBÖ) kullanılmış. BU ölçek Toplamde 41 madde ve 4 alt

boyuttan oluşmaktadır. Alt boyutlar, Meşguliyet, Duygu Durum Düzenleme, Tekrarlama ve Çatışmadır.

3.3.3 Çocukluk Çağı Travma Ölçeği

Türkiye’de Çocukluk Çağı Travma Ölçeği değerlendirmesinde kullanılan, geçerlilik, güvenilirlik değerlendirmeleri gerçekleştirilmiş ölçekler bulunmaktadır. Bu ölçek, Bernstein ve Fink (1998) tarafından geliştirilmiş ve Türkçe uyarlama ve geçerlilik ve güvenilirlik çalışması Şar vd. (2012) yapmıştır.

3.3.4.Ucla Yalnızlık Ölçeği

Ergenlerin Yalnızlık seviyesini tespit etmek için Russell,Peplau ve Ferguson(1978) tarafından geliştirilen, sonraki süreçte Russell,Peplau ve Cutrona(1980)’nce psikometrik nitelikleri tekrar gözden geçiren “UCLA Yalnızlık Ölçeği”,İngilizce ismiyle “University of California Los Angeles,Loneliness Scale” tercih edilmiştir

Araştırmada kullanılan Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği, Çocukluk Çağı Travması Ölçeği ve Yalnızlık (UCLA) ölçekleri için tüm ölçek bazında hesaplanan Cronbach’s Alpha değerlerinin ($\text{Alpha} > 0,80$) bulunduğundan “yüksek güvenilirlik” seviyesinde yer aldığı anlaşılmaktadır.

Tablo 2.

Araştırmada kullanılan ölçek boyutlarının güvenilirlik analizi değerleri

Ölçek Alt Boyutu	Cronbach's Alpha
Yalnızlık	.868
Çocukluk Çağı Travma Ölçeği (Total)	.816
• Duygusal istismar	.802
• Fiziksel istismar	.789
• Fiziksel ihmal	.712
• Duygusal ihmal	.813
• Cinsel istismar	.801
Sosyal Medya Bağımlılığı (Total)	.808
• Meşguliyet	.790
• Tekrarlama	.760
• Çatışma	.795
• Duygu Durum Düzenleme	.805

Araştırmada kullanılan Çocukluk Çağı Travması Ölçeği alt boyutları için hesaplanan güvenilirlik değerlerinde Duygusal istismar (.802), Duygusal ihmal (.802) ve Cinsel İstismar (.801) alt boyutlarında Cronbach's Alpha değeri ($\text{Alpha} > 0,80$) bulunduğundan "yüksek güvenilirlik" seviyesinde olduğu, Fiziksel istismar (.789) ve Fiziksel İhmal (.712) boyutlarında ise ($\text{Alpha} > 0,60$) olduğundan "oldukça güvenilir düzeyde olduğu" anlaşılmaktadır. Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği alt boyutları için hesaplanan güvenilirlik değerlerinde Duygusal Durum Düzenleme (.805) boyutunda Cronbach's Alpha değeri ($\text{Alpha} > 0,80$) bulunduğundan "yüksek güvenilirlik" seviyesinde , Meşguliyet (.790) , Tekrarlama (.760) ve Çatışma (.795) boyutlarında ise ($\text{Alpha} > 0,60$) olduğundan "oldukça güvenilir düzeyde olduğu" anlaşılmaktadır.

3.4 Verilerin Toplanması

Araştırmada kullanmak için ölçeklerin izinleri alındıktan sonra katılımcılarla yüz yüze görüşülerek veri elde edilmiştir. Verilerin toplanmasında ilk aşama araştırmacının oluşturduğu ve sosyal ve demografik bilgilerin yer aldığı Kişisel Bilgi Formu uygulanmıştır. Katılımın hepsi gönüllü olup teşvik söz konusu olmaz. Detaylı bilgi sağlanması ve katılım onayları, ölçeklerin

uygulanmasından önce çalışmanın gerçekleştirildiği yer ve zamanda verilmiştir. Uygulamadan önce katılımcılara gerekli ön bilgi alınmış ve onaylatılmıştır. Bunun ardından ise ölçeklere geçilmiştir.

3.5 Verilerin Analizinde Kullanılan İstatistiksel Teknikler

Veri analizi öncesi katılımcıların veri toplama için kullanılan form ve ölçeklere verdikleri cevaplar incelenmiş, çeşitli sebeplerle hatalı olduğu gözlemlenen sonuçlar değerlendirme dışı tutulmuştur. Gönüllülük temelinde gerçekleştirilen araştırmaya toplam 383 katılımcı dâhil olmuştur. Araştırma verilerinin istatistiksel analizi ve çözümlenmesinde Statistical Package for Social Sciences (SPSS) 22.0 programı ile gerçekleştirilmiştir.

Katılımcı öğrencilerin doldurdukları anket sonuçlarının SPSS programında veri dataları gerçekleştirildikten sonra verilerin normal dağılıma uygun mu test edilmiştir. Ölçek alt boyutlarının Kolmogorov Simirnov testi yapılan normallik analizinden tamamını normal dağılıma uygun olduğu ($P>0,05$) görülmüştür. Katılımcıların sosyol ve demografik özelliklerine göre dağılımına ilişkin frekans tabloları yapılmış, Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği, Çocukluk Çağı Travması Ölçeği puanlarına ait tanımlayıcı istatistikler, en düşük ve en yüksek puan olmak üzere tablolarda yer almıştır.

Katılımcıların sosyo-demografik özelliklerine ve araştırmada yer alan olgusal sorulara göre, ölçek alt boyutlarından elde edilen alt boyut puanlarının karşılaştırmasında parametrik hipotez testleri kullanılmıştır. İkili bağımsız kategoriler için bağımsız örneklem t-testi, ikiden fazla bağımsız kategoriler için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır. ANOVA'da farklılık bulunan değişkenlerde, (post-hoc) testlerden Tukey testi ile farklılığın kaynağı incelenmiştir. Araştırmada yer alan Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği, Çocukluk Çağı Travması Ölçeği ve Yalnızlık (UCLA) ölçeği puanları arasında korelasyon analizi yapılmıştır. Ayrıca araştırma modelimiz olan Çocukluk Çağı Travması ve sosyal Medya Bağımlılığının Yalnızlığa etkisi regresyon analizi ile ortaya konmuştur. Araştırmada Kullanılan Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği, Çocukluk Çağı Travması Ölçeği ve Yalnızlık (UCLA) ölçeği alt boyutlarının güvenilirlik analizi Cronbach's alpha katsayısı ile hesaplanmıştır.

4. BÖLÜM

BULGULAR

Bu bölümde çalışmanın bulgularına yer verilmiştir. Katılımcıların sosyo demografik özelliklere göre dağılımı

Tablo 3'de verilmiştir.

Tablo 3.

Katılımcıların Cinsiyet, Yaş, Başarı Durumu, Gelir Düzeyi, Anne Baba Durumu, Anne Eğitim Durumu, Baba Eğitim Durumu, Akademik Başarı, Günlük İnternet Kullanımı, Sosyal Medyada Geçirilen Zaman, Sosyal Medya için Kullanılan Cihaz, Sosyal Medyanın Amacı Değişkenlerine Göre Dağılımı

Faktör	Değişken	f	%
Cinsiyet	Kız	234	61,1
	Erkek	149	38,9
Sınıf seviyesi	Lise 1	154	40,2
	Lise 2	44	11,5
	Lise 3	156	40,7
	Lise 4	29	7,6
	14	95	24,8
Yaş	15	84	21,9
	16	122	31,9
	17	77	20,1
	18	5	1,3
Başarı durumu	Çok başarısız	8	2,1
	Başarısız	56	14,6
	Vasat	70	18,3
	Başarılı	225	58,7
	Çok başarılı	24	6,3
Gelir düzeyi	Asgariden az	23	6
	Asgari-3500	117	30,5
	3501-4500	90	23,5
	4501-5500	55	14,4
	5501-6500	47	12,3
	6500 den fazla	51	13,3

Faktör	Değişken	f	%
Anne baba durumu	Sağ ve birlikte	340	88,8
	Boşanmış	31	8,1
	Anne sağ baba ölü	5	1,3
	Öz anne/ üvey baba	2	0,5
	Öz baba /üvey anne	5	1,3
	Okur yazar değil	15	3,9
Anne eğitim durumu	Okur yazar	11	2,9
	İlkokul	112	29,2
	Ortaokul	40	10,4
	Lise	135	35,2
	Üniversite	70	18,3
	Okur yazar değil	2	0,5
Baba eğitim durumu	Okur yazar	4	1
	İlkokul	65	17
	Ortaokul	61	15,9
	Lise	136	35,5
	Üniversite	106	27,7
	Lisansüstü	9	2,3
Akademik başarı	4.50-5.00	186	48,6
	3.00-3.99	84	21,9
	2.00-2.99	62	16,2
	1.99 ve altı	51	13,3
Günlük internet kullanımı	Hiç	12	3,1
	2-5saat	318	83
	6-14saat	40	10,4
	15-21saat	7	1,8
Sosyal medyada geçirilen zaman	22 saat ve daha fazla	6	1,6
	Sosyal medyada oldukça az zaman geçiriyorum	85	22,2
	Sosyal medyada geçirdiğim zaman kabul edilebilir ölçüde	206	53,8
Sosyal Medya için Kullanılan Cihaz	Sosyal medyada oldukça fazla zaman geçiriyorum	92	24
	Bilgisayar	33	8,6
	Tablet	5	1,3
	Cep telefon	338	88,3
Sosyal medyanın amacı	Diğer	7	1,8
	İletişim kurmak	134	35
	Yeni arkadaşlar edinmek	9	2,3
	Fikir alışverişinde bulunmak	24	6,3
	Sosyalleşmek	150	39,2
	Araştırmak	66	17,2

Araştırmaya katılanların %61,1 i kız, %38,9 u erkeklerden oluşmaktadır.

Araştırmaya katılanların %40,2'si 9. Sınıf, %11,5 i 10. Sınıf, %40,7'si 11. Sınıf, %7,6'sı 12. Sınıf öğrencisidir.

Araştırmaya katılanların %24,8'i 14, %21,9'u 15, %31,9'u 16, %20,1'i 17, %1,3'ü 18 yaşındadır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin %2,1'i çok başarısız, %14,6'sı başarısız, %18,3'ü vasat, %58,7'si başarılı, %6,3'ü çok başarılı olarak kendisini görmektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin ailelerinin gelir düzeyi; %6'sı asgariden az, %30,5'i asgari-3500 TL, %23,5'i 3501-4500 TL, %14,4'ü 4501-5500TL, %12,3'ü 5500-6500TL, %13,3'ü 6500TL'den fazla aylık gelire sahiptir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin anne babasının %88,1'i sağ ve birlikte, %8,1'in anne-babası boşanmış, %1,3'ünün sağ-baba ölü, %0,5'in öz anne-üvey baba, %1,3 nün öz baba-üvey annedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin annelerinin %3,9'u okur yazarlık yok, %2,9'u okur yazar, %29,2'si ilkokul mezunu, %10,4'ü ortaokul mezunu, %35,2'si lise mezunu, %18,3'ü üniversite mezunudur.

Araştırmaya katılan öğrencilerin babalarının %0,5'i okur yazarlık yok, %1'i okur yazar, %17'si ilkokul mezunu, %15,9'u ortaokul mezunu, %35,5'i lise mezunu, %27,7'si üniversite mezunudur.

Araştırmaya katılan öğrencilerin akademik başarı not ortalamaları %48,6'sının 4.50-5.00, %21,9'unun 3.00-3.99, %16,2'sinin 2.00-2.99, %13,3'ünün 1.99 ve altıdır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin % 3.1'i hiç, %83'ü 2-5 saat, %10,4'ü 6-14 saat, %1,8'i 15-21 saat, %1,6'sı 22 saat ve daha fazla günde internette zaman geçirmektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin %22.2'si sosyal medyada oldukça az zaman geçirmekte, %53,8'inin sosyal medyada geçirdiği zaman kabul edilebilir ölçüde, %24'ü sosyal medyada oldukça fazla zaman geçirmektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin %8,6'sı bilgisayardan, %1,3'ü tableten, %88,3'ü cep telefonundan, %1,8'i diğer araçlardan sosyal medyaya girmektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin %35 i iletişim kurmak, %2,3 ü yeni arkadaşlar edinmek, %6,3 ü fikir alışverişinde bulunmak, %39,2 si sosyalleşmek, %17,2 si araştırmak için sosyal medyayı kullanmaktadır.

4.1. Yalnızlık Ölçeğinin Sosyo Demografik Değişkenlere Göre Farklılaşma Durmunun İncelenmesi

Bu bölümde yalnızlık ölçeğinin sosyal ve demografik değişkenlere göre farklılaşma durmunun incelenmesine yer verilmiştir. Tablo 4'de Yalnızlık ölçeğinin cinsiyete göre farklılaşma durumuna yer verilmiştir.

Tablo 4.

Katılımcıların Cinsiyet Değişkenine Göre Yalnızlık Düzeylerinin Karşılaştırılması

Cinsiyet	N	\bar{X}	ss	sd	t	p
Kız	234	38,7863	11,72893	381	0,554	0,58
Erkek	149	38,1745	9,69448			

Yalnızlık ölçeğinde cinsiyete göre farklılık d araştırmada bağımsız örneklem t testi sonucuna göre anlamlı farklılık yoktur ($p > ,05$).

Tablo 5.*Katılımcıların Sınıf Değişkenine Göre Yalnızlık Düzeylerinin Karşılaştırılması*

Eğitimi	N	X	ss	sd	F	p
9. Sınıfta	154	38,2597	10,69103			
10 .Sınıfta	44	38,4318	13,6576	3-379	1,614	0,186
11 Sınıfta	156	38,0705	10,23537			
12. Sınıfta	29	42,8276	11,44886			

5'te Yalnızlık Ölçeği- Sınıf-Anova Testi'ne yer verilmiştir.

Yalnızlık ölçeğinde sınıf değişkenine göre farklılık araştırmasında Tek Yönlü Varyans Analizi testi sonucuna göre anlamlı farklılık yoktur ($p > ,05$).

Tablo 6' da Yalnızlık Ölçeği - Yaş - Anova Testi'e yer verilmiştir.

Tablo 6.*Katılımcıların Yaş Değişkenine Göre Yalnızlık Düzeylerinin Karşılaştırılması*

	Yaş	N	x	ss	sd	F	p
Yalnızlık Düzeyi	14	95	37,7579	10,7947			
	15	84	38,3452	11,4792			
	16	122	37,9262	10,5291	4-378	1,432	0,223
	17	77	40,1688	10,9849			
	18	5	47,2	14,4465			

Yalnızlık ölçeğinin yaşlara göre karşılaştırması varyans analizi testi sonucunda anlamlı farklılık bulunamamıştır. ($p > ,05$). 7'de Yalnızlık Ölçeği-Başarı-Anova Testi'ne yer verilmiştir.

Tablo 7.*Katılımcıların Başarı Değişkenine Göre Yalnızlık Düzeylerinin Karşılaştırılması*

	Başarı	N	x	ss	sd	F	p
Yalnızlık Düzeyi	Çok başarısız	8	48,1	9			
	Başarısız	56	42,4	10,3			
	Vasat	70	38,9	10,1	4-378	4,269	0,002*
	Başarılı	225	37,2	10,8			
	Çok başarılı	24	37,7	13,9			

* $p < ,05$

Yalnızlık ölçeğinin kategorilerine göre farklılık karşılaştırması için uygulanan varyans analizi sonucunda anlamlı farklılık bulunamamıştır. ($p > ,05$). Değişkenlerin kendi aralarında anlamlı farklılık için Tukey HSD testi uygulanmıştır. çok başarısız ve başarısız arasında, başarısız ve başarılı arasında anlamlı fark vardır ($p < 0,05$). Kendisini çok başarısız olarak gören öğrencilerin yalnızlık puan ortalaması diğerlerinden daha yüksek bulunmuştur. Tablo 8'de Yalnızlık Ölçeği-Gelir-Anova Testi'ne yer verilmiştir.

Tablo 8.

Katılımcıların Gelir Düzeyi Değişkenine Göre Yalnızlık Düzeylerinin Karşılaştırılması

	Gelir	N	x	ss	sd	F	p
Yalnızlık Düzeyi	Asgariden az	23	39,96	11,92	5-377	2,267	0,047*
	Asgari-3500	117	38,14	10,86			
	3501-4500	90	37,2	10,62			
	4501-5500	55	37,51	9,39			
	5501-6500	47	37,81	9,23			
	6500 den fazla	51	43,04	13,51			

* $p < ,05$

Yalnızlık ölçeğinin ailenin gelir düzeyine göre farklılık olup olmadığını sınanabilmesi için uygulanan varyans analizi sonucuna göre anlamlı farklılık vardır ($p < ,05$). Değişkenlerin kendi aralarında anlamlı farklılık için Tukey HSD testi uygulanmıştır. Ailesinin geliri 6500TL'den fazla olan öğrencilerin yalnızlık puanları ortalama değeri, diğerlerinden daha yüksek olduğu görülmüştür.

9'da Yalnızlık Ölçeği-Anne Baba Durum-Anova Testi'ne yer verilmiştir.

Tablo 9.

Katılımcıların Anne-Baba Durumu Değişkenine Göre Yalnızlık Düzeylerinin Karşılaştırılması

	Anne-baba durumu	N	x	Ss	sd	F	p
Yalnızlık Düzeyi	Sağ –birlikte	340	38,93	11,09			
	Boşanmış	31	37,77	9,93			
	Anne sağ-baba ölü	5	31,2	7,09	5-377	2,091	0,081
	Anne öz – baba üvey	2	29,5	7,78			
	Baba öz -anne üvey	5	28,6	3,78			

Yalnızlık ölçeğinin anne baba durumuna göre farklılaşma durumunu araştırmak için yapılan anova testi sonucunda anlamlı bir farklılık yoktur ($p>0,05$). Tablo 10'da Yalnızlık Ölçeği-Anne Eğitim Durumu-Anova Testi'ne yer verilmiştir.

Tablo 10.

Katılımcıların Anne Eğitim Durumu Değişkenine Göre Yalnızlık Düzeylerinin Karşılaştırılması

	Anne Eğitim Durumu	N	x	ss	Sd	F	p
Yalnızlık Düzeyi	Okur yazar	15	39,4	12,01			
	Okur yazar	11	36,55	12,3			
	İlkokul	112	39,06	10,66	5-377	0,872	0,5
	Ortaokul	40	38,53	10,74			
	Lise mezunu	135	37,27	10,43			
	Üniversite	70	40,33	12,19			

Yalnızlık puanının anne eğitim durumuna göre farklılık olup olmadığına varyans analizi testi ile bakılmış ve anlamlı farklılık bulunamamıştır. yoktur ($p>0,05$). Tablo 11'de Yalnızlık Ölçeği-Baba Eğitim Durumu-Anova Testi'ne yer verilmiştir.

Tablo 11.

Katılımcıların Baba Eğitim Durumu Değişkenine Göre Yalnızlık Düzeylerinin Karşılaştırılması

	Baba Eğitim Durumu	n	ss	sd	F	p
Yalnızlık Düzeyi	Okur yazar değil	2	38,5	21,92		
	Okur yazar	4	34,5	8,27		
	İlkokul mezunu	65	39,37	11,84		
	Ortaokul mezunu	61	37,1	9,55	6-376	0,978 0,44
	Lise mezunu	136	37,53	10,71		
	Üniversite mezunu	106	40,3	11,31		
	Lisansüstü mezunu	9	39	12,45		

Yalnızlık puanının baba eğitim durumuna göre farklılık olup olmadığına varyans analizi testi ile bakılmış ve anlamlı farklılık bulunamamıştır. yoktur ($p > ,05$). Tablo 12’de Yalnızlık Ölçeği-Akademik Başarı - Anova Testi’ne yer verilmiştir.

Tablo 12.

Katılımcıların Akademik Başarı Durumu Değişkenine Göre Yalnızlık Düzeylerinin Karşılaştırılması

	Akademik Başarı	N	x	Ss	sd	F	p
Yalnızlık Düzeyi	4.50-5.00	186	38,01	11,85			
	3.00-3.99	84	36,81	9,7			
	2.00-2.99	62	40,06	10,75	3-379	2,531	0,057
	1.99 ve altı	51	41,53	9,22			

Yalnızlık ölçeğinin akademik başarı durumuna göre farklılık olup olmadığına varyans analizi testi ile bakılmış ve anlamlı farklılık bulunamamıştır ($p > ,05$). Tablo13’de Yalnızlık Ölçeği-Günde Kaç Saat İnternette Ne Kadar Zaman Geçiriyorsunuz-Anova Testi’ne yer verilmiştir.

Tablo 13.

Katılımcıların Günlük İnternet Kullanımı Değişkenine Göre Yalnızlık Düzeylerinin Karşılaştırılması

	Günlük İnternet Kullanımı	N	X	ss	sd	F	p
Yalnızlık Düzeyi	Hiç	12	38	11,51			
	2-5saat	318	38,2	10,9			
	6-14saat	40	39,98	11,72	4-378	1,05	0,38
	15-21saat	7	45,86	5,61			
	22 saat ve daha fazla	6	39,83	12,69			

Yalnızlık ölçeğinin günde kaç saat internette zaman geçirildiğine göre farklılık olup olmadığına varanss analizi testi ile bakılmış ve anlamlı farklılık bulunamamıştır ($p > ,05$). Tablo 14’de Yalnızlık Ölçeği – “Sosyal medyada geçirdiğiniz zamanla ilgili değerlendirmenize aşağıdaki ifadelerden hangisi uymaktadır?” sorusu ile Anova testi’ne yer verilmiştir.

Tablo 14.

Katılımcıların Günlük Sosyal Medya Kullanımı Değişkenine Göre Yalnızlık Düzeylerinin Karşılaştırılması

	Sosyal Medya Kullanımı	N	x	ss	sd	F	p
Yalnızlık Düzeyi	Sosyal medyada	85	41,16	12,86			
	Sosyal medyada	206	37,6	10,16	2-380	3,26	,039*
	Sosyal medyada	92	38,26	10,57			

* $p < ,05$

Yalnızlık ölçeğinin “Sosyal medyada geçirdiğiniz zamanla ilgili değerlendirmenize aşağıdaki ifadelerden hangisi uymaktadır?” değişkenine göre farklılaşma durumunu araştırmak için yapılan anova testi sonucunda anlamlı bir farklılık vardır ($p < 0,05$). Değişkenlerin kendi aralarında anlamlı farklılık için Tamhane testi uygulanmıştır. “sosyal medyada oldukça az zaman geçiriyorum” cevabını veren öğrencilerin yalnızlık puan ortalaması diğerlerinden daha yüksek bulunmuştur. Tablo 15’de Yalnızlık Ölçeği-Sosyal Medyaya Nereden Bağlanıldığı-Anova Testi’ne yer verilmiştir.

Tablo 15.

Katılımcıların Sosyal Medya-Cihaz Değişkenine Göre Yalnızlık Düzeylerinin Karşılaştırılması

	Sosyal Medya-Cihaz	N	x	ss	sd	F	p
Yalnızlık Düzeyi	Bilgisayar	33	40,18	10,86	3-379	1,338	0,262
	Tablet	5	39	11,55			
	Cep telefon	338	38,23	11			
	Diğer	7	45,71	8,67			

Yalnızlık ölçeğinin “sosyal medyaya nereden bağlanıldığı” durumuna göre farklılık olup olmadığına varyans analizi testi ile bakılmış ve anlamlı farklılık bulunamamıştır ($p > ,05$). Tablo 16’da Yalnızlık Ölçeği- Sosyal Medyayı Hangi Amaçla Kullanıldığı-Anova Testi’ne yer verilmiştir.

Tablo 16.

Katılımcıların Sosyal-Medya Amaç Değişkenine Göre Yalnızlık Düzeylerinin Karşılaştırılması

	Sosyal-Medya Amaç	N	x	ss	sd	F	p
Yalnızlık Düzeyi	İletişim kurmak	134	37,46	10,83	4-378	2,697	0,031*
	Yeni arkadaşlar edinmek	9	38,22	14,08			
	Fikir alışverişinde	24	42,71	12,24			
	Sosyalleşmek	150	37,59	10,58			
	Araştırmak	66	41,47	10,68			

* $p < ,05$

Yalnızlık ölçeğinin “sosyal medyanın hangi amaçla kullanıldığı” durumuna göre farklılık olup olmadığına varyans analizi testi ile bakılmış ve anlamlı farklılık gözlemlenmiştir. ($p < ,05$). Kategorilerin kendi aralarında anlamlı farklılık için Tukey testi uygulanmıştır. fikir alışverişinde bulunmak için sosyal medyayı kullanan öğrencilerin yalnızlık puan ortalaması diğerlerinden daha yüksek bulunmuştur.

4.2. Sosyal Medya Bağımlılığı Genel Ve Alt Boyutlarının Sosyo Demografik Değişkenlere Göre Farklılaşma Durumunun İncelenmesi

Bu bölümde, sosyal medya bağımlılığı genel ve alt boyutlarının sosyo-demografik değişkenlere göre farklılaşma durumunun incelenmesine yer verilmiştir. Tablo 17'de Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği-Cinsiyet-T Testi'ne yer verilmektedir.

Tablo 17.

Katılımcıların Cinsiyet Değişkenine Göre Sosyal Medya Bağımlılık Düzeylerinin Karşılaştırılması

		<i>N</i>	<i>x</i>	<i>ss</i>	<i>sd</i>	<i>t</i>	<i>p</i>
Meşguliyet	Kız	234	32,81	11,89	381	0,499	0,618
	Erkek	149	32,14	13,98			
Tekrarlama	Kız	234	10,92	5,22	381	0,628	0,53
	Erkek	149	10,58	5,04			
Çatışma	Kız	234	37,65	15,86	381	-1,16	0,247
	Erkek	149	39,63	17,04			
Duygu durum düzenleme	Kız	234	12,62	5,69	381	0,572	0,568
	Erkek	149	12,28	5,54			
Sosyal Medya Genel	Kız	234	94	33,14	381	-0,176	0,861
	Erkek	149	94,64	37,38			

Sosyal medya bağımlılığı ölçeği genel ve alt boyutlarda cinsiyete göre farklılık olup olmadığı bağımsız örneklem t testi ile analiz edilmiş ve anlamlı farklılık olmadığı görülmüştür. ($p > ,05$). Tablo 18'de Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği-Sınıf - Anova Testi'ne yer verilmiştir.

Tablo 18.*Katılımcıların Sınıf Değişkenine Göre Sosyal Medya Bağımlılık Düzeylerinin Karşılaştırılması*

		N	x	ss	sd	F	p
Meşguliyet	9. Sınıfta	154	34,1	12,15			
	10. Sınıfta	44	35,73	13,14			
	11. Sınıfta	156	31,23	13,19		4,472	0,004*
	12. Sınıfta	29	26,59	9,98			
	Toplam	383	32,55	12,73			
Tekrarlama	9. Sınıfta	154	10,9	5,25			
	10. Sınıfta	44	11,93	5,42			
	11. Sınıfta	156	10,72	5,1		2,132	0,096
	12. Sınıfta	29	8,86	3,93			
	Toplam	383	10,79	5,15			
Çatışma	9. Sınıfta	154	40,31	16,41			
	10. Sınıfta	44	38,86	15,42			
	11. Sınıfta	156	37,69	16,8	3-279	2,487	0,06
	12. Sınıfta	29	31,66	13,03			
	Toplam	383	38,42	16,33			
Duygu durum düzenleme	9. Sınıfta	154	13,44	5,86			
	10. Sınıfta	44	13,84	5,9			
	11. Sınıfta	156	11,58	5,22		5,312	0,001*
	12. Sınıfta	29	10,28	4,73			
	Toplam	383	12,49	5,63			
Sosyal Medya Bağımlılığı (genel)	9. Sınıfta	154	98,74	34,26			
	10. Sınıfta	44	100,36	33,87			
	11. Sınıfta	156	91,22	35,85		4,068	0,007*
	12. Sınıfta	29	77,38	26,91			
	Toplam	383	94,25	34,81			

* $p < ,05$

Sosyal medya bağımlılığı ölçeği total ve alt boyutlarının sınıfa göre farklılık durumu için yapılan varyans analizinde Meşguliyet, Duygu durum düzenleme, Sosyal Medya Bağımlılığı (genel) boyutları için anlamlı farklılık vardır ($p < ,05$). Değişkenlerin kendi aralarında anlamlı farklılık için Tukey testi uygulanmıştır. 10. Sınıf öğrencilerinin meşguliyet, Duygu durum düzenleme, Sosyal Medya Bağımlılığı (genel) boyutları puanları diğerlerinden daha yüksektir. Tablo 19'da Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği-Yaş-Anova Testi'ne yer verilmiştir.

Tablo 19.

Katılımcıların Yaş Değişkenine Göre Sosyal Medya Bağımlılık Düzeylerinin Karşılaştırılması

	Yaş	N	x	ss	sd	F	p
Meşguliyet	14	95	33,53	11,25			
	15	84	35,83	13,55			
	16	122	32,2	13,4		3,689	0,006*
	17	77	28,65	11,47			
	18	5	27,2	13,14			
Tekrarlama	14	95	10,49	4,72			
	15	84	12,12	6,03			
	16	122	10,87	4,81		2,599	0,036*
	17	77	9,74	4,99			
	18	5	8,4	3,51			
Çatışma	14	95	38,35	14,4			
	15	84	42,94	18,04			
	16	122	37,88	16,58	4-278	2,888	0,022*
	17	77	34,97	15,73			
	18	5	30	8,75			
	Toplam	383	38,42	16,33			
Duygu durum düzenleme	14	95	13,21	5,6			
	15	84	13,9	6,11			
	16	122	11,85	5,33		3,427	0,009*
	17	77	11,06	5,19			
	18	5	12,4	5,73			
Sosyal Medya Bağımlılığı (genel)	14	95	95,58	30,25			
	15	84	104,8	38,5			
	16	122	92,8	35,02		3,938	0,004*
	17	77	84,43	33,35			
	18	5	78	24,43			

* $p < ,05$

Sosyal medya bağımlılığı ölçeği total ve alt boyutlarının yaşa göre farklılık durumu için yapılan varyans analizinde tüm alt boyutlarda farklılık görülmüştür. ($p < ,05$). Değişkenlerin kendi aralarında anlamlı farklılık için Tukey testi uygulanmıştır. 15 yaşındaki öğrencilerin Meşguliyet, Tekrarlama, Çatışma, Duygu durum düzenleme, Sosyal Medya Bağımlılığı (genel) puanları diğerlerinden daha yüksektir. Tablo 20'de Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği-Başarı-Anova Testi'ne yer verilmiştir.

Tablo 20.*Katılımcıların Başarı Değişkenine Göre Sosyal Medya Bağımlılık Düzeylerinin Karşılaştırılması*

	Başarı	N	X	ss	sd	F	p
Meşguliyet	Çok başarısız	8	33,13	17,91			
	Başarısız	56	33,07	12,71			
	Orta	70	36,99	12,56		5,436	0,00*
	Başarılı	225	31,96	12,39			
	Çok başarılı	24	23,67	9,64			
Tekrarlama	Çok başarısız	8	10,75	4,83			
	Başarısız	56	10,02	4,96			
	Orta	70	12,51	5,36		3,189	0,014*
	Başarılı	225	10,65	5,09			
	Çok başarılı	24	8,92	4,62			
Çatışma	Çok başarısız	8	46,25	24,52			
	Başarısız	56	37,34	15,22			
	Orta	70	46,51	16,18	4-278	6,607	0,00*
	Başarılı	225	36,44	15,68			
	Çok başarılı	24	33,29	14,97			
Duygu durum düzenleme	Çok başarısız	8	14,5	7,25			
	Başarısız	56	13,02	5,72			
	Orta	70	14,53	5,31		4,502	0,001*
	Başarılı	225	11,93	5,47			
	Çok başarılı	24	9,96	5,65			
Sosyal Medya Bağımlılığı (genel)	Çok başarısız	8	104,63	52,65			
	Başarısız	56	93,45	33,1			
	Orta	70	110,5	34,21		6,533	0,00*
	Başarılı	225	90,98	33,8			
	Çok başarılı	24	75,83	26,83			

* $p < ,05$

Sosyal medya bağımlılığı ölçeği genel ve alt boyutlarının kendi başarı algılamalarına göre farklılık analizi varyans analizi ile sağlanmıştır. Testte tüm boyutlar için anlamlı bir farklılık olduğu anlaşılmaktadır. ($p < 0,05$). Değişkenlerin kendi aralarında anlamlı farklılık için Tukey testi uygulanmıştır. Kendini vasat bulan öğrencilerin Meşguliyet, Tekrarlama, Çatışma, Duygu durum düzenleme, Sosyal Medya Bağımlılığı (genel) puanları diğerlerinden daha yüksektir. Tablo 21’de Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği-Gelir-Anova Testi’ne yer verilmiştir.

Tablo 21.

Katılımcıların Gelir Düzeyi Değişkenine Göre Sosyal Medya Bağımlılık Düzeylerinin Karşılaştırılması

	Gelir	n	X	ss	sd	F	p	
Meşguliyet	Asgariden az	23	28,8696	12,18906		1,063	0,381	
	Asgari-3500	117	31,3248	11,47323				
	3501-4500	90	33,4667	12,05344				
	4501-5500	55	32,5818	12,50732				
	5501-6500	47	35	11,33099				
	6500'den	51	33,098	17,43704				
Tekrarlama	Asgariden az	23	10,3913	4,46948		0,317	0,903	
	Asgari-3500	117	10,4615	5,02157				
	3501-4500	90	11,1778	5,24153				
	4501-5500	55	11,2364	5,18175				
	5501-6500	47	10,617	4,30143				
	6500'den	51	10,7255	6,26763				
Çatışma	Asgariden az	23	37,1739	13,93052		6-276	0,877	0,496
	Asgari-3500	117	37	16,50966				
	3501-4500	90	37,2667	15,94429				
	4501-5500	55	39,6909	15,82412				
	5501-6500	47	42,0851	15,82764				
	6500 den	51	39,5098	18,53685				
Duygu durum düzenleme	Asgariden az	23	11,5217	5,38406		0,437	0,823	
	Asgari-3500	117	12,6581	5,62654				
	3501-4500	90	12,8444	5,39644				
	4501-5500	55	12,4909	5,72478				
	5501-6500	47	12,7021	5,63342				
	6500 den	51	11,7059	6,16212				
Sosyal Medya Bağımlılığı (genel)	Asgariden az	23	87,9565	29,81378		0,63	0,677	
	Asgari-3500	117	91,4444	34,05964				
	3501-4500	90	94,7556	34,12907				
	4501-5500	55	96	33,4509				
	5501-6500	47	100,4043	31,51374				
	6500'den	51	95,0392	43,60732				

Sosyal medya bağımlılığı ölçeği gtotal I ve alt boyutların aylık gelire göre farklılık varyans analizi testi ile incelenmiştir. Test sonucunda anlamlı bir farklılık olmadığı anlaşılmaktadır ($p > 0,05$). Tablo 22'de Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği-Anne Baba Durumu-Anova Testi'ne yer verilmiştir.

Tablo 22.

Katılımcıların Anne-Baba Durumu Değişkenine Göre Sosyal Medya Bağımlılık Düzeylerinin Karşılaştırılması

		N	x	ss	sd	F	p
Meşguliyet	Sağ ve birlikte	340	32,38	11,98			
	Anne-baba	31	35,84	19,62			
	Anne sağ-baba ölü	5	31,4	7,44		1,241	0,293
	Öz anne-üvey baba	2	36,5	4,95			
	Öz baba-üvey anne	5	23,4	12,42			
Tekrarlama	Sağ ve birlikte	340	10,74	5			
	Anne-baba	31	12,06	6,56			
	Anne sağ-baba ölü	5	11,4	5,55		1,462	0,213
	Öz anne-üvey baba	2	7,5	3,54			
	Öz baba-üvey anne	5	6,8	3,49			
Çatışma	Sağ ve birlikte	340	38,35	15,84			
	Anne-baba	31	42,48	21,62			
	Anne sağ-baba ölü	5	31,2	12,05	4-278	1,51	0,198
	Öz anne-üvey baba	2	36,5	19,09			
	Öz baba-üvey anne	5	25,6	8,23			
Duygu durum düzenleme	Sağ ve birlikte	340	12,55	5,67			
	Anne-baba	31	12,35	5,57			
	Anne sağ-baba ölü	5	10	2,83		0,755	0,555
	Öz anne-üvey baba	2	16,5	7,78			
	Öz baba-üvey anne	5	10	4,47			
Sosyal Medya Bağımlılığı (genel)	Sağ ve birlikte	340	94,02	33,3			
	Anne-baba	31	102,74	49,95			
	Anne sağ-baba ölü	5	84	26,65		1,418	0,227
	Öz anne-üvey baba	2	97	18,38			
	Öz baba-üvey anne	5	65,8	23,17			

Sosyal medya bağımlılığı ölçeği genel ve alt boyutlarının anne baba durumuna göre farklılık analizi varyans analiziş testi ile incelenmiştir. Test sonucu s anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0,05$).Tablo 23'de Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği-Anne Eğitimi-Anova Testi'ne yer verilmiştir.

Tablo 23.

Katılımcıların Anne Eğitimi Değişkenine Göre Sosyal Medya Bağımlılık Düzeylerinin Karşılaştırılması

	Anne Eğitimi	n	X	ss	sd	F	p	
Meşguliyet	Okur yazar değil	15	34,93	13,86		2,026	0,074	
	Okur yazar	11	34,45	13,57				
	İlkokul	112	30,59	11,55				
	Ortaokul	40	29,53	11,89				
	Lise	135	33,05	12,26				
	Üniversite	70	35,63	14,89				
Tekrarlama	Okur yazar değil	15	11,27	5,15		0,808	0,545	
	Okur yazar	11	11,45	5,91				
	İlkokul	112	10,12	5,03				
	Ortaokul	40	10,25	4,85				
	Lise	135	11,11	5,13				
	Üniversite	70	11,36	5,44				
Çatışma	Okur yazar değil	15	39,47	15,21		5-277	1,15	0,333
	Okur yazar	11	41,36	18,61				
	İlkokul	112	36,48	16,07				
	Ortaokul	40	35,2	16,65				
	Lise	135	39,24	15,73				
	Üniversite	70	41,07	17,45				
Duygu durum düzenleme	Okur yazar değil	15	13,27	4,67		0,441	0,82	
	Okur yazar	11	13,09	7,16				
	İlkokul	112	12,03	5,56				
	Ortaokul	40	13,4	5,31				
	Lise	135	12,45	5,92				
	Üniversite	70	12,51	5,38				
Sosyal Medya Bağımlılığı (genel)	Okur yazar değil	15	98,93	35,53		1,344	0,245	
	Okur yazar	11	100,36	41,63				
	İlkokul	112	89,21	33,21				
	Ortaokul	40	88,38	34,22				
	Lise	135	95,86	33,51				
	Üniversite	70	100,57	38,28				

Sosyal medya bağımlılığı ölçeği genel ve alt boyutlarının anne eğitim durumuna göre farklılık olup olmadığını araştırmak için yapılan anova testinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0,05$). Tablo 24'de Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği-Baba Eğitimi-Anova Testi'ne yer verilmiştir.

Tablo 24.

Katılımcıların Baba Eğitimi Değişkenine Göre Sosyal Medya Bağımlılık Düzeylerinin Karşılaştırılması

	Baba Eğitim	N	X	ss	sd	F	p
Meşguliyet	Okur yazar değil	2	19	9,9			
	Okur yazar	4	35	16,99			
	İlkokul	65	33,2	12,31			
	Ortaokul	61	30,66	12,62		1,296	0,258
	Lise	136	33,89	12,12			
	Üniversite	106	32,22	13,83			
	Lisansüstü	9	26,22	8,04			
	Okur yazar değil	2	8	4,24			
Tekrarlama	Okur yazar	4	11,25	9,18			
	İlkokul	65	10,75	5,08			
	Ortaokul	61	11,02	5,77		0,415	0,869
	Lise	136	11,01	4,9			
	Üniversite	106	10,6	5,19			
	Lisansüstü	9	8,78	2,86			
	Okur yazar değil	2	29,5	14,85			
	Okur yazar	4	46,5	29,78			
Çatışma	İlkokul	65	36,63	14,85			
	Ortaokul	61	37,98	17,02	6-276	0,754	0,607
	Lise	136	39,86	16,65			
	Üniversite	106	38,25	16,29			
	Lisansüstü	9	32,78	11,32			
	Okur yazar değil	2	6	1,41			
	Okur yazar	4	17,5	7,05			
	İlkokul	65	12,49	5,44			
Duygu durum düzenleme	Ortaokul	61	12,46	5,93		1,542	0,163
	Lise	136	12,64	5,63			
	Üniversite	106	12,53	5,58			
	Lisansüstü	9	9,11	3,62			
	Okur yazar değil	2	62,5	30,41			
	Okur yazar	4	110,25	61,05			
	İlkokul	65	93,08	32,97			
	Ortaokul	61	92,11	36,43		1,035	0,402
Sosyal Medya Bağımlılığı (genel)	Lise	136	97,4	34,29			
	Üniversite	106	93,6	35,43			
	Lisansüstü	9	76,89	20,61			

Sosyal medya bağımlılığı ölçeği genel ve alt boyutlarının baba eğitim durumuna göre farklılık olup olmadığını araştırmak için yapılan anova testinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p > ,05$ Tablo 25 'de Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği- Akademik Başarı -Anova Testi'ne yer verilmiştir.

Tablo 25.

Katılımcıların Akademik Başarı Değişkenine Göre Sosyal Medya Bağımlılık Düzeylerinin Karşılaştırılması

	Akademik başarı	N	x	ss	sd	F	p
Meşguliyet	4.50-5.00	186	30,94	12,84		2,094	0,101
	3.00-3.99	84	33,42	11,35			
	2.00-2.99	62	34,85	12,46			
	1.99 ve altı	51	34,18	14,3			
Tekrarlama	4.50-5.00	186	10,26	4,88		1,545	0,202
	3.00-3.99	84	11,07	5,05			
	2.00-2.99	62	11,76	5,66			
	1.99 ve altı	51	11,1	5,5			
Çatışma	4.50-5.00	186	36,76	15,32		3-279	1,826
	3.00-3.99	84	38,26	17,23			
	2.00-2.99	62	41,73	15,71			
	1.99 ve altı	51	40,69	18,63			
Duygu durum düzenleme	4.50-5.00	186	11,69	5,21		3,037	0,029*
	3.00-3.99	84	12,7	5,92			
	2.00-2.99	62	13,32	5,79			
	1.99 ve altı	51	14,02	6,07			
Sosyal Medya Bağımlılığı (genel)	4.50-5.00	186	89,66	32,86		2,542	0,056
	3.00-3.99	84	95,45	35,12			
	2.00-2.99	62	101,66	34,53			
	1.99 ve altı	51	99,98	39,71			

* $p < ,05$

Sosyal medya bağımlılığı ölçeği genel ve alt boyutlarının kendi başarı algılamalarına göre farklılık durumunu için yapılan anova sonucunda Duygu durum düzenleme boyutu için anlamlı bir farklılık vardır ($p < ,05$). Değişkenlerin kendi aralarında anlamlı farklılık için Tukey testi uygulanmıştır. 1.99 ve altı akademik başarıya sahip olan Duygu durum düzenleme puanları diğerlerinden daha yüksektir. Tablo 26'da Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği-Günde Kaç Saat İnternet Kullanırsınız-Anova Testi'ne yer verilmiştir.

Tablo 26.***Katılımcıların Günlük İnternet Kullanımı Değişkenine Göre Sosyal Medya Bağımlılık Düzeylerinin Karşılaştırılması***

		N	x	Ss	sd	F	p
Meşguliyet	Hiç	12	18,4167	7,20427			
	2-5saat	318	31,8774	12,17437			
	6-14saat	40	41	12,05543		9,671	0,00*
	15-21saat	7	32,4286	19,64567			
	22 saat ve	6	40,1667	10,96206			
Tekrarlama	Hiç	12	6,1667	1,99241			
	2-5saat	318	10,6101	4,98504			
	6-14saat	40	15,4	5,30988		5,467	0,00*
	15-21saat	7	14,4286	7,0677			
	22 saat ve	6	14,6667	6,97615			
Çatışma	Hiç	12	22,8333	7,18374			
	2-5saat	318	37,6164	15,67787			
	6-14saat	40	74,175	16,02704	3-279	8,012	0,00*
	15-21saat	7	52,4286	23,11462			
	22 saat ve	6	57,3333	21,15341			
Duygu durum düzenleme	Hiç	12	10,3333	5,80491			
	2-5saat	318	12,217	5,50653			
	6-14saat	40	17,3	5,56177		2,719	0,06
	15-21saat	7	14,8571	8,07111			
	22 saat ve	6	16,3333	6,02218			
Sosyal Medya Bağımlılığı (genel)	Hiç	12	57,75	18,60657			
	2-5saat	318	92,3208	33,18457			
	6-14saat	40	138,875	33,90196		8,795	0,00*
	15-21saat	7	114,1429	52,80602			
	22 saat ve	6	128,5	42,32611			

* $p < ,05$

Sosyal medya bağımlılığı ölçeği genel ve alt boyutlarının “günde internet kaç saat kullanırsınız” değişkenine göre farklılık durumunu araştırmak için yapılan varyans analizi testi sonucu duygu durum düzenleme boyutu dışındaki tüm boyutlar için anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p < ,05$). Değişkenlerin kendi aralarında anlamlı farklılık için Tukey testi uygulanmıştır. 6-14 saat günde internet kullanan öğrencilerin meşguliyet, tekrarlama, çatışma, duygu durum düzenleme, sosyal medya bağımlılığı (genel) puanları diğerlerinden daha yüksektir. Tablo 27’de Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği-Sosyal medyada geçirdiğiniz zamanla ilgili değerlendirmenize aşağıdaki ifadelerden hangisi uymaktadır-Anova Testi’ne yer verilmiştir.

Tablo 27.

Katılımcıların Sosyal medyada geçirdiğiniz zamanla ilgili değerlendirmenize aşağıdaki ifadelerden hangisi uymaktadır Değişkenine Göre Sosyal Medya Bağımlılık Düzeylerinin Karşılaştırılması

		n	X	ss	sd	F	p
Meşguliyet	Sosyal medyada oldukça az zaman geçiriyorum	85	22,45	9,65			
	Sosyal medyada geçirdiğim zaman kabul edilebilir ölçüde	206	31,97	10,3		85,149	0,00*
	Sosyal medyada oldukça fazla zaman geçiriyorum	92	43,18	12,03			
Tekrarlama	Sosyal medyada oldukça az zaman geçiriyorum	85	7,93	4,08			
	Sosyal medyada geçirdiğim zaman kabul edilebilir ölçüde	206	10,57	4,59		36,105	0,00*
	Sosyal medyada oldukça fazla zaman geçiriyorum	92	13,93	5,53			
Çatışma	Sosyal medyada oldukça az zaman geçiriyorum	85	31,35	14,66			
	Sosyal medyada geçirdiğim zaman kabul edilebilir ölçüde	206	36,94	14,58	2-380	29,223	0,00*
	Sosyal medyada oldukça fazla zaman geçiriyorum	92	48,25	17,12			
Duygu durum düzenleme	Sosyal medyada oldukça az zaman geçiriyorum	85	9,96	5,09			
	Sosyal medyada geçirdiğim zaman kabul edilebilir ölçüde	206	12,4	5,45		19,539	0,00*
	Sosyal medyada oldukça fazla zaman geçiriyorum	92	15,01	5,45			
Sosyal Medya Bağımlılığı (genel)	Sosyal medyada oldukça az zaman geçiriyorum	85	71,69	29,17			
	Sosyal medyada geçirdiğim zaman kabul edilebilir ölçüde	206	91,88	29,38		57,291	0,00*
	Sosyal medyada oldukça fazla zaman geçiriyorum	92	120,38	34,32			

* $p < ,05$

Sosyal medya bağımlılığı ölçeği genel ve alt boyutlarının “Sosyal medyada geçirdiğiniz zamanla ilgili değerlendirmenize aşağıdaki ifadelerden hangisi uymaktadır” sorusuna verilen yanotlara göre farklılaşma durumunu araştırmak için uygulanan varyans analizi testi sonucunda tüm boyutlar için anlamlı farklılık bulunmuştur. ($p<0,05$). Değişkenlerin kendi aralarında anlamlı farklılık için Tukey testi uygulanmıştır. Sosyal medyada oldukça fazla zaman geçiren öğrencilerin meşguliyet, tekrarlama, çatışma, duygu durum düzenleme, sosyal medya bağımlılığı (genel) puanları diğerlerinden daha yüksektir. Tablo 28’de Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği-Sosyal Medyaya Nereden Bağlanırsınız-Anova Testi’ne yer verilmiştir.

Tablo 28.

Katılımcıların Sosyal Medyaya-Cihaz Değişkenine Göre Sosyal Medya Bağımlılık Düzeylerinin Karşılaştırılması

		n	x	ss	sd	F	p	
Meşguliyet	Bilgisayar	33	28,61	12,09		9,671	0,17	
	Tablet	5	39	7,87				
	Cep telefon	338	32,88	12,7				
	Diğer	7	30,29	17,17				
Tekrarlama	Bilgisayar	33	10,27	5,14		5,467	0,26	
	Tablet	5	13,4	7,02				
	Cep telefon	338	10,86	5,12				
	Diğer	7	7,86	4,88				
Çatışma	Bilgisayar	33	34,24	13,91		2-380	8,012	0,43
	Tablet	5	42,6	17,99				
	Cep telefon	338	38,8	16,34				
	Diğer	7	36,71	24,93				
Duygu durum düzenleme	Bilgisayar	33	10,55	5,62		2,719	0,18	
	Tablet	5	13,8	5,72				
	Cep telefon	338	12,7	5,59				
	Diğer	7	12,43	6,73				
Sosyal Medya Bağımlılığı (genel)	Bilgisayar	33	83,67	32,48		8,795	0,24	
	Tablet	5	105,8	30,41				
	Cep telefon	338	95,25	34,64				
	Diğer	7	87,29	51,6				

Sosyal medya bağımlılığı ölçeği genel ve alt boyutlarının “sosyal medyaya nereden bağlanırsınız” sorusu yanıtlarına göre farklılık durumunu araştırmak için yapılan varyans analizi testi sonucunda tüm boyutlar için anlamlı farklılık bulunamamıştır. ($p > ,05$).

Tablo 29.

Katılımcıların Sosyal Medya Amaç Değişkenine Göre Sosyal Medya Bağımlılık Düzeylerinin Karşılaştırılması

		N	X	ss	sd	F	p
Meşguliyet	İletişim kurmak	134	31,99	12,52			
	Yeni arkadaşlar edinmek	9	41,67	10,48			
	Fikir alışverişinde bulunmak	24	33	9,15		9,671	0,00*
	Sosyalleşmek	150	35,79	12,73			
	Araştırmak	66	24,89	11,01			
Tekrarlama	İletişim kurmak	134	10,49	4,85			
	Yeni arkadaşlar edinmek	9	13,33	5,24			
	Fikir alışverişinde bulunmak	24	10,5	3,87		5,467	0,00*
	Sosyalleşmek	150	11,65	5,52			
	Araştırmak	66	9,21	4,86			
Çatışma	İletişim kurmak	134	38,72	16,82			
	Yeni arkadaşlar edinmek	9	49,89	17,97			
	Fikir alışverişinde bulunmak	24	34,79	9,7	4-378	8,012	0,00*
	Sosyalleşmek	150	40,25	16,84			
	Araştırmak	66	33,39	14,46			
Duygu durum düzenleme	İletişim kurmak	134	12,18	5,21			
	Yeni arkadaşlar edinmek	9	16,78	4,02			
	Fikir alışverişinde bulunmak	24	10,83	5,55		2,719	0,03*
	Sosyalleşmek	150	14,09	5,86			
	Araştırmak	66	9,5	4,49			
Sosyal Medya Bağımlılığı (genel)	İletişim kurmak	134	93,37	34,92			
	Yeni arkadaşlar edinmek	9	121,67	29,29			
	Fikir alışverişinde bulunmak	24	89,13	21,42		8,795	0,00*
	Sosyalleşmek	150	101,79	35,26			
	Araştırmak	66	77	30,95			

* $p < ,05$

Sosyal medya bağımlılığı ölçeği genel ve alt boyutlarının “sosyal medyayı hangi amaçla kullanırsınız” değişkenine göre farklılaşma durumunu araştırmak için yapılan anova testi sonucunda tüm boyutlar için anlamlı bir farklılık vardır ($p < 0,05$).

Değişkenlerin kendi aralarında anlamlı farklılık için Tukey testi uygulanmıştır. Yeni arkadaşlar edinmek için sosyal medyayı kullanan öğrencilerin meşguliyet, tekrarlama, çatışma, duygu durum düzenleme, sosyal medya bağımlılığı (genel) puanları diğerlerinden daha yüksektir.

4.3. Çocukluk Çağı Travması Genel Ve Alt Boyutlarının Sosyo-Demografik Değişkenlere Göre Farklılaşma Durumunun İncelenmesi

Bu bölümde çocukluk çağı travması genel ve alt boyutlarının sosyo-demografik değişkenlere göre farklılaşma durumunun İncelenmesi'ne yer verilmiştir. Tablo 30 'da Çocukluk Çağı Travması Ölçeği-Cinsiyet-T Testi'ne yer verilmiştir.

Tablo 30.

Katılımcıların Cinsiyet Değişkenine Göre Çocukluk Çağı Travma Düzeylerinin Karşılaştırılması

cinsiyet		N	X	Ss	sd	t	p
Duygusal istismar	Kız	234	8,15	4,04	381	0,798	0,425
	Erkek	149	7,83	3,6			
Fiziksel istismar	Kız	234	5,88	2,51	381	-0,82	0,413
	Erkek	149	6,09	2,36			
Fiziksel ihmal	Kız	234	7,03	3,09	381	-3,83	0,00*
	Erkek	149	8,37	3,47			
Duygusal ihmal	Kız	234	9,99	4,95	381	-2,748	0,006*
	Erkek	149	11,42	5,05			
Cinsel istismar	Kız	234	5,93	2,67	381	-1,767	0,078
	Erkek	149	6,5	3,27			
Çocukluk çağı travması (genel)	Kız	234	36,98	13,51	381	-2,352	0,019*
	Erkek	149	40,2	12,36			

* $p < ,05$

Çocukluk çağı travması genel ve alt boyutlarının cinsiyete göre farklılık araştırması amacıyla yapılan bağımsız örneklem t testi sonucunda fiziksel ihmal ve duygusal ihmal ve çocukluk çağı travması (genel) boyutları için anlamlı farklılık söz konusudur. ($p < ,05$). Erkek öğrencilerin fiziksel ihmal ve duygusal ihmal ve çağı travması (genel) puan ortalamaları kızlardan daha yüksektir. Tablo 31'de Çocukluk Çağı Travması Ölçeği-Sınıf-Anova Testi'ne yer verilmiştir.

Tablo 31.

Katılımcıların Sınıf Değişkenine Göre Çocukluk Çağı Travma Düzeylerinin Karşılaştırılması

		N	X	ss	sd	F	p
Duygusal istismar	9. Sınıfta	154	7,66	3,69	3-379	2,882	0,036*
	10. Sınıfta	44	7,05	2,58			
	11. Sınıfta	156	8,44	4,13			
	12. Sınıfta	29	9,17	4,59			
Fiziksel istismar	9. Sınıfta	154	5,9	2,36	3-379	1,627	0,183
	10. Sınıfta	44	5,27	0,73			
	11. Sınıfta	156	6,17	2,84			
	12. Sınıfta	29	6,19	2,34			
Fiziksel ihmal	9. Sınıfta	154	7,18	3,08	3-379	2,285	0,078
	10. Sınıfta	44	7,02	2,27			
	11. Sınıfta	156	7,92	3,59			
	12. Sınıfta	29	8,38	3,89			
Duygusal ihmal	9. Sınıfta	154	10,12	4,81	3-379	4,007	0,008*
	10. Sınıfta	44	9,39	4,88			
	11. Sınıfta	156	10,8	5,1			
	12. Sınıfta	29	13,17	5,22			
Cinsel istismar	9. Sınıfta	154	6,08	2,63	3-379	0,777	0,507
	10. Sınıfta	44	6,55	4,26			
	11. Sınıfta	156	6,22	2,94			
	12. Sınıfta	29	5,52	1,62			
Çocukluk çağı travması (genel)	9. Sınıfta	154	36,95	12,04	3-379	2,755	0,042*
	10. Sınıfta	44	35,27	9,66			
	11. Sınıfta	156	39,56	14,68			
	12. Sınıfta	29	42,38	13,43			

* $p < ,05$

Çocukluk çağı travması total I ve alt boyutlarının sınıfa göre farklılık durumunu araştırmak için yapılan varyans analizi testinde duygusal istismar, duygusal ihmal boyutu için anlamlı farklılık saptanmıştır ($p < ,05$). Lise 4 öğrencilerinin duygusal istismar, duygusal ihmal puan ortalamaları diğer sınıflardaki öğrencilerden daha yüksektir. Tablo 32'de Çocukluk Çağı Travması Ölçeği-Yaş-Anova Testi'ne yer verilmiştir.

Tablo 32.

Katılımcıların Yaş Değişkenine Göre Çocukluk Çağı Travma Düzeylerinin Karşılaştırılması

		N	X	ss	sd	F	p
Duygusal istismar	14	95	7,67	3,77	4-378	2,193	0,069
	15	84	7,21	3,23			
	16	122	8,4	3,85			
	17	77	8,78	4,52			
	18	5	7,4	3,78			
Fiziksel istismar	14	95	5,89	2,38	4-378	0,888	0,471
	15	84	5,69	2,01			
	16	122	5,95	2,17			
	17	77	6,38	3,34			
	18	5	5,4	0,89			
Fiziksel ihmal	14	95	7,2	3,14	4-378	1,547	0,188
	15	84	7,05	2,85			
	16	122	7,83	3,44			
	17	77	8,12	3,7			
	18	5	7,4	2,51			
Duygusal ihmal	14	95	9,82	4,63	4-378	2,703	0,06
	15	84	9,55	4,65			
	16	122	11,11	5,13			
	17	77	11,66	5,44			
	18	5	10,2	6,14			
Cinsel istismar	14	95	5,99	2,64	4-378	0,426	0,79
	15	84	6,29	3,21			
	16	122	6,34	3,22			
	17	77	5,88	2,42			
	18	5	6,6	3,58			
Çocukluk çağı travması (genel)	14	95	36,58	12,01	4-378	2,227	0,066
	15	84	35,79	11,18			
	16	122	39,62	13,04			
	17	77	40,82	15,93			
	18	5	37	13,66			

Çocukluk çağı travması genel ve alt boyutlarının yaşa göre farklılık olup olmadığına varyans analizi ile bakılmıştır. Varyans analizi sonucunda anlamlı farklılık saptanmamıştır ($p>0,05$). Tablo 33'de Çocukluk Çağı Travması Ölçeği-Başarı - Anova Testi'ne yer verilmiştir.

Tablo 33.*Katılımcıların Başarı Değişkenine Göre Çocukluk Çağı Travma Düzeylerinin Karşılaştırılması*

		N	X	ss	sd	F	p
Duygusal istismar	Çok başarısız	8	11	7,69		3,913	0,004*
	Başarısız	56	9,29	4,75			
	Vasat	70	8,33	3,74			
	Başarılı	225	7,5	3,24			
	Çok başarılı	24	8,08	4,82			
Fiziksel istismar	Çok başarısız	8	8,38	3,85		2,3	0,058
	Başarısız	56	5,91	2,23			
	Vasat	70	6,03	2,44			
	Başarılı	225	5,82	2,18			
	Çok başarılı	24	6,33	4,15			
Fiziksel ihmal	Çok başarısız	8	11,25	2,49		3,124	0,015*
	Başarısız	56	7,11	2,32			
	Vasat	70	7,37	3,13			
	Başarılı	225	7,52	3,38			
	Çok başarılı	24	8,21	4,49			
Duygusal ihmal	Çok başarısız	8	16,5	4,96	4-378	4,289	0,002*
	Başarısız	56	11,2	5,01			
	Vasat	70	11,2	5,28			
	Başarılı	225	10,1	4,76			
	Çok başarılı	24	9,29	5,42			
Cinsel istismar	Çok başarısız	8	10	5,73		5,021	0,001*
	Başarısız	56	5,89	2,18			
	Vasat	70	6	2,68			
	Başarılı	225	6	2,53			
	Çok başarılı	24	7,38	5,48			
Çocukluk çağı travması (genel)	Çok başarısız	8	57,13	11,52		5,074	0,001*
	Başarısız	56	39,39	12,95			
	Vasat	70	38,93	12,07			
	Başarılı	225	36,94	12,09			
	Çok başarılı	24	39,29	20,58			

*p< ,05

Çocukluk çağı travması total ve alt boyutlarının başarı algısına göre farklılık olup olmadığı varyans analizi testi ile araştırılmıştır. Buna göre anova testi sonucunda fiziksel istismar boyutu dışındaki tüm boyutları için anlamlı bir farklılık saptanmıştır (p<0,05). Kendisini çok başarısız olarak gören öğrencilerin duygusal istismar, fiziksel ihmal, duygusal ihmal, cinsel istismar,

çocukluk çağı travması (genel) boyutu puan ortalamaları diğerlerinden daha yüksektir.Tablo 34'de Çocukluk Çağı Travması Ölçeği-Gelir-Anova Testi'ne yer verilmiştir.

Tablo 34.

Katılımcıların Gelir Düzeyi Değişkenine Göre Çocukluk Çağı Travma Düzeylerinin Karşılaştırılması

		N	X	ss	sd	F	p
Duygusal istismar	Asgariden az	23	9,2174	4,31653	5-377	1,444	0,207
	Asgari-3500	117	7,6581	4,08353			
	3501-4500	90	8,3	3,97308			
	4501-5500	55	7,2	3,06956			
	5501-6500	47	8,234	3,38932			
Fiziksel istismar	6500 den	51	8,5294	4,09074	5-377	1,409	0,22
	Asgariden az	23	6,4783	3,3011			
	Asgari-3500	117	5,735	1,93156			
	3501-4500	90	5,9556	2,24315			
	4501-5500	55	5,4727	1,4889			
Fiziksel ihmal	5501-6500	47	6,383	2,73109	5-377	2,332	0,052
	6500 den	51	6,3725	3,68218			
	Asgariden az	23	7,3913	3,10043			
	Asgari-3500	117	7,453	3,12249			
	3501-4500	90	7,1778	2,82277			
Duygusal ihmal	4501-5500	55	6,8545	2,75827	5-377	2,629	0,024*
	5501-6500	47	8,2128	3,96691			
	6500 den	51	8,6667	4,13602			
	Asgariden az	23	11,0435	5,11218			
	Asgari-3500	117	10,3077	4,77324			
Cinsel istismar	3501-4500	90	10,2111	5,00897	5-377	3,551	0,004*
	4501-5500	55	9,0727	4,42574			
	5501-6500	47	11,4043	4,89747			
	6500 den	51	12,2549	5,86462			
	Asgariden az	23	6,087	2,57458			
Çocukluk çağı travması (genel)	Asgari-3500	117	5,8974	2,27954	5-377	3,474	0,004*
	3501-4500	90	6	2,62657			
	4501-5500	55	5,4	1,31375			
	5501-6500	47	6,4468	2,97678			
	6500 den	51	7,5686	5,02894			
Çocukluk çağı travması (genel)	Asgariden az	23	40,2174	13,75419	5-377	3,474	0,004*
	Asgari-3500	117	37,0513	12,19302			
	3501-4500	90	37,6444	12,0162			
	4501-5500	55	34	9,3075			
	5501-6500	47	40,6809	13,16634			
6500 den	51	43,3922	18,01897				

*p< ,05

Çocukluk çağı travması genel ve alt boyutlarının aile aylık gelir durumuna göre farklılığını araştırmak için yapılan varyans analizi testi sonucunda duygusal istismar, fiziksel istismar, fiziksel ihmal boyutu dışındaki tüm boyutları için anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p < ,05$). 6500 TL'den fazla ailesinin aylık geliri olan öğrencilerin duygusal ihmal, cinsel istismar, çocukluk çağı travması (genel) boyutu puan ortalamaları diğerlerinden daha yüksektir. Tablo 35'de Çocukluk Çağı Travması Ölçeği-Anne Baba Durumu-Anova Testi'ne yer verilmiştir.

Tablo 35.

Katılımcıların Anne-Baba Durumu Değişkenine Göre Çocukluk Çağı Travma Düzeylerinin Karşılaştırılması

		N	X	ss	sd	F	p
Duygusal istismar	Sağ ve birlikte	340	8,1	3,90167			
	Anne-baba boşanmış	31	7,6774	3,94451			
	Anne sağ-baba ölü	5	6,8	1,78885		0,78	0,539
	Öz anne-üvey baba	2	9,5	6,36396			
	Öz baba-üvey anne	5	5,6	0,89443			
Fiziksel istismar	Sağ ve birlikte	340	6,0471	2,5563			
	Anne-baba boşanmış	31	5,3226	1,44654			
	Anne sağ-baba ölü	5	5	0		1,016	0,399
	Öz anne-üvey baba	2	5	0			
	Öz baba-üvey anne	5	5,2	0,44721			
Fiziksel ihmal	Sağ ve birlikte	340	7,6353	3,33338			
	Anne-baba boşanmış	31	7,1613	3,36746			
	Anne sağ-baba ölü	5	5,8	1,78885		0,678	0,608
	Öz anne-üvey baba	2	7	2,82843			
	Öz baba-üvey anne	5	6,4	1,51658			
Duygusal ihmal	Sağ ve birlikte	340	10,5324	5,00402	4-378		
	Anne-baba boşanmış	31	11,3871	5,54183			
	Anne sağ-baba ölü	5	7,6	1,94936		0,814	0,517
	Öz anne-üvey baba	2	11,5	7,77817			
	Öz baba-üvey anne	5	8,8	4,71169			
Cinsel istismar	Sağ ve birlikte	340	6,1882	2,96387			
	Anne-baba boşanmış	31	5,8065	2,79785			
	Anne sağ-baba ölü	5	5	0		0,418	0,796
	Öz anne-üvey baba	2	6	0			
	Öz baba-üvey anne	5	7	3,4641			
Çocukluk çağı travması (genel)	Sağ ve birlikte	340	38,5029	13,15272			
	Anne-baba boşanmış	31	37,3548	14,56834			
	Anne sağ-baba ölü	5	30,2	4,86826		0,734	0,569
	Öz anne-üvey baba	2	39	16,97056			
	Öz baba-üvey anne	5	33	6,12372			

Çocukluk çağı travması genel ve alt boyutlarının anne baba durumuna göre farklılık için uygulanan varyans analizinde anlamlı bir farklılık saptanamamıştır ($p > 0,05$). Tablo 36'da Çocukluk Çağı Travması Ölçeği-Anne Eğitimi-Anova Testi'ne yer verilmiştir.

Tablo 36.

Katılımcıların Anne Eğitimi Değişkenine Göre Çocukluk Çağı Travma Düzeylerinin Karşılaştırılması

		N	X	ss	sd	F	p
Duygusal istismar	Okur yazar değil	15	8,67	4,24		0,59	0,707
	Okur yazar	11	6,55	2,11			
	İlkokul	112	8,29	4,35			
	Ortaokul	40	7,78	3,27			
	Lise	135	7,87	3,89			
	Üniversite	70	8,11	3,51			
Fiziksel istismar	Okur yazar değil	15	5,73	2,05		0,332	0,893
	Okur yazar	11	5,36	0,92			
	İlkokul	112	6,1	2,56			
	Ortaokul	40	6,1	2,55			
	Lise	135	5,97	2,6			
	Üniversite	70	5,77	2,22			
Fiziksel ihmal	Okur yazar değil	15	8,4	3,66	5-377	0,453	0,811
	Okur yazar	11	8,09	4,55			
	İlkokul	112	7,49	3,12			
	Ortaokul	40	7,88	3,6			
	Lise	135	7,34	2,99			
	Üniversite	70	7,61	3,74			
Duygusal ihmal	Okur yazar değil	15	10,33	5,21		0,46	0,806
	Okur yazar	11	9,64	3,14			
	İlkokul	112	10,38	5,04			
	Ortaokul	40	10,93	5,26			
	Lise	135	10,31	4,98			
	Üniversite	70	11,23	5,25			
Cinsel istismar	Okur yazar değil	15	6,6	2,95		1,154	0,331
	Okur yazar	11	7,73	4,29			
	İlkokul	112	6,04	2,84			
	Ortaokul	40	5,95	2,15			
	Lise	135	6,33	3,44			
	Üniversite	70	5,74	1,93			
Çocukluk çağı travması (genel)	Okur yazar değil	15	39,73	13,83		0,086	0,994
	Okur yazar	11	37,36	8,43			
	İlkokul	112	38,31	14			
	Ortaokul	40	38,63	12,99			
	Lise	135	37,83	13,09			
	Üniversite	70	38,47	12,8			

Çocukluk çağı travması genel ve alt boyutlarının anne eğitim durumuna göre analizi ANOVA ile yapılmıştır. Anova testi sonucunda anlamlı bir farklılık saptanamamıştır ($p>0,05$). Tablo 37'de Çocukluk Çağı Travması Ölçeği-Baba Eğitimi-Anova Testi'ne yer verilmiştir.

Tablo 37.

Katılımcıların Baba Eğitimi Değişkenine Göre Çocukluk Çağı Travma Düzeylerinin Karşılaştırılması

		N	X	ss	sd	F	p
Duygusal istismar	Okur yazar	2	6	1,41			
	Okur yazar	4	5,25	0,5			
	İlkokul	65	8,78	4,68			
	Ortaokul	61	8,07	3,47		1,451	0,194
	Lise	136	7,54	3,69			
	Üniversite	106	8,38	3,9			
	Lisansüstü	9	7,11	2,15			
Fiziksel istismar	Okur yazar	2	6,5	2,12			
	Okur yazar	4	5	0			
	İlkokul	65	6	2,51			
	Ortaokul	61	6,11	2,88		0,338	0,917
	Lise	136	5,96	2,2			
	Üniversite	106	5,94	2,64			
	Lisansüstü	9	5,11	0,33			
Fiziksel ihmal	Okur yazar	2	6,5	0,71			
	Okur yazar	4	6,25	1,26			
	İlkokul	65	7,74	3,55			
	Ortaokul	61	7,44	2,75		0,394	0,883
	Lise	136	7,69	3,62			
	Üniversite	106	7,49	3,21			
	Lisansüstü	9	6,44	1,74			
Duygusal ihmal	Okur yazar	2	10	7,07	6-376		
	Okur yazar	4	6,75	1,71			
	İlkokul	65	10,6	4,85			
	Ortaokul	61	10	4,62		1,037	0,401
	Lise	136	10,4	5,12			
	Üniversite	106	11,29	5,34			
	Lisansüstü	9	9,11	3,95			
Cinsel istismar	Okur yazar	2	9	5,66			
	Okur yazar	4	5,25	0,5			
	İlkokul	65	6,52	3,67			
	Ortaokul	61	6,05	2,31		0,78	0,586
	Lise	136	6,05	2,99			
	Üniversite	106	6,18	2,78			
	Lisansüstü	9	5,11	0,33			
Çocukluk çağı travması (genel)	Okur yazar	2	38	5,66			
	Okur yazar	4	28,5	2,38			
	İlkokul	65	39,65	15,26			
	Ortaokul	61	37,67	12,68		0,915	0,484
	Lise	136	37,63	12,13			
Üniversite	106	39,28	13,92				
Lisansüstü	9	32,89	6,19				

Çocukluk çağı travması genel ve alt boyutlarının baba eğitim durumuna göre farklılık varyans analizi ile araştırılmıştır. Test sonucuna göre anlamlı farklılık saptanamamıştır ($p > ,05$). Tablo 38'de Çocukluk Çağı Travması Ölçeği-Akademik Başarı-Anova Testi'ne yer verilmiştir.

Tablo 38.

Katılımcıların Akademik Başarı Değişkenine Göre Çocukluk Çağı Travma Düzeylerinin Karşılaştırılması

		N	X	Ss	sd	F	p
Duygusal istismar	4.50-5.00	186	7,9	3,74	3-379	2,152	0,093
	3.00-3.99	84	7,36	2,77			
	2.00-2.99	62	8,71	4,65			
	1.99 ve altı	51	8,75	4,66			
Fiziksel istismar	4.50-5.00	186	5,82	2,42	3-379	0,482	0,695
	3.00-3.99	84	6,12	2,46			
	2.00-2.99	62	5,97	2,37			
	1.99 ve altı	51	6,2	2,7			
Fiziksel ihmal	4.50-5.00	186	7,57	3,51	3-379	0,383	0,765
	3.00-3.99	84	7,61	3,63			
	2.00-2.99	62	7,19	2,64			
	1.99 ve altı	51	7,84	2,69			
Duygusal ihmal	4.50-5.00	186	10,1	4,95	3-379	2,306	0,076
	3.00-3.99	84	10,61	5,38			
	2.00-2.99	62	10,45	4,64			
	1.99 ve altı	51	12,18	4,95			
Cinsel istismar	4.50-5.00	186	6,25	3,14	3-379	0,306	0,821
	3.00-3.99	84	5,89	2,16			
	2.00-2.99	62	6,13	3,14			
	1.99 ve altı	51	6,25	3			
Çocukluk çağı travması (genel)	4.50-5.00	186	37,63	13,54	3-379	1,078	0,358
	3.00-3.99	84	37,58	12,82			
	2.00-2.99	62	38,45	12,92			
	1.99 ve altı	51	41,22	12,46			

Çocukluk çağı travması genel ve alt boyutlarının akademik başarı durumuna göre farklılık durumu araştırmak amacıyla yapılan anova testinde anlamlı farklılık saptanamamıştır ($p > 0,05$). Tablo 39'da Çocukluk Çağı Travması Ölçeği-Günde Kaç Saat İnternet Kullanırsınız-Anova Testi'ne yer verilmiştir.

Tablo 39.***Katılımcıların Günlük İnternet Kullanımı Değişkenine Göre Çocukluk Çağı Travma Düzeylerinin Karşılaştırılması***

		n	X	ss	sd	F	p
Duygusal istismar	Hiç	12	7,58	4,34		4,363	0,00*
	2-5saat	318	7,85	3,75			
	6-14saat	40	8,18	3,37			
	15-21saat	7	12,57	7,52			
	22 saat ve daha	6	12	2,76			
Fiziksel istismar	Hiç	12	6,42	2,75		7,835	0,00*
	2-5saat	318	5,85	2,15			
	6-14saat	40	5,6	2,1			
	15-21saat	7	10,43	7,02			
	22 saat ve daha	6	8	4,69			
Fiziksel ihmal	Hiç	12	9,17	5,36		8,094	0,00*
	2-5saat	318	7,4	3,05			
	6-14saat	40	6,98	2,56			
	15-21saat	7	13,57	6,45			
	22 saat ve daha	6	9,5	3,89			
Duygusal ihmal	Hiç	12	9,25	4,81	4-278	6,91	0,00*
	2-5saat	318	10,23	4,71			
	6-14saat	40	11,3	5,72			
	15-21saat	7	17,57	7,23			
	22 saat ve daha	6	16,83	4,79			
Cinsel istismar	Hiç	12	6,33	3,11		10,571	0,00*
	2-5saat	318	5,93	2,52			
	6-14saat	40	6,68	3,67			
	15-21saat	7	12,71	6,92			
	22 saat ve daha	6	6,5	2,07			
Çocukluk çağı travması (genel)	Hiç	12	38,75	14,52		11,809	0,00*
	2-5saat	318	37,25	11,67			
	6-14saat	40	38,73	12,53			
	15-21saat	7	66,86	31,94			
	22 saat ve daha	6	52,83	14,26			

* $p < ,05$

Çocukluk çağı travması genel ve alt boyutlarının günlük internet kullanım süresine göre farklılık durumu araştırmak amacıyla yapılan varyans analizi sonucunda tüm boyutları için anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p < ,05$). 15-21 saat internet kullanan öğrencilerin duygusal istismar, fiziksel istismar, fiziksel ihmal, duygusal ihmal, cinsel istismar, çocukluk çağı travması (genel) boyutu puan ortalamaları diğerlerinden daha yüksektir. Tablo 40'da Çocukluk Çağı Travması Ölçeği-Sosyal medyada geçirdiğiniz zamanla ilgili değerlendirmenize aşağıdaki ifadelerden hangisi uymaktadır-Anova Testi'ne yer verilmiştir.

Tablo 40.

Katılımcıların Sosyal medyada geçirdiğiniz zamanla ilgili değerlendirmenize aşağıdaki ifadelerden hangisi uymaktadır Değişkenine Göre Çocukluk Çağı Travma Düzeylerinin Karşılaştırılması

		N	X	ss	sd	F	p
	Oldukça az zaman geçiriyorum	85	8,42	4,79			
Duygusal istismar	Geçirdiğim zaman kabul edilebilir ölçüde	206	7,69	3,33		1,666	0,19
	Oldukça fazla zaman geçiriyorum	92	8,4	4,03			
	Oldukça az zaman geçiriyorum	85	6,29	2,84			
Fiziksel istismar	Geçirdiğim zaman kabul edilebilir ölçüde	206	5,79	2,3		1,304	0,273
	Oldukça fazla zaman geçiriyorum	92	6,02	2,41			
	Oldukça az zaman geçiriyorum	85	8,27	3,34			
Fiziksel ihmal	Geçirdiğim zaman kabul edilebilir ölçüde	206	7,24	3,09		2,983	0,052
	Oldukça fazla zaman geçiriyorum	92	7,6	3,64			
	Oldukça az zaman geçiriyorum	85	11,36	5,43	2-380		
Duygusal ihmal	Geçirdiğim zaman kabul edilebilir ölçüde	206	10,04	4,43		2,418	0,19
	Oldukça fazla zaman geçiriyorum	92	10,91	5,78			
	Oldukça az zaman geçiriyorum	85	6,15	3,29			
Cinsel istismar	Geçirdiğim zaman kabul edilebilir ölçüde	206	5,97	2,5		1,264	0,284
	Oldukça fazla zaman geçiriyorum	92	6,55	3,41			
	Oldukça az zaman geçiriyorum	85	40,51	13,42			
Çocukluk çağı travması (genel)	Geçirdiğim zaman kabul edilebilir ölçüde	206	36,73	12,09		3,062	0,48
	Oldukça fazla zaman geçiriyorum	92	39,49	14,79			

Çocukluk çağı travması genel ve alt boyutlarının sosyal medyada ne kadar zaman geçirildiğine göre farklılık durumu için yapılan anova testinde da anlamlı farklılık saptanmamıştır ($p > ,05$). Tablo 41’de Çocukluk Çağı Travması Ölçeği- Sosyal Medyaya Nereden Bağlanırsınız-Anova Testi’ne yer verilmiştir.

Tablo 41.

Katılımcıların Sosyal Medya Cihaz Değişkenine Göre Çocukluk Çağı Travma Düzeylerinin Karşılaştırılması

		N	X	ss	sd	F	p
Duygusal istismar	Bilgisayar	33	7,73	3,56		2,195	0,088
	Tablet	5	6	2,24			
	Cep telefon	338	8,01	3,78			
	Diğer	7	11,29	8,16			
Fiziksel istismar	Bilgisayar	33	5,48	1,5		0,649	0,584
	Tablet	5	6	2,24			
	Cep telefon	338	6,02	2,55			
	Diğer	7	5,29	0,76			
Fiziksel ihmal	Bilgisayar	33	7,52	3,58		0,29	0,833
	Tablet	5	6,2	1,79			
	Cep telefon	338	7,57	3,32			
	Diğer	7	7,71	1,5			
Duygusal ihmal	Bilgisayar	33	10,45	4,65	3-379	0,502	0,681
	Tablet	5	10,4	4,98			
	Cep telefon	338	10,51	5,07			
	Diğer	7	12,86	5,43			
Cinsel istismar	Bilgisayar	33	5,7	1,96		0,895	0,444
	Tablet	5	6,8	2,49			
	Cep telefon	338	6,16	2,93			
	Diğer	7	7,57	5,97			
Çocukluk çağı travması (genel)	Bilgisayar	33	36,88	10,2		0,76	0,517
	Tablet	5	35,4	12,14			
	Cep telefon	338	38,27	13,41			
	Diğer	7	44,71	14,04			

Çocukluk çağı travması genel ve alt boyutlarının sosyal medyaya nereden bağlanıldığına göre farklılık durumu için yapılan anova testinde anlamlı farklılık bulunamamıştır. ($p > ,05$). Tablo 42’de Çocukluk Çağı Travması Ölçeği-Sosyal Medyayı Hangi Amaçla Kullanırsınız -Anova Testi’ne yer verilmiştir.

Tablo 42.***Katılımcıların Sosyal Medya Amaç Değişkenine Göre Çocukluk Çağı Travma Düzeylerinin Karşılaştırılması***

		N	X	Ss	sd	F	p
Duygusal istismar	İletişim kurmak	134	8,3881	4,4281			
	Yeni arkadaşlar edinmek	9	8,5556	4,5308			
	Fikir alışverişinde	24	9,625	3,7511		2,042	0,088
	Sosyalleşmek	150	7,5867	3,4857			
	Araştırmak	66	7,6212	3,2899			
Fiziksel istismar	İletişim kurmak	134	6,0075	2,6372			
	Yeni arkadaşlar edinmek	9	8,8889	1,3642			
	Fikir alışverişinde	24	7,375	3,2944		2,692	0,031*
	Sosyalleşmek	150	5,6467	1,9836			
	Araştırmak	66	6,0606	2,6711			
Fiziksel ihmal	İletişim kurmak	134	7,5224	3,308			
	Yeni arkadaşlar edinmek	9	9,6667	3,0822			
	Fikir alışverişinde	24	8,375	4,8527		1,988	0,096
	Sosyalleşmek	150	7,1733	2,9051			
	Araştırmak	66	7,8939	3,3974	4-378		
Duygusal ihmal	İletişim kurmak	134	10,209	5,1796			
	Yeni arkadaşlar edinmek	9	13,111	5,8831			
	Fikir alışverişinde	24	12,875	4,9897		2,14	0,075
	Sosyalleşmek	150	10,3	4,911			
	Araştırmak	66	10,591	4,6936			
Cinsel istismar	İletişim kurmak	134	6,3507	3,3945			
	Yeni arkadaşlar edinmek	9	7,6667	3,0822			
	Fikir alışverişinde	24	6,125	2,4194		0,976	0,42
	Sosyalleşmek	150	5,9867	2,5724			
	Araştırmak	66	5,9242	2,8083			
Çocukluk çağı travması (genel)	İletişim kurmak	134	38,478	14,473			
	Yeni arkadaşlar edinmek	9	44,889	15,35			
	Fikir alışverişinde	24	44,375	15,015		2,45	0,06
	Sosyalleşmek	150	36,693	11,776			
	Araştırmak	66	38,091	11,632			

* $p < ,05$

Çocukluk çağı travması genel ve alt boyutlarının sosyal medyanın hangi amaçla kullanıldığına göre farklılık durumu anova testi sonucuna göre fiziksel istismar boyutu için anlamlı farklılık saptanmıştır ($p < ,05$). Yeni arkadaş

edinmek isteyenlerin fiziksel istismar genel puan ortalamaları diğerlerinden daha yüksektir.

4.4. Yalnızlık, Sosyal Medya Bağımlılığı ve Çocukluk Travması Arasındaki İlişkiye Yönelik Korelasyon Analizi

Yalnızlık, sosyal medya bağımlılığı ve çocukluk travması arasındaki ilişkiye yönelik korelasyon analizi'ne yer verilmiştir.

Tablo 43.

Katılımcıların Yalnızlık, Sosyal Medya Bağımlılığı ve Çocukluk Travması Total puanları Arasındaki İlişkiye Yönelik Korelasyon Analizi

Değişken	Katsayı	1	2	3
Yalnızlık	r	1		
	p			
Sosyal Medya Bağımlılığı	r	-0,047	1	
	p	0,362		
Çocukluk Çağı Travmaları	r	,400*	,118*	1
	p	0	0,02	

* $p < ,05$

Yalnızlık ile meşguliyet arasında negatif yönlü anlamlı ilişki tespit edilmiştir ($r < 0$, $p < 0,05$). Yalnızlıkla duygusal istismar, fiziksel istismar, fiziksel ihmal, duygusal ihmal, cinsel istismar, çocukluk çağı travması (genel) arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki tespit edilmiştir ($r > 0$, $p < 0,05$).

Meşguliyetle, tekrarlama, çatışma, duygu durum düzenleme, sosyal medya bağımlılığı (genel) arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki tespit edilmiştir ($r > 0$, $p < 0,05$). Tekrarlama ile çatışma duygu durum düzenleme, sosyal medya bağımlılığı (genel) arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki tespit edilmiştir ($r > 0$, $p < 0,05$).

Çatışma ile duygu durum düzenleme, sosyal medya bağımlılığı (genel), duygusal istismar, fiziksel istismar, fiziksel ihmal, duygusal ihmal, cinsel

istismar, çocukluk çağı travması (genel) arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki tespit edilmiştir ($r>0$, $p<0,05$).

Duygu durum düzenleme ile sosyal medya bağımlılığı (genel) arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki tespit edilmiştir ($r>0$, $p<0,05$). Sosyal medya bağımlılığı (genel) ile duygusal istismar, duygusal ihmal, cinsel istismar, çocukluk çağı travması (genel) arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki tespit edilmiştir ($r>0$, $p<0,05$).

Duygusal istismar ile fiziksel istismar, fiziksel ihmal, duygusal ihmal, cinsel istismar, çocukluk çağı travması (genel) arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki tespit edilmiştir ($r>0$, $p<0,05$). Fiziksel istismar ile fiziksel ihmal, duygusal ihmal, cinsel istismar, çocukluk çağı travması (genel) arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki tespit edilmiştir ($r>0$, $p<0,05$).

Fiziksel ihmal ile duygusal ihmal, cinsel istismar, çocukluk çağı travması (genel) arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki tespit edilmiştir ($r>0$, $p<0,05$). Duygusal ihmal ile cinsel istismar ve çocukluk çağı travması (genel) arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki tespit edilmiştir ($r>0$, $p<0,05$).

Cinsel istismar ile çocukluk çağı travması (genel) arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki tespit edilmiştir ($r>0$, $p<0,05$).

4.5. Yalnızlık değişkeninin ve Çocukluk Çağı Travması alt boyutlarının Sosyal Medya Bağımlılığı alt boyutlarını Yordaması modeli için regresyon analizleri

Araştırma modelimiz olan; Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği alt boyutlarının Çocukluk Çağı Travması Ölçeği alt boyutları ve Yalnızlık ölçeği puanı tarafından yordanması modelinin test edilebilmesi için basit regresyon analizlerinden faydalanılmıştır. Analizlerin en sonunda ise tüm regresyon analizlerinden elde edilen sonuçların özeti olarak tek bir tabloda anlamlı etkiler sunulmuştur.

Sosyal medya Bağımlılığı alt boyutlarına yüklenen anlamların detayları özet olarak aşağıdaki biçimde ifade edilebilir

Meşguliyet: Bir aeylemin birey hayatında en önemli aktivite haline gelmeye başlaması, Düşünce, duygu ve davranışlarına bu aktivitenin hakim olmaya

başlaması halidir. Bireylerin sosyal medyada meşgul olmadıkları anlarda bile kendilerini bir sonraki meşgul olacakları zamanı düşünmekten geri durmadıkları durumları ifade eder

Tekrarlama, bireyin sosyal ağları kullanımına son vermek istese bile , hatta geçici süreliğine ara ara vermeyi başarsa bile, uzun vadede tekrar kullanıma başlaması durumudur.

Çatışma, bireyin sosyal ağlara yoğunlaşmasına bağlı olarak, çevresiyle veya kendisiyle yaşadığı sorunsalları göstermektedir.

Duygudurum düzenleme, bireylerin sosyal ağlarına yoğunlaşması neticesindeki kişisel deneyimlerini ifade etmektedir. Aynı deneyimin farklı zamanlarda farklı duygular uyandırması durumudur ve baş etme planı olarak ifade edilebilir.

Tablo 44.

Yalnızlık değişkeninin , Sosyal Medya Bağımlılığı ölçeği alt boyutlarını yordaması

No	Bağımsız değişkenler	β	SH	Std. β	t	p	R ² (%)
1	Meşguliyet	,171	,059	,147	2,902	,004*	%3,4
2	Tekrarlama	-,022	,024	-,046	-,902	,367	-
3	Çatışma	,061	,076	,041	,798	,425	-
4	DYG. Durum dz.	-,017	,026	-,032	-,635	,526	-
5	SM bağımlılığı	-,148	,162	-,047	-,912	,362	-

* $p < ,05$

Yalnızlık değişkeninin, Sosyal Medya Bağımlılığı ölçeği alt boyutlarını yordaması modelinde yalnızlık değişkeninin sadece Meşguliyet değişkenini etkilediği ($p < 0,05$) anlaşılmıştır. Buna göre Yalnızlık puanı artan bireylerde Meşguliyet değişkeninin puanı da artma gösterir.

Yalnızlık değişkeninin diğer Sosyal Medya Bağımlılığı ölçeği alt boyutlarını etkilemediği ($p > 0,05$) görülmektedir.

Tablo 45.

Çocukluk Çağı Travmalarından duygusal İstismar değişkeninin, Sosyal Medya Bağımlılığı ölçeği alt boyutlarını yordaması

No	Bağımsız değişkenler	β	SH	Std. β	t	p	R ² (%)
1	Meşguliyet	,261	,168	,079	1,557	,120	-
2	Tekrarlama	,066	,068	,049	,965	,335	-
3	Çatışma	,705	,213	,167	3,309	,001*	%3,2
4	DYG. Durum dz.	,131	,074	,090	1,767	,078	-
5	SM bağımlılığı	1,163	,457	,129	2,547	,011*	% 3,7

* $p < ,05$

Çocukluk Çağı Travması Ölçeği alt boyutlarından Duygusal İstismar boyutunun, Sosyal Medya Bağımlılığı ölçeği alt boyutlarını yordaması modelinde Duygusal İstismar değişkeninin , Çatışma ve Sosyal Medya Bağımlılığı total puanını etkilediği ($p < 0,05$) anlaşılmıştır. Buna göre Duygusal İstismar puanı artan bireylerde Bağımlılık faktörlerinden Çatışma ve Sosyal Medya Bağımlılığı toplam faktörü yükselme gösterir

Duygusal İstismar değişkeninin diğer Sosyal Medya Bağımlılığı ölçeği alt boyutlarını etkilemediği ($p > 0,05$) görülmektedir.

Tablo 46.

Çocukluk Çağı Travmalarından fiziksel İstismar değişkeninin, Sosyal Medya Bağımlılığı ölçeği alt boyutlarını yordaması

No	Bağımsız değişkenler	β	SH	Std. β	t	p	R ² (%)
1	Meşguliyet	-,204	,265	-,039	-,768	,443	-
2	Tekrarlama	,085	,107	,041	,792	,429	-
3	Çatışma	,797	,338	,120	2,354	,019*	%4,5
4	DYG. Durum dz.	,068	,117	,030	,576	,565	-
5	SM bağımlılığı	,745	,725	,053	1,028	,305	-

*p<,05

Çocukluk Çağı Travması Ölçeği alt boyutlarından Fiziksel İstismar boyutunun, Sosyal Medya Bağımlılığı ölçeği alt boyutlarını yordaması modelinde Fiziksel İstismar değişkeninin , Çatışma puanını etkilediği (p<0,05) anlaşılmıştır. Buna göre fiziksel İstismar puanı artan bireylerde Bağımlılık faktörlerinden Çatışma artış gösterir. Fiziksel İstismar değişkenin diğer Sosyal Medya Bağımlılığı ölçeği alt boyutlarını etkilemediği (p>0,05) görülmektedir.

Tablo 47.

Çocukluk Çağı Travmalarından fiziksel ihmal değişkeninin, Sosyal Medya Bağımlılığı ölçeği alt boyutlarını yordaması

No	Değişkenler	β	SH	Std. β	t	p	R ² (%)
1	Meşguliyet	-,260	,197	-,067	-1,319	,188	
2	Tekrarlama	,017	,080	,011	,211	,833	
3	Çatışma	,539	,252	,109	2,142	,033*	%4,3
4	DYG. Durum dz.	-,036	,087	-,021	-,411	,681	
5	SM bağımlılığı	,261	,540	,025	,483	,629	

*p<,05

Çocukluk Çağı Travması Ölçeği alt boyutlarından Fiziksel İhmal boyutunun, Sosyal Medya Bağımlılığı ölçeği alt boyutlarını yordaması modelinde Fiziksel İhmal değişkeninin , Çatışma puanını etkilediği (p<0,05) anlaşılmıştır. Buna göre fiziksel İhmal puanı artan bireylerde Bağımlılık faktörlerinden Çatışma

artış gösterir Fiziksel İhmal değişkeninin diğer Sosyal Medya Bağımlılığı ölçeği alt boyutlarını etkilemediği ($p>0,05$) görülmektedir.

Tablo 48.

Çocukluk Çağı Travmalarından duygusal ihmal değişkeninin, Sosyal Medya Bağımlılığı ölçeği alt boyutlarını yordaması

No	Değişkenler	β	SH	Std. β	t	p	R ² (%)
1	Meşguliyet	,050	,130	,020	,384	,701	-
2	Tekrarlama	,045	,052	,044	,851	,395	-
3	Çatışma	,562	,164	,173	3,429	,001*	%4,3
4	DYG. Durum dz.	,071	,057	,064	1,243	,215	-
5	SM bağımlılığı	,728	,353	,105	2,063	,040*	%3,1

* $p<,05$

Çocukluk Çağı Travması Ölçeği alt boyutlarından Duygusal İhmal boyutunun, Sosyal Medya Bağımlılığı ölçeği alt boyutlarını yordaması modelinde Duygusal İhmal değişkeninin , Çatışma puanını etkilediği ($p<0,05$) anlaşılmıştır. Buna göre Duygusal İhmal puanı artan bireylerde Bağımlılık faktörlerinden Çatışma artış gösterir

Duygusal İhmal değişkeninin diğer Sosyal Medya Bağımlılığı ölçeği alt boyutlarını etkilemediği ($p>0,05$) görülmektedir.

Tablo 49.

Çocukluk Çağı Travmalarından cinsel istismar değişkeninin, Sosyal Medya Bağımlılığı ölçeği alt boyutlarını yordaması

No	Değişkenler	β	SH	Std. β	t	p	R ² (%)
1	Meşguliyet	,034	,223	,008	,152	,879	-
2	Tekrarlama	,076	,090	,043	,842	,400	-
3	Çatışma	1,095	,280	,196	3,908	,000*	%5,8
4	DYG. Durum dz.	,084	,098	,044	,853	,394	-
5	SM bağımlılığı	1,289	,605	,108	2,129	,034*	%3,2

* $p<,05$

Çocukluk Çağı Travması Ölçeği alt boyutlarından Cinsel İstismar boyutunun, Sosyal Medya Bağımlılığı ölçeği alt boyutlarını yordaması modelinde Cinsel İstismar değişkeninin , Çatışma puanını etkilediği ($p<0,05$) anlaşılmıştır. Buna göre Cinsel İstismar puanı artan bireylerde Bağımlılık faktörlerinden Çatışma artış gösterir

Cinsel İstismar değişkenin diğer Sosyal Medya Bağımlılığı ölçeği alt boyutlarını etkilemediği ($p>0,05$) görülmektedir.

Tablo 50.

Çocukluk Çağı Travması total değişkeninin, Sosyal Medya Bağımlılığı ölçeği alt boyutlarını yordaması

No	Değişkenler	β	SH	Std. β	t	p	R ² (%)
1	Meşguliyet	,008	,050	,008	,164	,870	-
2	Tekrarlama	,020	,020	,051	,998	,319	-
3	Çatışma	,259	,062	,209	4,169	,000*	%5,6
4	DYG. Durum dz.	,026	,022	,061	1,189	,235	-
5	SM bağımlılığı	,314	,135	,118	2,329	,020*	%3,0

* $p<,05$

Çocukluk Çağı Travması Ölçeği total boyutunun, Sosyal Medya Bağımlılığı ölçeği alt boyutlarını yordaması modelinde Çocukluk Çağı Travması Ölçeği total değişkeninin , Çatışma puanını ve sosyal Medya Bağımlılığı total puanını etkilediği ($p<0,05$) anlaşılmıştır. Buna göre Çocukluk Çağı Travması puanı artan bireylerde Sosyal Medya Bağımlılığı total puanı da gösterir. Çocukluk Çağı Travması Ölçeği total değişkenin diğer Sosyal Medya Bağımlılığı ölçeği alt boyutlarını etkilemediği ($p>0,05$) görülmektedir.

5. BÖLÜM

TARTIŞMA

Araştırma modelinde Çocukluk Çağları Travmalarının ve Yalnızlık kavramlarının Sosyal Medya Bağımlılığı'nı etkilmesi tüm alt boyutlar açısından derinlemesine ele alınarak incelenmiştir. Tek boyut olarak ele alınan yalnızlık kavramı yanında , 5 alt boyuttan oluşan çocukluk çağı travmalarının, 4 alt boyuttan oluşan soysl medya bağımlılığı kavramı tüm alt boyutları ile etkiler ortaya konacak şekliyle analiz edilmiştir. Çalışmamızda ayrıca farklı demografik değişkenler ve olgusal kategoriler açısından da çocukluk çağı travmaları yalnızlık ve sosyal medya bağımlılığı ele alarak farklılıklar ortaya konmuştur. Bu bölümde araştırmadan elde edilen bulgulara dayanarak araştırma hipotezleri ile ulaşılan sonuçlar ilgili literatür kapsamında tartışılmıştır.

5.1. Tartışma

Araştırmamızda Sosyal medya bağımlılığı toplam boyutunun yalnızlık kavramından etkilenmediği, ancak Çocukluk Çağı Travması Ölçeği alt boyutlarından olan, Duygusal İstismar, Duygusal İhmal, Cinsel İstismar boyutlarından pozitif yönde etkilenmekte olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmamızda, Bireylerin sosyal medyada meşgul olmadıkları anlarda bile kendilerini bir sonraki meşgul olacakları zamanı düşünmekten geri duramadıkları durumları ifade eden Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği alt boyutu olan meşguliyet boyutunun ise sadece Yalnızlık Ölçeği puanından etkilendiği, Çocukluk Çağı Travması Ölçeği alt boyutları tarafından etkilenmediği görülmüştür.

Bireyin sosyal ağlara yoğunlaşmasına bağlı olarak, çevresiyle veya kendisiyle yaşadığı sorunsalları göstermesi olarak ifade edilen Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği alt boyutu olan Çatışma boyutunun Çocukluk Çağı Travması Ölçeği alt boyutlarının tamamı tarafından pozitif yönlü olarak etkilendiği regresyon analizleri ile ortaya konmuştur.

Bireylerin çeşitli nedenlerle sosyal medya bağımlısı olabildiği, depresyon yalnızlık, anksiyete, stres ve benzeri psikolojik problemlerden kaçmak için gerçek hayatta doğru ve etkili etkileşim, ilişki kurmadığın da kendini iyi hissetmek için sanal ortamdaki arkadaşlarına iletişime, eğlenceye yönelebilmektedir. Yine bu çalışmaya göre, Bağımlı profilleri ele alındığında, kişilerin kendilerini yalnız bunalmış, depresif ve stresli hissettikleri anlarda kaçış amacıyla bu ortamlara sığındıkları ifade edilmiştir (Dilci, 2015).

Arkadaşlarla ve aile ile olan çevrimiçi sosyal etkileşimin, yalnızlık duygularını azaltmada çevrimdışı sosyal etkileşimler için etkili bir seçenek görülebileceğini ortaya koymuştur (Yao ve Zhong ,2014).

Çocukluk çağı travmaları konusunda 201 üniversite öğrencisini kapsayan bir araştırma yapmıştır.. Araştırmacının elde ettiği sonuçlara göre çocukluk çağında karşılaşılan cinsel istismar, duygusal istismar ve duygusal ihmal bireylerin gelecekte psikiyatrik rahatsızlıklar ile tanışmasına sebep olmaktadır (Demirci ,2016).

Depresyon ve stres belirtileri, çocukluk çağı travmalarının etkisi altında şekillenen bir yapıdadır. Depresyona giren bireyin kendisini çevresinden ayırması ve yalnızlaşması, çocukluk çağı travmalarının yalnızlıkla ilişkisini ortaya koyan birbulgudur (Alpay, Aydın ve Bellur , 2017).

Araştırmadan elde edilen bulgular elbette sadece araştırma modelinden elde edilen bulgular ile sınırlı değildir. Veri toplama formunda sorulan demografik özellikler ve sosyal medya kullanım alışkanlıklarına göre yapılan analizlerden elde edilen bulgular önem taşımaktadır. Çalışmaya demografik özellikler üzerinden bakıldığında katılımcıların cinsiyet medeni durum, aylık gelir, anne-baba eğitim durumu, eğitim düzeyi, başarı (kendini başarılı görme ya da akademik), anne, baba, eğitim durumu, internette ne kadar zaman getirildiği, sosyal medyada geçirilen zaman, sosyal medyaya nereden bağlanıldığı ve

sosyal medyayı hangi amaçla kullanıldığının yalnızlık ölçeğine göre farklılaşması incelenmiştir. Buna göre, yalnızlık ölçeğinin cinsiyet, eğitim düzeyi, yaş, anne babanın eğitim ya da sağ olma durumu, akademik başarı ve günde kaç saat internet kullanıldığı değişkenlerine göre anlamlı farklılık saptanmamıştır.

Sosyal medya bağımlılığı, ve sosyo-demografik değişkenler arasında gerçekleştirilen farklılaşma incelendiğinde, cinsiyet, anne baba sağ olma durumu ve eğitim durumu gibi değişkenlerde anlamlı bir farklılaşma saptanmamıştır.

Lise öğrencileri üzerinde yapılan araştırmada sosyal medya kullanımında erkek öğrencilerin kızlara göre daha az vakit geçirdikleri sonucu elde edilmiştir (Balci,2014).

Gençlerin kendini sunma durumunun Instagram üzerinden, kendini ifade edebilme ve sosyal ilişki aksiyonlarının genellikle Twitter üzerinden yürütüldüğü, benlik imajı oluşturma etkilerinin ise Facebook, Twitter ve Instagram uygulamaları yoluyla gerçekleştiği ortaya konmuştur (Barak,2018).

Kendini ekonomik seviye olarak vasat bulan bireylerde meşguliyet, tekrarlama, çatışma, duygu durum düzenleme, sosyal medya bağımlılığı (genel) puanları diğerlerinden daha yüksek olmaktadır.

Sosyal medyanın kullanım amacı ve sosyal medya bağımlılığı incelendiğinde, yeni arkadaşlar edinmek için sosyal medyayı kullanan öğrencilerin meşguliyet, tekrarlama, çatışma, duygu durum düzenleme, sosyal medya bağımlılığı (genel) puanları diğerlerinden daha yüksektir olduğu bulunmuştur.

Lise öğrencileri üzerinde yaptığı araştırmalarında öğrencilerinin çoğunluğunun kendilerini daha az yalnız hissettiklerini ve bu yalnız hisseden öğrencilerin Facebookta daha fazla zaman geçirdikleri tespit edilmiştir (Chavez, 2017).

Yeni arkadaşlık kurmak için Facebook kullanımının zamanla yalnızlık hislerini azalttığını tespit etmişlerdir (Teppers, 2013).

Araştırma ölçeklerinden Çocukluk Çağı Travması alt boyutları cinsiyet açısından anlamlı farklılık saptanmıştır. Buna göre, erkek öğrencilerin fiziksel ihmal ve duygusal ihmal ve çağı travması (genel) puan ortalamaları kızlardan

daha yüksek olduğu bu araştırma ile tespit edilmiştir. Kendisini çok başarısız olarak gören öğrencilerin duygusal istismar, fiziksel ihmal, duygusal ihmal, cinsel istismar, çocukluk çağı travması (genel) boyutu puan ortalamaları diğerlerinden daha yüksek olduğu da yine bu araştırma ile ortaya konmuştur.

Mersin’de farklı türdeki liselerde eğitim gören 650 öğrencinin katılımıyla gerçekleştirilen “internet bağımlılığını yordamada yalnızlık, depresyon ve benlik saygısının rolünün ” araştırıldığı çalışmada , benlik saygısı ile internet bağımlılığı arasında negatif yönde, yalnızlık ile internet bağımlılığı arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu, depresyon ile internet bağımlılığı arasında ise anlamlı bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir (Kurtaran TG. 2008).

Ülkemizde 2016 yılında genç yetişkinlerin internet bağımlılığını yalnızlık açısından ele amış, 237 farklı öğrenciyi kapsayan bir araştırma yapmıştır. Çalışma sonunda, yalnızlık düzeyi ile internet bağımlılığı arasında pozitif yönlü ilişki tespit edilmiştir (Ümmet ve Ekşi ,2016).

Fiziksel ihmal, duygusal ihmal, cinsel istismar, çocukluk çağı travması (genel) boyutu puan ortalamaları diğerlerinden daha yüksek olduğu, yine Sosyal medyada oldukça az zaman geçiren öğrencilerin çocukluk çağı travması (genel), puan ortalamaları diğerlerinden daha yüksek olduğu, yeni arkadaş edinmek isteyenlerin fiziksel istismar ve çocukluk çağı travması genel puan ortalamaları diğerlerinden daha yüksek olduğu yine bu araştırma ile tespit edilen bulgular arasındadır.

Literatürdeki çalışmalara göre, yalnızlık internet bağımlılığını artırıcı yönde etkide bulunmaktadır (Balcı ve Gölcü, 2013; Esen, 2010; Korkut, 2016). Bazı çalışmalar, yalnızlığı azaltmak için internet ve sosyal medya kullanımının üzerinde durmuştur (Shamim, 2013). Ayrıca sosyal medya kullanımının sosyal desteği artırmak adına önemli ölçüde etkili olabileceğine dair çalışmalar da mevcuttur (Esen, 2010; Shaw ve Gant, 2002). Bu çalışmalara paralel olarak sosyal medya bağımlılığı aidiyet (Pelling & White, 2009) ve sosyal temas (Lee, Cheung ve Thadani, 2012) ile de ilgilidir.

Ana problemlerini çözümlmek yerine, yalnız olan bireylerin olumsuz yaşam sonuçlarıyla sonuçlanan güçlü kompülsif internet kullanım davranışları geliştirebileceğini göstermiştir (Kim, La Rose ve Peng,2009).

İnternetin ergenlerin kimliğini daha kolay ve yoğun bir şekilde kavramasına izin verdiğini, bu nedenle kendini ifade etme deneyimlerinin özgürlüğü onlar için cazip olduğunu göstermiştir. Bu durum sosyal medya ile de ilişkilendirilebilir. Çünkü bireyler sosyal medyayı kendilerini ifade edebilecekleri bir platform olarak görmektedirler (Blinka & Simahel,2009).

150 üniversite öğrencisi ile yapılan çalışmada,yalnızlık puanı yüksek olan öğrencilerin bilgisayarları eğlence amaçlı kullandıklarını bulmuşlardır (Whitty ve McLaughlin, 2007).sosyal ağ kullanımının bireyleri sosyalleştirdiğini ve gerçek hayatta iletişim sorunlarına neden olduğunu belirtmişlerdir. Araştırma kapsamında öğrencilerin sosyal ağ kullanım sıklığı ile yalnızlık puanlarının arttığı tespit edilmiştir (Göktaş, 2011).

6. BÖLÜM

SONUÇ

Bu çalışmada ergenlerde Yalnızlık ve Çocukluk Çağı Travmalarının Sosyal Medya bağımlılığına yol açma durumu detaylı olarak incelenmiştir. Ayrıca Yalnızlık, Çocukluk Çağı Travmalarının Sosyal Medya Bağımlılığı ölçeklerinden elde edilen alt boyutların; cinsiyet, yaş ,başarı durumu,gelir düzeyi, anne baba durumu, anne eğitim, baba eğitim, akademik başarı, günlük internet kullanımı, sosyal medyada geçirilen zaman, sosyal medya için kullanılan cihaz, sosyal medyanın amacı gibi demografik değişkenler açısından farklılık gösterip göstermediği analiz edilmiştir. Bu bölümde bu araştırmadan elde edilen bulgulara dayanarak, araştırma hipotezleri ile ilgili ulaşılan sonuçlara ve benzeri çalışmalar yönelik önerilere yer verilmiştir.

6.1. Sonuç

Bu araştırmada sosyal medya bağımlılığı bir bağımsız (etkilenen) değişken olarak ele alınmış ve Çocukluk Travması ile Yalnızlık değişkenlerinin sosyal medya bağımlılığını nasıl etkilediği ortaya konmaya çalışılmıştır. Örneklem grubu olarak ise ergenlerin seçilmesinin sebebi ise henüz çocukluk döneminden çıkmış bireyler olarak Çocukluk Çağı Travmalarını en iyi hatırlayan kategori olmaları ile birlikte, sosyal medyayı en aktif kullanan kesim olmalarının öne çıkmasıdır. Çocukluk Çağı Travmalarının yanında yalnızlık kavramının da ölçülmesi, sosyal medya kullanımının gerçekten sosyalleşmeyi sağlama konusunda ya da bireylere gerçekten bir arkadaş gibi yalnızlığını giderme konusunda bir etkisinin olup olmadığının gösterilebilmesini sağlamıştır.

Araştırmamızda Çocukluk Çağları Travmalarının ve yalnızlık puanının Sosyal Medya Bağımlılığı'nı etkilmesi tüm alt boyutlar açısından da derinlemesine incelenmiştir. Sosyal medya bağımlılığı toplam boyutunun yalnızlık kavramından etkilenmediği, ancak Çocukluk Çağı Travması Ölçeği alt boyutlarından olan, Duygusal İstismar, Duygusal İhmal, Cinsel İstismar boyutlarından pozitif yönde etkilenmekte olduğu tespit edilmiştir. Bireyin sosyal ağlara yoğunlaşmasına bağlı olarak, çevresiyle veya kendisiyle yaşadığı sorunsalları göstermesi olarak ifade edilen Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği alt boyutu olan Çatışma boyutunun Çocukluk Çağı Travması Ölçeği alt boyutlarının tamamı tarafından pozitif yönlü olarak etkilendiği regresyon analizleri ile ortaya konmuştur. Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği alt boyutu olan meşguliyet boyutunun ise sadece Yalnızlık Ölçeği puanından etkilendiği, Çocukluk Çağı Travması Ölçeği alt boyutları tarafından etkilenmediği görülmüştür.

6.2. Öneriler

Bu çalışma ile çocukluk çağında yaşanan olası travmaların bir sonraki evre olan ergenlik döneminde sosyal medya bağımlılığı olarak kendini gösterdiği ortaya konmuştur. Dolayısıyla özellikle ailelerin çocuklarını yetiştirme konusunda oldukça eğitilmiş olmaları ve yaşanabilecek en küçük ihmalin bile çocukta bir travma oluşturduğunu bilmeleri gerekmektedir. Çocukluk çağının hemen akabindeki evre olan ergenlik evresinde belki küçük ihmallerden bile kaynaklanmış olan bu travmaların en hafifinin bile sosyal medya bağımlılığına sebebiyet verdiği unutulmamalıdır. Ülkemizde bu bağlamda Çocuk gelişimi uzmanlarına ve Çocuk psikolojisi uzmanlarına oldukça büyük görevler düşmektedir. Ayrıca bu konuda halka farklı yönleri ile dokunan resmi kurumlara ve kamuoyunu aydınlatmakla görevli medya kuruluşlarına oldukça önemli yükümlülükler düşmektedir.

Araştırmanın tüm sonuçları dikkate alarak rahatlıkla ifade edilebilir ki; aileler çocuk sahibi olmadan çocuk gelişimi ve psikolojisi konusunda yeterli bilgiye sahip olmaları, çocuklarında travma oluşturacak tutum ve davranışlardan kaçınmaları gerekir. Aksi durumda çocuklarda yaşanacak olası travmaların en

hafif sonucunun, ergenlik çağında özellikle sosyal medya bağımlılığı olarak gün yüzüne çıkacağını bilmeleri gerekir.

Bireylerin çocukluk evrelerinde olası travmalardan oldukça iyi korunmaya ihtiyaçları vardır. Çocukluk evresinde çocukların gelişimlerinin mutlaka çocuk gelişimi uzmanları ya da çocuk psikoloğu tarafından takip edilmesi sağlanmalı, olası travmaların bu evrede ortadan hızlıca sağlanmalıdır. Ailelerin çocuklarına davranış biçimleri farklı platformlarda anlatılmalı travmasız çocukluk çağının yaşanabilmesi için alınması gerekli tedbirler ortaya konmalıdır.

Ebeveynler, çocuklarına olası fiziksel ya da cinsel istismar olaylarında susmamalarının ve en kısa zamanda yaşanan fiili durumu büyüklerine anlatmasının gereği öğretilmelidir. Böylece oluşan travmanın büyümesi engellenerek zararları en aza indirilebilmesi sağlanmış olabilecektir.

Sosyal medyanın bilinçli kullanımı konusunda insanlar aydınlatılmalıdır. Sosyal medya bağımlılığının engellenmesi için ailenin ergenlere sağladığı sosyal destek artırılmalıdır. Aile ve sosyal çevre çocukların yalnızlık duygularını azaltmak için destek olmalıdır. Aileler ergenlik evresine geldiğinde sosyal medya bağımlısı bir çocukla karşılaşmak istemiyorsa, çocuklarını sevgi ortamında büyütmeli, konuşabilir derdini anlatabilir bir çocuk yetiştirmeyi ilke edinmeleri gereklidir.

Anne babalar çocukların da birey olduğu, yetiştirilmelerinde yapılacak yanlışların henüz ergenlik döneminde bile farklı bağımlılıklar olarak ortaya çıktığını unutmamalıdır. Aileler çocuklarının yalnızlık duygusu yaşamaması için sosyal ve sportif faaliyetlere yönlendirmelidir. Aileler, çocukların yaşadıkları olumsuz durumları rahatça anlatabileceği bir ev ortamının sağlanması, onlara ebeveyn güveninin verilmesi konusunda çaba sarfetmelidir.

Aileler çocuklarını daha iyi yetiştirebilmek için Çocuk Gelişimi Uzmanı ya da Çocuk psikoloğuna götürmekte çakinmemeli, kendilerinin tespit edemeyeceği travmaların uzmanlar tarafından çok kolay bir şekilde tespit edilip , etkilerinin giderilmeine yönelik oldukça başarılı çalışmalar yapılabileceğini iyi bilmeleri gerekir.

Çocukluk çağı travmaları, yalnızlık ve sosyal medya bağımlılığı üzerine yapılacak bundan sonraki araştırmalarda; çocukluk çağı travmasının Sosyal medya bağımlılığına etkisinde aracılık (medyatör) değişkenler bulmak üzerinde araştırmalar yapılmalıdır. Ayrıca çocukluk çağı travmasının Sosyal medya bağımlılığına etkisinde uyumlaştırıcı (moderatör) değişkenler bulmak sosyal medya bağımlılığının azaltılabilmesine olanak sağlayabilir. Bu nedenle uyumlaştırıcı etki gösterebilecek olası kavramların da eklenerek çocukluk çağı travması ve sosyal medya bağımlılığı üzerine daha kapsamlı araştırmaların yapılması sosyal medya bağımlılığı ile mücadelede farklı yönlerin keşfedilmesininin faydalı olacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Acehan, S., Bilen, A., Ay, M. O., Gülen, M., Avcı, A., & İçme, F. (2013). Çocuk istismarı ve ihmalinin değerlendirilmesi. *Arşiv Kaynak Tarama Dergisi*, 22(4), 591-614.
- Akar, E. (2010). *Sosyal medya pazarlaması: Sosyal webde pazarlama stratejileri*. Efil Yayınevi.
- Akinci Vural, Z. B., & Bat, M. (2010). Yeni Bir İletişim Ortamı Olarak Sosyal Medya: Ege Üniversitesi İletişim Fakültesine Yönelik Bir Araştırma. *Journal of Yaşar University*, 20(5), 3348-3382.
- Alaçam, H., Ateşçi, F. Ç., Şengül, A. C., & Tümkaya, S. (2015). The relationship between smoking & alcohol use and internet addiction among the university students. *Anatolian Journal of Psychiatry*, 16(6), 383-388.
- Alamdarlo, G. H., Dehshiri, G., Shojaee, S., & Hakimirad, E. (2008). General health and loneliness in elders living with their own families in compare to elders who were living in nursing homes in Tehran city. *International Journal of Psychology*, 43(3-4).
- Alavi, S. S. (2012). Behavioral Addiction versus Substance Addiction: Correspondence of Psychiatric and Psychological Views. *Int J Prev Med*. 2012 Apr, 3(4): 290–294.
- Alkan, S., & Sezgin, A. (1998). Yetişkin hastalarda yalnızlık. *CÜ HYO Dergisi*, 2(1), 43-51.
- Allsop, D. J., Norberg, M. M., Copeland, J., Fu, S., & Budney, A. J. (2011). The Cannabis Withdrawal Scale development: patterns and predictors of cannabis withdrawal and distress. *Drug and alcohol dependence*, 119(1-2), 123-129.
- Alpay, Emre Han, Arzu Aydın, Zümrüt Bellur. "Çocukluk çağı travmalarının depresyon ve travma sonrası stres belirtileri ile ilişkisinde duygu

düzenleme güçlüklerinin aracı rolü". Klinik Psikiyatri Dergisi, 2017, 20: 218-226.

Amerikan Psikiyatri Birliği (2013). Diagnostic and statistical manual of mental disorders. *BMC Med*, 17, 133-137.

Anderson, C. A., Horowitz, L. M., & French, R. D. (1983). Attributional style of lonely and depressed people. *Journal of Personality and Social Psychology*, 45(1), 127.

Andreassen, C. S., Torsheim, T., Brunborg, G. S., & Pallesen, S. (2012). Development of a Facebook addiction scale. *Psychological reports*, 110(2), 501-517.

Aral, N., & Gürsoy, F. (2001). Çocuk hakları çerçevesinde çocuk ihmal ve istismarı. *Milli Eğitim Dergisi*, 151(5), 27-54.

Arısoy, Ö. (2009). İnternet bağımlılığı ve tedavisi. *Psikiyatride güncel yaklaşımlar*, 1(1), 55-67.

Aydemir, İ., & Yurtkulu, F. (2012). Çocuğa yönelik cinsel istismarla mücadelede: Çocuk İzlem Merkezi. *Ankara Sağlık Bilimleri Dergisi*. 2012 1(2). 151-166.

Bahali, K., Akçan, R., Tahiroğlu, A. Y., & Avcı, A. (2010). Child sexual abuse: seven years in practice. *Journal of forensic sciences*, 55(3), 633-636.

Bal Krishnan, V., & Shamim, A. (2013). Malaysian Facebookers: Motives and addictive behaviors unraveled. *Computers in Human Behavior*, 29(4), 1342–1349

Balci, Ş., & Gölcü, A. (2013). Facebook addiction among university students in Turkey: "Selcuk University example". *Journal of Turkish Studies*, 34, 255–278.

Balci, Ş. and Tiryaki, S. (2014, June). Facebook addiction among high school students in Turkey. Paper presented at International Academic Conferences, Vienna, Austria.

- Barutçu, S., & Tomaş, M. (2013). Sustainable Social Media Marketing and Measuring Effectiveness of Social Media Marketing. *İnternet Uygulamaları ve Yönetimi Dergisi*, 4(1), 5-24.
- Barak, A. (2018). Sosyal medya kullanım motivasyonları üzerine karşılaştırmalı bir araştırma: Facebook, Twitter, Instagram örneği (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya
- Başer, A. (2014). Sosyal medya kullanıcılarının kişilik özellikleri, kullanım ve motivasyonlarının sosyal medya reklamlarına yönelik genel tutumları üzerindeki rolü: Facebook üzerine bir uygulama. *Marmara Üniversitesi, Doktora Tezi.*
- Beard, K. W., & Wolf, E. M. (2001). Modification in the proposed diagnostic criteria for Internet addiction. *Cyberpsychology & behavior*, 4(3), 377-383.
- Bedir, A., & Gülcü, A. (2016). Sosyal medya kullanımının üniversite öğrencilerinin akademik başarılarına ve tutumlarına etkisi. *Erzurum Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi.*
- Belkin, D. S., Greene, A. F., Rodrigue, J. R., & Boggs, S. R. (1994). Psychopathology and history of sexual abuse. *Journal of Interpersonal Violence*, 9(4), 535-547.
- Bernstein, D. P., & Fink, L. (1998). *Childhood trauma questionnaire: A retrospective self-report: Manual*. Harcourt Brace & Company.
- Beyaztas, F. Y., Dokgoz, H., Oral, R., & Demirel, Y. (2006). Child physical abuse: a five case report. *Middle East Journal of Family Medicine*, 4(2), 21-26.
- Bilgi, A. (2005). Bilgisayar oyunu oynayan ve oynamayan ilköğretim öğrencilerinin saldırganlık, depresyon ve yalnızlık düzeylerinin incelenmesi. *Marmara Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi.*

- Bilir, S., Ari, M., Donmez Baykoc, N., Atik, B., & San, P. (1991). An investigation of the frequency of physical punishment of 50473 children between 4-12 years in 16 cities of Turkey. *Ana Çocuk Sagligi ve Egitimi Dergisi*, 5, 1-18.
- Blinka, L., & Smahel, D. (2009). Fourteen is fourteen and a girl is a girl: Validating the identity of adolescent bloggers. *Cyberpsychology & behavior*, 12(6), 735-739.
- Boneva, B., Kraut, R., & Frohlich, D. (2001). Using e-mail for personal relationships: The difference gender makes. *American behavioral scientist*, 45(3), 530-549.
- Bostancı, M. (2010). Sosyal medyanın gelişimi ve iletişim fakültesi öğrencilerinin sosyal medya kullanım alışkanlıkları. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. *Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri*.
- Botha, E., Farshid, M and Pitt, L., (2011) How sociable ? An exploratory study of university brand viability in social media. *South African Journal of Business Management*, 42(2) 43-51
- Boulos, M. N. K., Maramba, I., & Wheeler, S. (2006). Wikis, blogs and podcasts: a new generation of Web-based tools for virtual collaborative clinical practice and education. *BMC medical education*, 6(1), 41.
- Bowlby J (1980). *Attachment and loss: Vol. 3. Loss, sadness, and depression*. New York: Basic Books
- Brassard, M. R., & Gelardo, M. S. (1987). Psychological maltreatment: The unifying construct in child abuse and neglect. *School Psychology Review*.
- Bruns, A., & Bahnisch, M. (2009). Social media: Tools for user-generated content. Social drivers behind growing consumer participation in user-led content generation, *State of Art*. 1.
- Bulunmaz, B. (2011). Otomotiv sektöründe sosyal medyanın kullanımı ve Fiat örneği. *Global Media Journal Turkish Edition*, 2(3), 19-50.

- Bulunmaz, B. (2014). Yeni Medya Eski Medyaya Karşı: Savaşı Kim Kazandı Ya Da Kim Kazanacak?. *Karadeniz Teknik Üniversitesi İletişim Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 22-29.
- Buluş, M. (1997). Üniversite Öğrencilerinde Yalnızlık. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(3), 82-90.
- Butchart, A., Harvey, A. P., Mian, M., FURNISS, T., & Kahane, T. (2006). WHO and International Society for Prevention of Child Abuse and Neglect. Preventing child maltreatment: a guide to taking action and generating evidence. *Geneva: World Health Organization*.
- Büyüksenner, E. (2009). Türkiye’de sosyal ağların yeri ve sosyal medyaya bakış. XIV. *Türkiye’de İnternet Konferansı Bildirileri*, 12-13.
- Cami, J., & Farré, M. (2003). Drug addiction. *New England Journal of Medicine*, 349(10), 975-986.
- Cezair, B. (2018). Sosyal medyanın ağızdan ağıza pazarlamaya etkisi: üniversite öğrencileri üzerinde bir araştırma. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*. Yüksek Lisans Tezi.
- Chavez, G. B., & Chavez, F. C. (2017). "Relationship Between Facebook Addiction and Loneliness of Filipino High School Students". *Liceo Journal of Higher Education Research*, 13(1), 50-60.
- Copeland, W.E., Keeler, G., Angold, A., & Costello, E.J. (2007). Traumatic events and posttraumatic stress in childhood. *Archives of General Psychiatry*, 64, 577-584.
- Cronbach L.J. (1957) The Two Disciplines of Scientific Psychology. *American Psychologist* 12 (11), 671-684.
- Curtis E, Comiskey C, Dempsey O (2016) Importance and use of correlational research. *Nurse Researcher*. 23, 6, 20-25
- Cüceloğlu, D. (2005). İnsan ve davranışı. *Remzi Kitabevi*, İstanbul.

- Çakır, O., & Oğuz, E. (2017). The correlation between high school students' loneliness levels and smart phone addiction. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13, 418-429.
- Çam, E., & İsbulan, O. (2012). A New Addiction for Teacher Candidates: Social Networks. *Turkish Online Journal of Educational Technology-TOJET*, 11(3), 14-19.
- Çapri, B., Gündüz, B., & Gökçakan, Z. (2011). Maslach Tükenmişlik Envanteri-Öğrenci Formu'nun (Mte-Öf) Türkçe'ye Uyarlaması: Geçerlik Ve Güvenirlik Çalışması. *Cukurova University Faculty of Education Journal*, 40(1).
- Daldal, K. M. (2013). Sosyal medyada mobil etiketleme farkındalığı: Sosyal medya tüketicileri üzerinde bir araştırma. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*. Yüksek Lisans Tezi.
- de Jong Gierveld, J. (1998). A review of loneliness: concept and definitions, determinants and consequences. *Reviews in Clinical Gerontology*, 8(1), 73-80.
- Demirci, Kadir. "Çocukluk çağı travmaları ve obsesif kompulsif belirtilerin ilişkisinin incelenmesi". *Journal of Mood Disorders*, 2016, 6 (1): 7-13.
- Deniz, L., & Gürültü, E. (2018). Lise öğrencilerinin sosyal medya bağımlılıkları. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 26(2), 355-367.
- Dikme, G. (2013). Üniversite öğrencilerinin iletişimde ve günlük hayatta sosyal medya kullanım alışkanlıkları: Kadir Has Üniversitesi örneği. *Kadir Has Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü*. Yüksek Lisans Tezi.
- Duy, B. (2003). Bilişsel-davranışçı yaklaşıma dayalı grupla psikolojik danışmanın yalnızlık ve fonksiyonel olmayan tutumlar üzerine etkisi. *Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü*, yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara.
- Duygulu, S. (2018). Yeni Medya Teknolojilerinin K-Kuşağının Ebeveynleri İle Olan İletişimine Etkisi. *TRT Akademi*, 3(6), 632-652.

- Dilci, Tuncay (2015). Dijital Diyet Zamanı Elektronik Bağımlılık Ve Başa Çıkma Kayseri: Geçit Yayıncılık.
- Eminoğlu, N., & Tanrikulu, H. (2018). Sosyoekonomik Düzeyi Düşük Bölgelerde Okuma Yazma Öğrenerek İlkokula Başlamış Öğrencilerin Karşılaştıkları Sorunların İncelenmesi. *Uluslararası Okuma Araştırmaları*.
- Ernst, J. M., & J. T. (1999). Lonely hearts: Psychological perspectives on loneliness. *Applied and Preventive Psychology*, 8(1), 1-22.
- Erözkan, A. (2009). Lise öğrencilerinde kişilerarası ilişki tarzlarının yordayıcıları. Selçuk Üniversitesi *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (21), 543-551.
- Eryılmaz, B. (2014). Sosyal medya kullanımının müşteri tercihleri üzerine etkileri: konaklama işletmelerinde bir inceleme. *Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi*.
- Fang, X., Brown, D. S., Florence, C. S., & Mercy, J. A. (2012). The economic burden of child maltreatment in the United States and implications for prevention. *Child Abuse and Neglect*, 2, 156-65
- First, M. B., France, A., & Pincus, H. A. (2004). *DSM-IV-TR guidebook*. American Psychiatric Publishing, Inc..
- Field, A. (2013). *Discovering Statistics with IBM SPSS* Newbury Park, CA: Sage.
- Fishbain, D. A., Rosomoff, H. L., & Rosomoff, R. S. (1992). Drug abuse, dependence, and addiction in chronic pain patients. *The Clinical journal of pain*, 8(2), 77-85.
- Friedman, M. J. (2000). What might the psychobiology of posttraumatic stress disorder teach us about future approaches to pharmacotherapy? *The Journal of clinical psychiatry*. 4(2), 67-85.
- Fromm-Reichmann, F. (1959). *On Loneliness*. In Bullard, D. (Ed), *Psychoanalysis and Psychotherapy – Selected Papers* (325-336) Chicago: The University of Chicago Press.

- Geçtan, E. (2004). *İnsan Olmak (3. Basım)*. İstanbul: Metis Yayınları.
- Goldberg, I. (1996). *Internet addiction disorder*. Ulpgc.
- Golberg M.A Cho H.A (2012) Introduction to Regression Analysis. WIT Press. UK
- Goldin-Meadow, S. (2007). Pointing sets the stage for learning language—and creating language. *Child development*, 78(3), 741-745.
- Gönenli, G., & Hürmeriç, P. (2012). Sosyal medya: Bir alan çalışması olarak facebook'un kullanımı. *Sosyal medya/akademi içinde*, 213-242.
- Güler-Yılmaz, M. (2012). Ortaöğretim öğrencilerinin yalnızlık düzeyleri ile utangaçlık düzeyleri arasındaki ilişki (İstanbul ili Tuzla ilçesi örneği). Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, *Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü*, İstanbul.
- Günüç, S. (2009). İnternet bağımlılık ölçeğinin geliştirilmesi ve bazı demografik değişkenler ile internet bağımlılığı arasındaki ilişkilerin incelenmesi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 100.
- Gürgen, F. (2019). Okul öncesi eğitimi öğretmenlerin çocuklarla kurdukları ilişki ile çocukların sosyal becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi *Aksaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*. Yüksek Lisans Tezi.
- Halvorsen, K. (2002). *Unemployment, social isolation and loneliness*. Aalborg Universitet.
- Hamamci, Z. (2006). Integrating psychodrama and cognitive behavioral therapy to treat moderate depression. *The Arts in Psychotherapy*, 33(3), 199-207.
- Hawkey, L. (2018). Loneliness. *Britannica*.
- Hazar, M. (2011). Sosyal medya bağımlılığı-bir alan çalışması. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, 32(1), 151-176.

- Heiman, J. R., Verhulst, J., & Heard-Davison, A. R. (1994). *Childhood sexuality and adult sexual relationships. How are they connected by data and by theory?* W: J. Bancroft (red.). Sexual development in childhood, 404-420.
- Henderson, E. C. (2001). *Understanding addiction*. Oxford, Mississippi: University Press of Mississippi.
- Herman, J. L. (2015). *Trauma and recovery: The aftermath of violence--from domestic abuse to political terror*. Hachette UK.
- Hou, Y., Xiong, D., Jiang, T., Song, L., & Wang, Q. (2019). Social media addiction: Its impact, mediation, and intervention. *Cyberpsychology: Journal of Psychosocial Research on Cyberspace*, 13(1).
- Iwaniec, D. (1999). *Child abuse, parenting, identification and treatment. Psychology for social carers*. London: Jessica Kingsley.
- İşiten, N. (2012). Facebook ve Twitter davranış bozukluğu yapıyor mu? (Çevrimiçi: <http://www.e-psikiyatri.com/facebook-ve-twitter-davranis-bozuklugu-yapiyor-mu33945>)
- İşlek, M. S. (2012). Sosyal medyanın tüketici davranışlarına etkileri Türkiye'deki sosyal medya kullanıcıları üzerine bir araştırma *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü*. Yüksek Lisans Tezi.
- Jones, E. D., & McCurdy, K. (1992). The links between types of maltreatment and demographic characteristics of children. *Child abuse & neglect*, 16(2), 201-215.
- Jones, W. H., Freemon, J. E., & Goswick, R. A. (1981). The persistence of loneliness: Self and other determinants 1. *Journal of personality*, 49(1), 27-48.
- Kahyaoglu Sut, H., & Balkanlı Kaplan, P. (2016). Effect of pelvic floor muscle exercise on pelvic floor muscle activity and voiding functions during pregnancy and the postpartum period. *Neurourology and urodynamics*, 35(3), 417-422.

- Kalaycı Şeref 'SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri' Asil Yayın Dağıtım, Ankara 2006, s.405.
- Kang, M. (2010). Measuring social media credibility: A study on a Measure of Blog Credibility. *Institute for Public Relations*, 59-68.
- Kaplan, A., Haenlein, M. (2014). Collaborative projects (social media application): About Wikipedia, the free encyclopedia. *Business Horizons*, Volume 57 Issue 5, pp.617-626
- Kaplan, S. J., Pelcovitz, D., & Labruna, V. (1999). Child and adolescent abuse and neglect research: A review of the past 10 years. Part I: Physical and emotional abuse and neglect. *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry*, 38(10), 1214-1222.
- Kara, B., Biçer, Ü., & Gökalp, A. S. (2004). *Çocuk İstismarı*. Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi, 47, 140-151
- Kara, T., & Özgen, E. (Eds.). (2012). *Sosyal medya akademisi*. Beta Basım Yayın.
- Karakitapoğlu-Aygün, Z., & İmamoğlu, E. O. (2008). *Bes alanda dengeli benlik: Farklı kültür ve aile ortamlarında benlik kurguları ve iyi olma hali ile ilişkileri* [The balanced self in five domains: Relationships of self-construals with well-being in different cultural and family contexts]. In 15th Turkish Psychology Congress, Istanbul, Turkey.
- Karl, K., Peluchette, J., & Schlaegel, C. (2010). Who's posting Facebook faux pas? A cross-cultural examination of personality differences. *International Journal of Selection and Assessment*, 18(2), 174-186.
- Kars Ö. (1996) *Çocuk istismarı : Nedenleri ve Sonuçları*. Bizim Büro, Ankara 1996.
- Kempe, C. H., Silverman, F. N., Steele, B. F., Drogemuller, W., and Silver, H. K. (1977). The battered child syndrome. *Journal of the American Medical Association*, 181, 17-24.

- Kılıç, A. (2011). 4857 Sayılı Kanun Ve Yargıtay Kararları Çerçevesinde Ödünç İş İlişkisi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal ve Teknik Araştırmalar Dergisi*, (1), 57-78.
- Kılınç, H. (2005). Ergenlerin yalnızlık düzeyleri ve kişilerarası ilişkilerle ilgili bilişsel çarpıtmaları arasındaki ilişkinin incelenmesi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü.
- Kim, J., LaRose, R., & Peng, W. (2009). Loneliness as the cause and the effect of problematic Internet use: The relationship between Internet use and psychological well-being. *CyberPsychology & Behavior*, 12(4), 451-455.
- Koçak, D. Y., Hotun-Şahin, N., & Büyükkayacı-Duman, N. (2015). Alkol ve sigara bağımlılığı, kadın sağlığına etkileri ve hemşirelik girişimleri. Literatür Sempozyum *Psikiyatri/Nöroloji/Davranış Bilimleri Dergisi*, 1(5), 43-47.
- Korbin, J. E. (1991). Cross-cultural perspectives and research directions for the 21st century. *Child Abuse & Neglect*, 15, 67-77.
- Korkmazlar, Ü., Kabir, R., Engin, P., & Büyükyazıcı, Z. (2010). *Türkiye’de Çocuk İstismarı ve Aile İçi Şiddet Araştırması*. TC Başbakanlık Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu, UNICEF-Türkiye.
- Kozaklı, H. (2006). Üniversite öğrencilerinde yalnızlık ve sosyal destek düzeyleri arasındaki ilişkilerin karşılaştırılması. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Kozcu, Ş. (1991). *Çocuk istismarı ve ihmali*. Aile Yazıları, 5(3), 380.
- Kurtaran TG. (2008). İnternet bağımlılığını yordayan değişkenlerin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi Mersin Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin
- Kuss, D. J., & Griffiths, M. D. (2011). Online social networking and addiction—a review of the psychological literature. *International journal of environmental research and public health*, 8(9), 3528-3552.

- Lammers, W. J, & Badia, P. (2005). *Fundamentals of Behavioral Research*. Wadsworth: Belmont, CA.
- Leedy P.D. & Ormrod J.E. (2010) *Practical Research: Planning and Design*. 9th edn. Pearson Educational International, Boston.
- Mayfield, A. (2008). *What is social media*. NDU Press.
- Myers, J. E., Diedrich, S., Lee, D., McClanahan Fincher, K., & Stern, R. (1999). Professional writing on child sexual abuse from 1900 to 1975: Dominant themes and impact on prosecution. *Child Maltreatment*, 4(3), 201-216.
- Mooi, E., & Sarstedt, M. (2014). Chapter 7: Regression Analysis. In E. Mooi, & M. Sarstedt (Eds.), *A Concise Guide to Market Research* (pp. 273-324). Berlin: Springer-Verlag.
- National Institute of Mental Health (2008). *Helping Children and Adolescents Cope with Disasters and Other Traumatic Events: What Parents, Rescue Workers, and the Community Can Do. Brochures and Fact Sheets*.
- O'Hagan, K. (2006). *Identifying Emotional And Psychological Abuse: A Guide For Childcare Professionals: A Guide for Childcare Professionals*. McGraw-Hill Education (UK).
- Okutan, S. B. (2017). Riskli davranış gösteren ergenlerde, çocukluk çağı travmalarının ruhsal belirtilerle ilişkisi. *İstanbul Ticaret Üniversitesi*. Yüksek Lisans Tezi.
- Osborne, M., & Dredze, M. (2014, May). Facebook, twitter and google plus for breaking news: Is there a winner?. In Eighth *International AAAI Conference on Weblogs and Social Media*.
- Ögel, K. (2017). *İnternet Bağımlılığı* (3. Baskı). İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Özbay, Y., & Şahin, B. (1997). *Stresle başa çıkma tutumları envanteri: Geçerlik ve güvenirlik çalışması*. IV. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi. Ankara, 1-3.

- Pelcovitz, D., Kaplan, S. J., DeRosa, R. R., Mandel, F. S., & Salzinger, S. (2000). Psychiatric disorders in adolescents exposed to domestic violence and physical abuse. *American journal of Orthopsychiatry*, 70(3), 360-369.
- Pelling, E. L., & White, K. M. (2009). The theory of planned behavior applied to young people's use of social networking web sites. *CyberPsychology & Behavior*, 12(6), 755–759.
- Peplau, L. A., & Perlman, D. (1982a). *Perspectives on Loneliness*. In L. A. Peplau & D. Perlman (Eds.), *Loneliness: A sourcebook of current theory, research and therapy* (pp. 1–18). New York: Wiley.
- Peplau, L.A., & Perlman, D. (1982). *Perspectives on Loneliness*. In L.A. Peplau & D. Perlman (Eds.), *Loneliness: A sourcebook of current theory, research and therapy* (pp.1–19). New York: John Wiley.
- Polat, O. (2001). *Çocuk ve şiddet*. Der Yayınları.
- Privitera GJ (2014). *Research methods for the behavioral sciences*. . SAGE Publications,
- Rosenberg, M. S. (1987). New directions for research on the psychological maltreatment of children. *American Psychologist*, 42(2), 166.
- ROSS, Amanda; WILLSON, Victor L. Independent samples T-test. In: *Basic and Advanced Statistical Tests*. Brill Sense, 2017. p. 13-16.
- Rubenstein, C., Shaver, P., & Peplau, L. A. (1979). Loneliness. *Human Nature*, 2(2), 58-65.
- Ruppert, F. (2011). *Splits in the soul: Integrating traumatic experiences*. Green Balloon Publ.
- Sanders, C. E., Field, T. M., Diego, M., & Kaplan, M. (2000). The relationship of Internet use to depression and social isolation among adolescents. *Adolescence*, 35(138), 237-237.

- Sarıçam, H. (2011). Üniversite öğrencilerinin reddedilme duyarlılıkları ile benlik saygıları ve yalnızlık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, *Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü*, Erzurum.
- Savci, M., & Aysan, F. (2015). *Relationship between impulsivity, social media usage and loneliness*. Educational Process: International Journal.
- Seferoğlu, S. S., & Yıldız, H. (2013). Dijital çağın çocukları: İlköğretim öğrencilerinin Facebook kullanımları ve internet bağımlılıkları üzerine bir araştırma. *İletişim ve Diploması*, 2, 31-48.
- Sever, S. (2000). *Bütünleşik Pazarlama İletişimi Yaklaşımına Göre Yeni Medya Planlaması Konsepti*. Anadolu Üniversitesi.
- Sevinç, S.S. (2012). Pazarlama İletişiminde Sosyal Medya. *Optimist Yayınları*, 121).
- Shaw, L. H., & Gant, L. M. (2002). In defense of the Internet: The relationship between Internet communication and depression, loneliness, self-esteem, and perceived social support. *Cyberpsychology & Behavior*, 5(2), 157–171.
- Smith, T. (2008). *Power to the people: Social media tracker wave 3*. Universal McCann.
- Smith, T. (2009). The social media revolution. *International journal of market research*, 51(4), 559-561.
- Simon, M. K., and Goes, J. (2011). Dissertation and scholarly research: Recipes for success . Seattle, WA, Dissertation Success, LLC
- Sönmez, B. (2013). Sosyal medya ve ortaöğretim öğretmenlerinin facebook kullanım alışkanlıkları. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, *Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Antalya.
- Şahiner, Ü. M., Yurdakök, K., Kavak, U. S., & Çetin, İ. (2001). Tıbbi açıdan çocuk istismarı. *Katkı Pediatri Dergisi*, 22(5), 276-285.

- Şar, V., Öztürk, P. E., & İkikardeş, E. (2012). Çocukluk çağı ruhsal travma ölçeğinin Türkçe uyarlamasının geçerlilik ve güvenilirliği. *Türkiye Klinikleri. Journal of Medical Sciences*, 32(4), 1054-1063.
- Şendil, G., & Kızıldağ, Ö. (2005). *Evlilik çatışması ve çocuk: Çatışmalı evde çocuk büyütme*. Morpa.
- Şenkal, İ. (2013). Üniversite Öğrencilerinde Çocukluk Çağı Travmaları ve Bağlanma Biçiminin Depresyon ve Kaygı Belirtileri ile İlişkisinde Aleksitiminin Aracı Rolünün İncelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi*.
- Taneli, S., Albayrak, E. C., & Sivrioğlu, E. Y. (1999). *Küçük çocuğun cinsel tacizi ve tanı zorlukları. Ben Hasta Değilim, Çocuk Sağlığı ve Hastalıklarının Psikososyal Yönü*. İstanbul: Nobel Tıp Kitapevi, 531-541.
- Teppers, E., Luyckx, K., Klimstra, T. A., & Goossens, L. (2013). "Loneliness and Facebook Motives in Adolescence: A Longitudinal Inquiry Into Directionality of Effect". *Journal of Adolescence*, 37(5), 691-699.
- Terr, L. C. (1991). Acute responses to external events and posttraumatic stress disorders. *A comprehensive textbook (p. 755–763)*.
- Turan, A. F. (2010). Üniversite öğrencilerinin ilişkilerle ilgili bilişsel çarpıtmalarını yordamada yalnızlık, benlik saygısı, yaş, cinsiyet ve romantik ilişki yaşama durumunun rolü. *Anadolu Üniversitesi*.
- Turel, O., & Serenko, A. (2012). The benefits and dangers of enjoyment with social networking websites. *European Journal of Information Systems*, 21(5), 512-528.
- Tutgun-Ünal, A. (2015). Sosyal medya bağımlılığı: Üniversite öğrencileri üzerine bir araştırma. *Marmara Üniversitesi*.
- Türksoy, N. (2003). Psikolojik travma ve tanım sorunları. *Psikolojik Travma ve Sonuçlar*.
- Uğur, A. (2018). Üniversite öğrencilerindeki sosyal kaygı düzeyinin, alkol, yalnızlık düzeyi ve sosyal medya sıklığı ile ilişkisinin incelenmesi. Yüksek lisans tezi. *Üsküdar Üniversitesi*. İstanbul.

- Ulucan, N. C. (2016). Online satış platformlarında müşteri ilişkileri yönetiminin performansa etkisi üzerinde sosyal medya kullanımının rolü: Sosyal müşteri ilişkileri yönetimi (Sosyal CRM) (Doctoral dissertation, Sosyal Bilimler Enstitüsü). *Haliç Üniversitesi*.
- Uskun, E., Öztürk, M., Aydın, Ü., Üçtaşlı, S., (2002). Süleyman Demirel Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Öğrencilerinin Sosyal Ve Psikolojik Özellikleri, *A.Ü. Diş Hek. Fak. Dergisi*. 32(1) 35-44
- Üksel, S. (2015). Kullanımlar ve doyumlar kuramı çerçevesinde sosyal medya kullanımı: Sakarya üniversitesi öğrencileri üzerine bir araştırma. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*. Doktora Tezi.
- Ümmet, Durmuş, Füsün Ekşi. "Türkiye'de genç yetişkinlerde internet bağımlılığı: yalnızlık ve sanal ortam yalnızlık bağlamında bir inceleme". *Türk Bağımlılıklar Dergisi*, 2016, 3 (1): 29-53.
- Weis, K., & Borges, S. S. (1973). Victimology and rape: The case of the legitimate victim. *Issues Criminology*, 8, 71.
- World Health Organization. (2002). *The world health report 2002: reducing risks, promoting healthy life*. World Health Organization.
- World Health Organization. (2006). *The world health report 2006: working together for health*. World Health Organization.
- Woodworth R.S. (1938) *Experimental Psychology*. Henry Holt, New York.
- Yao, Mike Z. ve Zhong, Zhi-jin (2014). Loneliness, Social Contacts And Internet Addiction: A Cross-Lagged Panel Study. *Computers in Human Behavior* 30, 164–170.
- Yahyaoğlu, R. (2007). *Yalnızlık Psikolojisi: Kurt Kapanından Huzur Limanına*. İstanbul: Nesil Yayınları
- Yanık Düşünceli, M. (2016). Özel lise öğrencilerinin sosyal medya tutumları ile içedönüklük-dışadönüklük kişilik özellikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. *Haliç Üniversitesi*.

- Yılmaz, E., & Altınok, V. (2009). Okul yöneticilerinin yalnızlık ve yaşam doyumu düzeylerinin incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 59(59), 451-470.
- Yılmazel, M. (2011). Türkiye'de faaliyet gösteren vakıfların sosyal medya kullanımlarına yönelik bir içerik analizi. *Anadolu Üniversitesi*. Yüksek Lisans Tezi.
- Young, K. S. (1996). Psychology of computer use: XI. Addictive use of the Internet: A case that breaks the stereotype. *Psychological Reports*, 79, 899–902.
- Young, K. S. (1999). *Caught in the net: How to recognize the signs of Internet addiction and a winning strategy for recovery*. NY: John Wiley & Sons.
- Yuksel, M. Y., Ozcan, Z., & Kahraman, A. (2013). Orta yas ogretmenlerinin yalnızlıklarının bazı değişkenler açısından incelenmesi [Investigation of middle aged teachers' loneliness according to some variables]. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 2(4), 277-285.
- Yurdakök, K., & İnce, O. (2010). Duygusal istismar ve ihmal. *Katkı Pediatri Dergisi*, 32(4), 423-433.
- Z. W., Cheung, C. M., & Thadani, D. R. (2012). An investigation into the problematic use of Facebook. *Proceedings of the 2012 IEEE 45th Hawaii International Conference on System Science (HICSS)*, 1768–1776.
- Zeybek, I. (2015). Çağın Vebası Sosyal Medya Bağımlılığı. *İstanbul Kültür Üniversitesi*.

EKLER

Ek-1.Katılımcı Bilgi Formu

(Araştırmacının Açıklaması)

LÜTFEN BU DÖKÜMANI DİKKATLİCE OKUMAK İÇİN ZAMAN AYIRINIZ

Yakın Doğu Üniversitesi Üniversitesi Psikoloji Yüksek Lisans Programı öğrencisi Raziye TAKAN'ın Meryem KARAAZİZ danışmanlığında; "YALNIZLIK VE ÇOCUKLUK ÇAĞI TRAVMALARININ ERGENLERDE SOSYAL MEDYA BAĞIMLILIĞI ÜZERİNDE ETKİSİNİN İNCELENMESİ"konulu yüksek lisans tez çalışması yapmaktayım.

Sayın Katılımcı,

Aşağıda bulunan anketleri doldurarak araştırmaya katılmayı Kabul etmiş olacaksınız.Bu araştırmaya katılmak tam gönüllülük esasına dayanır.Kimlik bilgileriniz istenmemektedir.Bu çalışma sürecinde toplanan veriler yalnızca akademik araştırma amacıyla kullanılacaktır ve yalnızca ulusal/uluslararası akademik toplantılar ve/veya yayınlarda sunulacaktır.

Bizimle iletişime geçerek istediğiniz zaman çalışmadan çekilebilirsiniz.Eğer çalışmadan çekilirseniz,sizden toplanan veriler veri tabanımızdan silinecektir ve sizinle ilgili olan veriler çalışmada kullanılmayacaktır.Bu konu le ilgili herhangi bir sorunuz veya endişeniz olursa bize aşağıdaki iletişim bilgilerinden ulaşabilirsiniz.

RAZİYE TAKAN / Psikolog

[Tel:05349681109](tel:05349681109)

E-posta: beyza_tkn@windowslive.com

Ek-2 Sosyo-Demografik Form

1. Cinsiyetiniz: Kız

Erkek

2. Sınıfınız :

3. Yaşınız :

4. Bu dönem derslerdeki başarınızı nasıl değerlendiriyorsunuz?

Çok başarısız Başarısız Vasat Başarılı Çok başarılı

5. Ailenizin ekonomik durumu(ailenizin aylık toplam geliri):

Asgari ücretten az 4501 -5500 TL arası

Asgari ücret- 3500 TL arası 5501 – 6500 TL arası

3501 TL- 4500 TL arası 6500 TL dan fazla

6. Anne – babanız : Sağ ve birlikteler Anne sağ – baba ölü

Anne ölü –baba sağ Anne – baba ölü

Anne – baba boşanmış Öz anne – üvey baba

Öz baba – üvey anne

7. Annenizin eğitim durumu: Okur-Yazar değil Okur-Yazar

İlkokul mezunu Ortaokul
Mezunu

Lise mezunu Üniversite
Mezunu

Lisansüstü mezunu

Ek-2.UCLA-YO

Aşağıda çeşitli duygu ve düşünceleri içeren ifadeler verilmektedir. Sizden istenilen her ifade de tanımlanan duygu ve düşünceyi ne sıklıkta hissettiğinizi ve düşündüğünüzü her biri için tek bir rakkamı daire içine alarak belirtmenizdir. Yaş aralığı (14-18 yaş)

	Ben bu durumu Hiç yaşamam	Ben bu durumu NADİRENY aşarım	Ben bu durumu BAZEN Yaşarım	Ben bu durumu SIK SIK Yaşarım
1. Kendimi çevremdeki insanlarla uyum içinde hissediyorum.	1	2	3	4
2. Arkadaşım <u>yok.</u>	1	2	3	4
3. Başvurabileceğim hiç kimsem <u>yok.</u>	1	2	3	4
4. Kendimi tek başıyaymışım gibi <u>hissetmiyorum.</u>	1	2	3	4
5. Kendimi bir arkadaş grubunun bir parçası olarak hissediyorum.	1	2	3	4
6. Çevremdeki insanlarla birçok ortak yönüm var.	1	2	3	4

Ek-3.Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği (Yaş Aralığı 14-18)

Madde No		Hiçbir zaman	Nadiren	Bazen	Sık sık	Her zaman
1	Yakın zamanda sosyal medyada neler olup bittiği hakkında oldukça fazla düşünürüm.					
2	Yapmam gereken bir iş varsa öncesinde sosyal medyayı kontrol ederim.					
3	Belli süre sosyal medyaya girmediğimde sosyal medyaya girme düşüncesi zihnimi meşgul eder.					
4	Hayatımın sosyal medya olmadan sıkıcı, boş ve zevksiz olacağını düşünürüm.					
5	İnternete bağlı değilken yoğun bir şekilde sosyal medyaya girmeyi düşünürüm.					

Ek-4.Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği

Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği'nin Türkçesi-2.0 (Çeviren: © Vedat Şar,1996,2012)

Bu sorular **çocukluğunuzda ve ilk gençliğinizde (18 yaşından önce)** başınıza gelmiş olabilecek bazı olaylar hakkındadır. Her bir soru için sizin durumunuza uyan rakamı daire içersine alarak işaretleyiniz. Sorulardan bazıları özel yaşamınızla ilgilidir; lütfen elinizden geldiğince gerçeğe uygun yanıt veriniz. Yanıtlarımız gizli tutulacaktır.

Çocukluğumda ya da ilk gençliğimde...

1. Evde yeterli yemek olmadığından aç kalırdım.
1.Hiç Bir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık
2. Benim bakımımı ve güvenliğimi üstlenen birinin olduğunu biliyordum.
1.Hiç Bir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık
- 3.Ailemdelikiler bana “salak”, “beceriksiz” ya da “tipsiz” gibi sıfatlarla seslenirlerdi.
1.Hiç Bir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık
4. Anne ve babam ailelerine bakamayacak kadar sıklıkla sarhoş olur ya da uyuşturucu alırlardı.
1.Hiç Bir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık
5. Ailemde önemli ve özel biri olduğum duygusunu hissetmeme yardımcı olan biri vardı.
1.Hiç Bir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık

Ek-5.Ölçek İzinleri

Re: Ölçek izni

Vedat Şar <sarvedat@gmail.com>
5.04.2019 Cum 14:36
Siz

CTQ-28-Turkce-2.0.pdf
195 KB

CTQ-Turkce makale.pdf
313 KB

2 ek (506 KB) Tümünü indir Tümünü OneDrive'a kaydet

Kullanabilirsiniz.

beyza takan <beyza_tkn@windowslive.com>, 2 Nis 2019 Sal, 18:50 tarihinde şunu yazdı:

Vedat Bey merhaba;
Ben psikolog Raziye Takan,Yakın Doğu Üniversitesinde klinik psikoloji yüksek lisansında tez aşamasındayım.Sizden geçerlilik ve güvenilirlik çalışmasını yaptığınız 'Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği'ni 'Ergenlerde sosyal medya bağımlılığı üzerinde yalnızlık ve çocukluk çağı travmalarının etkisinin incelenmesi' konulu tez araştırmamda kullanabilmek için izninizi talep ediyorum.Okulun etik kurul onayına sunmak üzere,izin verdiğinizde dair maili ve ekte 'Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği'ni içeren araştırmamızı beraberinde gönderebilirsiniz çok memnun olurum.Teşekkürler.

--
Vedat Şar, MD
Professor of Psychiatry
Koc University School of Medicine

Ynt: Raziye Takan

aylin tutgun <aylin_tutgun@hotmail.com>
31.03.2019 Paz 22:25
Siz

162_rev2.pdf
1 MB

986798679_10 Levent_DENİZ....
740 KB

SMBÖ-Sosyal Medya Bağımlılı...
22 KB

4 ekin (2 MB) tümünü göster Tümünü indir Tümünü OneDrive'a kaydet

Merhabalar,

Yüksek Lisans Tezinizde Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeğini kullanabilirsiniz.
Ek'te yardımcı olabilecek makaleleri ve ölçek ile bilgileri gönderiyorum.

İyi Çalışmalar

Dr. Aylin Tutgun Ünal

Kimden: [beyza takan](#)

Gönderilme: 31 Mart 2019 Pazar 22:05

Kime: [aylin_tutgun@hotmail.com](#)

Konu: Raziye Takan

Aylin Hanım merhaba;
Ben psikolog Raziye Takan,Yakın Doğu Üniversitesinde klinik psikoloji yüksek lisansında tez aşamasındayım.Sizden geçerlilik ve güvenilirlik çalışmasını yaptığınız 'Sosyal Medya Bağımlılık Ölçeği'ni 'Ergenlerde sosyal medya bağımlılığı üzerinde yalnızlık ve çocukluk çağı travmalarının etkisinin incelenmesi' konulu tez araştırmamda kullanabilmek için izninizi talep ediyorum.Okulun etik kurul onayına sunmak

RE: Ölçek izni

Ayhan Demir <aydemir@metu.edu.tr>
2.04.2019 Sal 22:11
Siz

2 ek (423 KB) Tümünü indir Tümünü OneDrive'a kaydet

Merhaba, ölçeği üniversite öğrencilerinde kullanabilirsiniz.
Ölçeği ve makalesini gönderiyorum.
Kolay gelsin.
Prof. Dr. Ayhan Demir

From: beyza takan [mailto:beyza_tkn@windowslive.com]
Sent: Tuesday, April 2, 2019 6:50 PM
To: aydemir@metu.edu.tr
Subject: Ölçek izni

Ayhan Bey merhaba,
Ben psikolog Raziye TAKAN, Yakın Doğu Üniversitesinde klinik psikoloji yüksek lisans programında tez aşamasındayım. Sizden geçerlilik güvenilirlik çalışmasını yaptığınız 'UCLA Yalnızlık Ölçeği'ni 'Ergenlerde sosyal medya bağımlılığı üzerinde yalnızlık ve çocukluk çağı travmalarının etkisinin incelenmesi' konulu tez araştırmamda kullanabilmek için izninizi talep ediyorum. Okulun etik kurul onayına sunmak üzere, izin verdiğinizde dair maili ve ekte 'UCLA Yalnızlık Ölçeği'ni içeren araştırmamı beraberinde gönderebilirsiniz çok memnun olurum. Teşekkürler.

Ek-6 İl Millî Eğitim Müdürlüğü İzinleri

T.C.
MERSİN VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 34776202-605.01-E.21698375
Konu : Raziye TAKAN'ın
Araştırma İzin Talebi

04.11.2019

DAĞITIM YERLERİNE

- İlgi : a) Raziye TAKAN'ın 25.10.2019 tarihli ve 20993713 sayılı dilekçesi.
b) Valilik Makamının 04.11.2019 tarih 34776202-605.01-E.21668708 sayılı Oluru.

Yakın Doğu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Klinik Psikoloji Anabilim Dalı yüksek lisans Programı öğrencisi Raziye TAKAN'ın "*Yalnızlık ve Çocuk Çağı Travmalarının Ergenlerde Sosyal Medya Bağımlılığı Üzerinde Etkisinin İncelenmesi*" araştırma izin talebi incelenmiştir.

Yakın Doğu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Klinik Psikoloji Anabilim Dalı yüksek lisans Programı öğrencisi Raziye TAKAN'ın söz konusu çalışmayı 2019-2020 eğitim öğretim yılında ilimiz ilçelerinde bulunan Ortaöğretim kurumlarında öğrenim gören öğrencilere gönüllülük esasına dayalı olarak ve eğitim öğretimi aksatmadan (*imzalı ve mühürlü anket soruları kullularak*) uygulanması, çalışmaya konu kişilerden, aile üyelerinden ad ve soyad, telefon, adres ile din, mezhep, etnik gruba mensubiyet gibi hassas bilgilerin istenmemesi ve uygulama sonucunda hazırlanacak raporun basılı ve dijital ortamda İl Millî Eğitim Müdürlüğümüze vermek şartı ile uygun görüldüğüne ilişkin Valilik Makamının ilgi (b) Oluru yazımız ekinde gönderilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Adem KOCA
Vali a.
İl Millî Eğitim Müdürü

- Ek :
1- Valilik Oluru (1 Sayfa)
2- Mühürlü Anket Soruları (8 sayfa)

Dağıtım:
Sayın Raziye TAKAN
(Limonluk Mah. 9. Cad.Yenişehir Ekinci Konutları A BlokKat1/6
Yenişehir/MERSİN)
13 İlçe Kaymakamlığına
(İlçe Millî Eğitim Müdürlüğü)

Dumlupınar Mah. GMK. Biv. Yenişehir / MERSİN
Elektronik Ağ: <http://mersin.meb.gov.tr>
E-posta: istatistik33@meb.gov.tr

Bilgi için Şef-Ayla SAĞLAM YAŞAR-
V.H.K.E: Canan YAŞA-Tel.:0(324)3291481
Dahili Tel: 120 Faks:0(324)3273518-19

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evrim.gov.tr> adresinde 04a4-9b4b-3ba7-a2fd-f63a kodu ile teyit edilebilir.

T.C.
MERSİN VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 34776202-605.01-E.21668708
Konu : Raziye TAKAN'ın
Araştırma İzin Talebi

04/11/2019

VALİLİK MAKAMINA

İlgi : Raziye TAKAN'ın 25.10.2019 tarihli ve 20993713 sayılı dilekçesi.

Yakın Doğu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Klinik Psikoloji Anabilim Dalı yüksek lisans Programı öğrencisi Raziye TAKAN'ın "*Yalnızlık ve Çocuk Çağı Travmalarının Ergenlerde Sosyal Medya Bağımlılığı Üzerinde Etkisinin İncelenmesi*" araştırma izin talebi ile ilgili 01.11.2019 tarihli komisyon görüşü ve çalışma programı ilişikte sunulmuştur.

Yakın Doğu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Klinik Psikoloji Anabilim Dalı yüksek lisans Programı öğrencisi Raziye TAKAN'ın söz konusu çalışmayı 2019-2020 eğitim öğretim yılında İlimiz ilçelerinde bulunan Ortaöğretim kurumlarında öğrenim gören öğrencilere gönüllülük esasına dayalı olarak ve eğitim öğretimi aksatmadan (*imzalı ve mühürlü anket soruları kullanılarak*) uygulanması, çalışmaya konu kişilerden, aile üyelerinden ad ve soyad, telefon, adres ile din, mezhep, etnik gruba mensubiyet gibi hassas bilgilerin istenmemesi ve uygulama sonucunda hazırlanacak raporun basılı ve dijital ortamda İl Millî Eğitim Müdürlüğümüze vermek şartı ile uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde olurlarınıza arz ederim.

Adem KOCA
İl Millî Eğitim Müdürü

Ek :
1- Dilekçe ve Ekleri (20 sayfa)
2- Komisyon Görüşü (2 sayfa)

OLUR
04/11/2019

Süleyman DENİZ
Vali a.
Vali Yardımcısı

İNTİHAL RAPORU

Yalnızlık ve Çocukluk Çağı Travmalarının Ergenlerde Sosyal Medya Bağımlılığı Üzerinde Etkisinin İncelenmesi

ORIGINALITY REPORT

15%	7%	2%	14%
SIMILARITY INDEX	INTERNET SOURCES	PUBLICATIONS	STUDENT PAPERS

PRIMARY SOURCES

1	Submitted to Istanbul Aydin University Student Paper	2%
2	Submitted to Istanbul Gelisim University Student Paper	2%
3	www.openaccess.hacettepe.edu.tr:8080 Internet Source	2%
4	Submitted to Yeditepe University Student Paper	2%
5	Submitted to The Scientific & Technological Research Council of Turkey (TUBITAK) Student Paper	1%
6	Submitted to Beykent Universitesi Student Paper	1%
7	Submitted to Üsküdar Üniversitesi Student Paper	1%
8	acikerisim.deu.edu.tr Internet Source	1%

ETİK KURUL RAPORU

BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU

20.08.2019

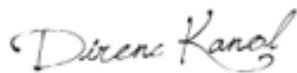
Sayın Raziye Takan

Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'na yapmış olduğunuz YDÜ/SB/2019/516 proje numaralı ve

“Yalnızlık ve Çocukluk Çağı Travmalarının Ergenlerde Sosyal Medya Bağımlılığı Üzerinde Etkisinin İncelenmesi” başlıklı proje önerisi kurulumuzca değerlendirilmiş olup, etik olarak uygun bulunmuştur. Bu yazı ile birlikte, başvuru formunuzda belirttiğiniz bilgilerin dışına çıkmamak suretiyle araştırmaya başlayabilirsiniz.

Doçent Doktor Direnç Kanol

Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu Raportörü

Not: Eğer bir kuruma resmi bir kabul yazısı sunmak istiyorsanız, Yakın Doğu Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'na bu yazı ile başvurup, kurulun başkanının imzasını taşıyan resmi bir yazı temin edebilirsiniz.